анонс
НОМЕРА

До 200-річчя Кобзаря
2-7, 15 ст.

«Тополина доля»
10 ст.

Студентське життя
16-17 ст.

ЗАМОК

Газета Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка

14 березня 2014 року, №1-6 (169-174)

БУТИ ГІДНИМИ ІМЕННЯ КОБЗАРЯ!

Афанасій ЛОМАКОВИЧ
ректор інституту

Кременецький гуманітарно-педагогічний інститут удостоєний високої честі належати до родини освітніх, наукових, культурно-мистецьких і громадських інституцій, які носять ім'я Великого Кобзаря. Висока честь вимагає від нас особливої відповідальності у виконанні своїх професійних і громадянських обов'язків. Особливо відрадно, що саме у рік 200-ліття від Дня народження Тараса Шевченка минає чверть століття відтоді, як його ім'я присвоєне нашому навчальному закладові.

У комплексі заходів на відзначення ювілею Кобзаря центральне місце належить урочистій академії, що пройде у Шевченківські дні. До програми цього ювілейного дійства, яке відкривається вступним словом ректора "Тарас Шевченко: діалог через століття", входять доповіді "Історія у творчій спадщині Тараса Шевченка: спроба історіософського прочитання" (завідувач кафедри суспільних дисциплін, доктор історичних наук І.Б.Скакальська), "Шевченко і Кременеччина" (доцент В.Д.Собчук), "Шевченко в англомовному дискурсі" (професор кафедри англійської філології А.В.Янков), "Музична Шевченкіана у творчості Гната Хоткевича" (завідувач кафедри гри на музичних інструментах і хореографії, професор Б.І.Яремко), "Шевченко-художник" (заслужений художник України Я.М.Омелян), "Виховний потенціал творчості Тараса Шевченка" (завідувач кафедри загальної і спеціальної педагогіки, доцент С.М.Корнієнко), "Рецепція громадянської лірики Тараса Шевченка в сучасній Україні: запитання до відповідей" (голова циклової комісії гуманітарних дисциплін педагогічного коледжу Р.О.Дубровський).

Важливе місце серед комплексу ювілейних заходів належить Шевченківським читанням "Тарас Шевченко у полікультурному просторі" за участю науковців України, Польщі, Білорусі та Росії. Наш інститут став ініціатором та організатором регіонального конкурсу декламації творів Тараса Шевченка та конкурсу відеопрезентацій серед навчальних закладів Волинського краю. Відповідають за їх проведення філологи інституту та коледжу. Вони ж організовують квест "Тернопільська Шевченкіана" серед вищих навчальних закладів І –ІІ рівнів акредитації Тернопільської області, а також забезпечують участь нашої творчої молоді у І етапі Всеукраїнського літературного конкурсу "Розкрилля душі" серед студентів. Водночас проходитимуть літературні творчі вечори, де студенти інституту та коледжу читатимуть поетичні твори Тараса Шевченка англійською, німецькою, польською, французькою та українською мовами. Вечори проходитимуть під орудою науковців філологічних кафедр. Шевченко – воістину народний поет, а тому цілком закономірно, що відкриття підготовлених кафедрою української мови та літератури у співпраці з іншими науковцями інституту "Етнографічної світлиці" та Музею-світлиці Т.Г.Шевченка приурочується його ювілею.

Панораму Шевченківських урочистостей в інституті його імені збагачують зустрічі з лауреатами Національної премії імені Тараса Шевченка, директором Інституту літератури ім.Тараса Шевченка НАН України, академіком Миколою Жулинським, вченим-літературознавцем, академіком НАН України Віталієм Дончиком, нашим краянином, вченим-філологом, професором Київського НУ ім.Тараса Шевченка Григорієм Штонем, відомим українським поетом і педагогом, членом НСПУ Петром Мідянкою.

Шевченківський акцент матиме цьогорічна видавнича та рекламна діяльність інституту. Передбачається випуск ювілейних пам'ятних книжкових вкладок. Готуються наукові та літературні публікації про життя і творчість поета у вітчизняних і зарубіжних періодичних виданнях. Вже опублікований і надалі буде оновлюватись підготовлений бібліотекою інституту прес-реліз "Під знаком вічності" – бібліографічний огляд літератури шевченківської тематики. Будуть представлені книжкові виставки "Живий у правді віковій, піснях і слові Заповіту". Електронна бібліотека навчального закладу пропонує віртуальні книжкові виставки "Видання "Кобзаря" Тараса Шевченка" та "Тарас Шевченко – очима сьогодення". Працівники бібліотеки проведуть тиждень Шевченкової книги, готується тематичний вечір "Любові пам'ять незабутня (жінки у драмі кохання Тараса Шевченка)".

До реалізації ювілейних заходів долучаються науковці інших кафедр інституту та циклових комісій коледжу. Зокрема, члени кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання проведуть конкурс на кращий мистецький твір Шевченківської тематики серед студентів і викладачів, а також організують виставку графічних робіт заслужених художників України Євгена Удіна та Ярослава Омеляна (відповідає доцент О.Г.Панфілова) і фотовернісаж відомого фотохудожника Тернопільщини В'ячеслава Костюкова "Стежками Кобзаря на Волині" (відповідає старший викладач Д.В.Синенький).

Особлива відповідальність лягає на наших музикознавців – членів кафедр спеціальності "Музичне мистецтво": у ювілейний вінок на вшанування Кобзаря вони вплітають барвисті номери святкового концерту, яким привітають учасників урочистої академії і над яким працювала творча група у складі декана мистецького факультету, кандидата мистецтвознавства Л.П.Макаренко, проректора з виховної роботи М.В.Сиротюка і режисера В.В.Скоропляса.

Свій реальний і водночас символічний внесок у вінок пошани Кобзарю готують представники природничо-технологічного факультету: кандидати біологічних наук, декан факультету О.І.Дух та доцент кафедри методики викладання біології та екології Н.І.Цицюра організовують тематичну виставку квіткових композицій з участю студентів усіх спеціальностей інституту та коледжу, яка приурочується 200-річному ювілею Тараса Шевченка та 205-річчю з дня народження великого польського поета Юліуша Словацького.

У цьому вбачаємо красномовну символіку: через поєднання ювілеїв двох визначних постатей українського і польського народів проектується діалогічна єдність культурно-історичного розвитку України та Польщі, наше постійне прагнення через взаємозбагачення національних культур підніматися до висот цивілізаційного прогресу. Саме тому у вересні цього року передбачається проведення Міжнародного наукового симпозіуму "Тарас Шевченко та Юліуш Словацький – пророки у своїй Вітчизні", завдяки якому рамки цьогорічного "Діалогу двох культур" співпадають з рамками позачасового "діалогу двох титанів" української та польської літератури. У симпозіумі братимуть участь науковці, літературознавці та майстри художнього слова України, Польщі, Білорусі та інших країн.

До свого подвійного ювілею – 200-річчя Кобзаря, чиє ім'я носить наш ВНЗ, і 25-річчя присвоєння навчальному закладу імені Тараса Шевченка – наш інститут підійшов із належними здобутками та конкретними успіхами у різних напрямках діяльності. Здійснюється поетапна реалізація Концепції розвитку навчального закладу на 2012 – 2021рр., продовжується робота щодо погодження Статуту гуманітарно-педагогічної академії. Відбулась акредитація напряму підготовки "Соціальна педагогіка" за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр" і ліцензування за ОКР "спеціаліст", а також акредитація за ОКР "молодший спеціаліст" зі спеціальності "Фізичне виховання".

Для забезпечення гідного місця у рейтингу вищих закладів освіти України нам необхідно сформувати власне науково-освітнє середовище, наукову культуру викладачів і студентів. Більше того, як навчальний заклад з багатими історичними, науково-освітніми та культурно-мистецькими традиціями, ми покликані такі традиції зберегти та зміцнити і тим самим утвердитися в національному науково-освітньому просторі.

Пріоритетним у цьому аспекті залишається зростання науково-кадрового потенціалу інституту, де ми маємо конкретні досягнення: здобула науковий ступінь доктора історичних наук завідувач кафедри суспільних дисциплін І.Б.Скакальська; подана у спецраду докторська дисертація доцента Л.М.Невідомської; завершила навчання в докторантурі доцент Л.О.Данильчук; підготовлено документи для процедури нострифікації (визнання) наукового ступеня доктора філологічних наук М.С.Лабащука; стали докторантами доценти М.С.Курач (теорія та методика трудового навчання) і Д.Ч.Чик (порівняльне літературознавство); 8 науковців працюють над докторськими дисертаційними дослідженнями у статусі здобувачів, 15 – над визначенням планів-проспектів докторських дисертацій; за два останніх роки 18 наших фахівців здобули науковий ступінь кандидата наук; умови щодо присвоєння вченого звання професора виконують 5 доцентів, а вченого звання доцента – більше 20 кандидатів наук; в аспірантурі навчаються 13 науково-педагогічних працівників інституту та 9 педагогічних працівників коледжу; 39 викладачів виступають у статусі здобувачів накового ступеня кандидата наук.

Професорсько-викладацький склад інституту – активний учасник і організатор наукових конференцій всеукраїнського і міжнародного рівнів. Позитивної динаміки набула видавнича діяльність наших науковців. Вагомою подією стало видання антології "Слово про Кременець". За останні два роки побачили світ 18 монографій та 24 посібники з відповідним Грифом МОН України, готується до друку ще 22 таких посібники. Значна частина згаданих видань побачила світ у Видавничому центрі інституту.

Важливим рейтинговим показником діяльності ВНЗ є публікації його науковців у фахових виданнях України. За останні два роки маємо 288 таких публікацій. За матеріалами щорічних звітних наукових конференцій видано 9 випусків наукового збірника "Актуальні проблеми гуманітарної освіти", започатковано видання збірника наукових праць "Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка".

Реалізується Наскрізна програма національного виховання студентської молоді. Наші студенти беруть участь і перемагають у всеукраїнських і міжнародних олімпіадах та конкурсах, зокрема, в хореографічних фестивалях-конкурсах "Містерія танцю" та "Мегаполіс", конкурсі пісенного мистецтва "Кришталевий жайвір" і "Бельканто", конкурсі мультимедійних проектів "Врятувати від забуття".

Різновекторна діяльність науково-педагогічного та студентського колективів інституту знаходить своє відображення на сторінках загальноінститутської газети "Замок", на веб-сайті інституту в мережі Інтернет.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

НАУКОВЦІ ІНСТИТУТУ - ЮВІЛЕЮ КОБЗАРЯ

КАТАЛОГ НАУКОВИХ ЗДОБУТКІВ

Саме так умовно можна назвати бібліографічний покажчик "Видання професорсько-викладацького складу Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка (2002 – 2012 рр.)", який побачив світ у Видавничо-поліграфічному центрі інституту за редакцією ректора, професора А.М.Ломаковича та проректора з наукової роботи, доктора педагогічних наук В.Є.Бенери. Це науково-інформаційне видання підготовлене за сприяння науково-педагогічних працівників, завідувачів кафедр, деканів факультетів, працівників бібліотеки навчального закладу. Літературну редакцію такої об'ємної книги (32,3 ум. др. арк. або 397 сторінок друкованого тексту) здійснили І.О.Волянюк і Р.О.Дубровський. Технічне редагування забезпечив завідувач ВПЦ інституту С.П.Юрчук. Рецензували видання доктори педагогічних наук Т.О.Дороніна та Ю.А.Щербяк. Книга містить бібліографічні описи монографій, збірників наукових праць, збірників матеріалів науко-

вих конференцій, навчально-методичних посібників, навчальних програм, довідкових видань, словників, атласів, авторефератів дисертацій, опублікованих науково-педагогічними працівниками інституту за перше десятиріччя існування нашого навчального закладу в статусі ВНЗ ІІІ рівня акредитації.

Бібліографічний покажчик надає інформацію про 3185 публікацій 207 авторів-науковців за 2002 – 2012 роки. Серед згаданих видань – 51 автореферат дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук, 21 монографія та 56 підручників і посібників, які мають відповідний Гриф Міністерства освіти і науки України. Статистика покажчика засвідчує, що за перші десять років існування інституту більше півсотні його науково-педагогічних працівників здобули наукові ступені: у 2012 – 10, 2009 – 9, у 2008 і 2010 роках – по 7 чоловік. Що стосується інших видань, то найбільш продуктивним в аспекті науково-видавничої діяльності був 2011 рік – 544 різнопланові наукові публікації; 2012 – 465, 2009 – 402 праці. Серед авторів першість належить доктору педагогічних наук В.Є.Бенері (64 публікації), доктору історичних наук І.Б.Скакальській (60), кандидату історичних наук В.Д.Собчуку (55). Ще 12 науковців інституту за цей період оприлюднили понад три десятки наукових праць кожен.

Особливу увагу приділяє покажчик монографіям і підручникам та посібникам, яким присвоєно Гриф МОН України. у 2008 і 2012 роках було видано по 9 таких посібників, в 2011 – 8, в 2005 – 7, у 2006 і 2010 – по 6. Авторству А.Л.Багнюка належить 6 навчальних посібників з Грифом МОН України, В.Є.Бенери, О.М.Довгань, С.М.Корнієнко, Д.М.Скільського – по 4, О.І.Бочелюк, Г.М.Возняка, К.Г.Єрусалимець, І.О.Олійник, О.П.Макаренко, О.П.Цигипало, М.Ф.Шмир – по 3.

Багатство і достовірність змісту бібліографічного покажчика обумовлені серйозними та фундаментальними джерелами добору документів до нього: традиційні та електронні каталоги ДНПБ України ім.В.О.Сухомлинського, Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського, інші національні бібліографічні покажчики.

Видання має логічно обґрунтовану структуру, що поєднує хронологічний, алфавітний і тематично-змістовий підходи, чим полегшується пошук необхідної інформації. Книга допоможе користувачам здійснювати підбір, упорядкування та формування списку літератури до наукових праць, а також полегшить доступ до повнотекстових баз даних і теоретико-інформаційної продукції для науковців.

У підсумку, бібліографічний покажчик буде корисним не лише науковцям, а й усім, кого цікавлять процеси розвитку вищої школи України, зокрема становлення та зміцнення науково-педагогічного потенціалу нашого навчального закладу.

СВОЄЧАСНО й АКТУАЛЬНО

Всеукраїнський науковий журнал "Мандрівець" – спільний проект Національного університету "Києво-Могилянська Академія" і тернопільського видавництва "Мандрівець" публікує рецензію доктора історичних наук, завідувача кафедри всесвітньої історії Житомирського державного університету ім.Івана Франка, професора Галини Стародубець на монографію доктора історичних наук, завідувача кафедри суспільних дисциплін нашого інституту Ірини Скакальської "Політико-соціальні виміри та етнокультурні трансформації української еліти Західної Волині 1921 – 1939 рр.".

Рецензент зазначає, що в монографії аргументовано показана західноукраїнська еліта як національно свідомий і політично активний провід українського населення Західної Волині міжвоєнного часу, котрий цілеспрямовано розв'язував проблеми етнічного самозбереження, задоволення соціальних, культурних і духовних потреб свого народу. Саме з огляду на те, що активізація досліджень проблем формування, становлення та розвитку національної еліти, її регіональних особливостей має на даний час важливе наукове, соціально-політичне, а отже, і загальнодержавне значення, монографія Ірини Скакальської є своєчасною й актуальною. Більше того, національна еліта регіону в контексті, запропонованому монографією, українськими науковцями до цього часу комплексно не вивчалася. До позитиву монографії віднесено ґрунтовне й усебічне розкриття проблеми джерел і шляхів формування національної еліти Західної Волині. Опрацьована автором історична література дала підстави виокремити основні джерела становлення української еліти: українські родини, освітні заклади, в тому числі, й духовні, громадсько-політичні, релігійні та молодіжні організації, іммігранти з Наддніпрянської України та монастирі краю. У монографії здійснена вдала спроба персоніфікації соціально-політичних, культурно-освітніх, громадських процесів через знакові волинські родини, зокрема, Шумовських, Струтинських-Черкавських, Козубських та інших.

У монографічному дослідженні розкрита важлива роль громадсько-політичних і кооперативних організацій у процесі формування української еліти. Інтелігенція Західної Волині у міжвоєнний період минулого століття ініціювала створення низки культурно-освітній громадських структур: "Товариство імені Лесі Українки", "Рідна школа", Кременецький відділ "Товариства імені митрополита Петра Могили", "Союз українок" тощо. Значну увагу монографія приділяє кооперативному рухові, бо саме кооперативні організації, очолювані українськими інтелігентами, пришвидшували соціальну мобілізацію і національну інтеграцію українців, підтримували їх прагнення "опікуватися власними справами". Окреме місце у структурі національної еліти Волині монографія відводить православному духівництву, окремі представники якого вимагали дерусифікації православної церкви та відродження української автокефалії.

Рецензована наукова робота окремо досліджує освітянську інтелігенцію краю як ключовий феномен у підготовці кадрів та формуванні державницької еліти українців, причому детально аналізується її діяльність в царині захисту та поширення національної освіти. Аналогічно висвітлюється роль української літературно-мистецької еліти Західної Волині, яка впливала на активізацію національно-визвольного руху на волинських землях.

В загальному, заслугою автора монографії є те, що завдяки проведеному дослідженню вітчизняна історія поповнилася новими іменами та фактами, і водночас аргументовано доведено, що зростання національної свідомості та політичної активності населення спричинюється активною діяльністю української інтелігенції.

ВІТАЄМО!

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук

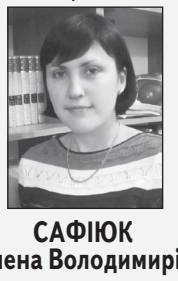

САФІЮК Олена Володимирівна

НАЦІОНАЛЬНЕ - В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ

Саме в такому контексті молодий науковець нашого інституту Олена Сафіюк виконала дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за темою "Національний образ світу й концепція особистості у західноєвропейській новелі кінця XIX – початку XX ст. та у малій прозі В.Підмогильного". Наукове керівництво роботою здійснювала кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Олена Пасічник. Відразу зауважимо, що вперше в історії нашого навчального закладу і претендент на науковий ступінь, і його науковий керівник виявилися нашими науково-педагогічними працівниками. Науково-творчий тандем двох Олен досяг закономірного позитивного результату: на засіданні спеціалізованої вченої ради у Дніпропетровському національному університеті ім.Олеся Гончара дисертація була успішно захищена.

Автор дисертації стверджує, що кожна національна література бере свій початок з малої прози, тому новела й сьогодні залишається об'єктом зацікавлення багатьох дослідників. Цим обумовлюється актуальність дисертаційної роботи: осмислення національного образу світу й художньої концепції особистості, специфіки їх індивідуально авторського втілення в малій прозі Гі де Мопассана, Дж. Джойса як найяскравіших постатей зарубіжної новелістики і В.Підмогильного як представника української літератури цього ж періоду. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній вперше в руслі інтелектуального дискурсу об'єктом компаративного дослідження стала мала проза найвиразніших представників західноєвропейської літератури рубежа XIX – XX століть, а також творчість українського письменника Валеріана Підмогильного. Більше того, рефлексія національного світу та своєрідність концепції особистості в малій прозі згаданих письменників ще не були предметом спеціальної наукової полеміки.

Застосовуючи сучасні методи, автор дисертаційного дослідження здійснила компаративний аналіз більше 30 творів Гі де Мопассана, Дж. Джойса і В.Підмогильного. Завдяки цьому обґрунтована правомірність компаративного підходу до дослідження малої прози, проаналізовані основні тенденції та напрями вивчення творчості цих письменників у зарубіжному й вітчизняному літературознавстві, зокрема у висвітленні часопросторової організації їх художнього світу, а також окреслені теоретичні аспекти понять "національний образ світу", "концепція особистості" та специфіка функціонування категорій "Свій" – "Чужий" у малій прозі.

Узагальнюючи результати дослідження, дисертант наголошує, що творчий процес майстра слова передбачає самовираження певного загальнолюдського та національного образів світу, які проектуються через авторське світосприйняття. До того ж образ світу постає як сукупність усіх уявлень про навколишній світ і дійсність у межах певної традиції. Тому, на відміну від загальнолюдського образу світу, національний (залишаючись у рамках загальнолюдського!) залежить від культурних звичаїв, історичної пам'яті, особливостей вияву народу як повноцінної нації. Саме в такому контексті Гі де Мопассан, Дж. Джойс і В.Підмогильний на рубежі XIX – XX століть за необхідністю звернулися до витоків національної самобутності своїх народів, бо в цей період Франція, Ірландія та Україна переживали низку економічних, політичних і духовних криз, що не могло не позначитися на творчості письменників, для яких питання національної ідентифікації та самоідентифікації було в рівній мірі актуальним.

Характеризуючи загальнолюдський і національний образи світу у творчості згаданих письменників, автор дисертації виявляє тонкий аналітичний підхід: національне, не виходячи за межі загальнолюдського, дистанціюється від нього для збереження власної самобутності. Це бачимо у різному сприйнятті письменниками, а отже, і їх героями, окремих категорій людинобуття. Якщо вектор людського часопростору західноєвропейської новели спрямований до теперішнього і минулого (в ретроспективу), то в українського письменника В.Підмогильного – до теперішнього і майбутнього (в перспективу). В той час, коли герої

Гі де Мопассана і Дж.Джойса не можуть залишити замкненого простору своєї долі, то у В.Підмогильного вони здатні це зробити. Додамо, що в єдності та своєрідності загальнолюдського і національного прочитується бінарна опозиція "Свій" – "Чужий".

Заключний висновок дисертації: у творчості письменників виявляються не лише загальні суспільні тенденції, а й специфіка розвитку національних держав та народів і своєрідність концепції особистості як синтезу національного із загальнолюдським.

НА ПОШАНУ ШЕВЧЕНКА-ХУДОЖНИКА

Олександра ПАНФІЛОВА
кандидат мистецтвознавства

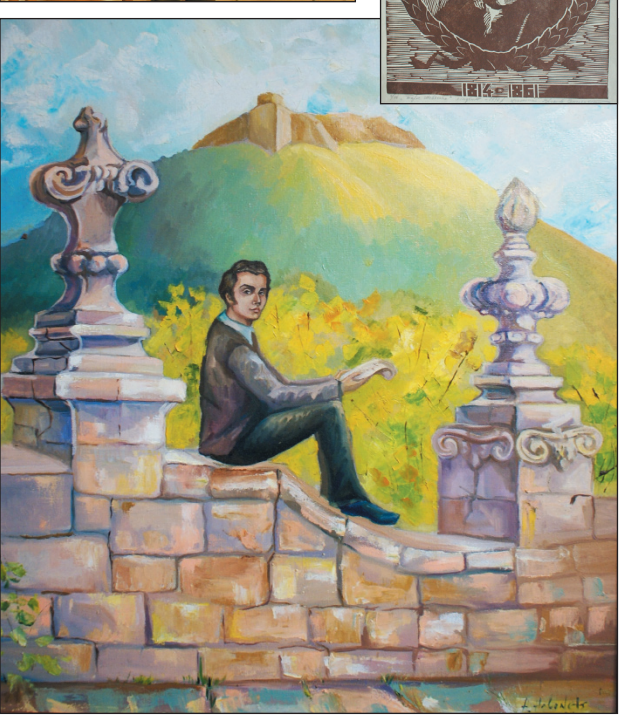

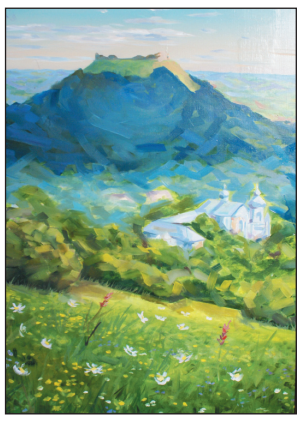

Тарас Шевченко завжди вважав себе художником. Талант образотворця проявився у нього з раннього дитинства, а потім розквітнув у стінах престижного художнього закладу – Петербурзької академії мистецтв, у класі живописця Карла Брюллова. За значні досягнення в жанрі офорту Шевченко отримав звання академіка гравюри, окрім якої, його захоплювали пейзаж і портрет.

Науковці та студенти мистецького факультету (спеціальність "Образотворче мистецтво") з нагоди 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка організували ювілейну виставку художніх робіт. Її відкриття розпочалося хвилиною мовчання в пам'ять героїв Майдану, котрі загинули за "вільну, нову" Україну, про яку мріяв геніальний Кобзар. Дійство включало декламацію "Молитви" Андрієм Дубасом (31-Рк) та пісню "Сон" на слова Тараса Шевченка у виконанні студентки 21-Мк групи Катерини Шувалової. Режисувала відкриття керівник народного художнього ансамблю "Калина" Олена Новик.

На виставці представлено 28 картин – по 14 від викладачів і студентів. Заслужений художник України Ярослав Омелян показав роботи у такому виді друку, як лінорит: "Тарас Шевченко у Кременці", "Почаївська лавра", "Церква", два портрети Тараса Шевченка. З графікою заслуженого художника України Євгена Удіна ознайомили тематичні ювілейні медалі "Перебування Шевченка на Тернопільщині": "Почаївська лавра", "Кременець", "Вишнівець" та монотипія "Повставайте, кайдани порвіте!".

Відвідувачі виставки мали змогу оцінити роботи шевченківської тематики, виконані членами кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання: олійні пейзажі Світлани Ткачук ("Хатина край села" і "Хатинка в сату"), Богдани Гуменюк ("Церква в Суботові"), Дмитра Синенького ("Реве, свище завірюха"), а також акварелі Наталії Волянюк "Ой діброво, темний гаю" та "Верби над ставами".

Характерною ознакою виставлених картин стали не тільки шевченківські мотиви в їх сюжетах, а й самі назви, почерпнуті з відомих поетичних творів Кобзаря. Цього принципу дотримувалися юні художники – студенти. Зокрема, випускники мистецького факультету попередніх років Олена Ситньова (пейзаж "Пливе човен") і Дмито Іванюк (гравюра "Кобзар на могилі"), їх молодші колеги у пейзажах "На луці сінокіс" (Олена Ягнич) , "Село на нашій Україні" (Дмитро Михальчук), "Одна я, одна..." (Наталя Ковальчук), "Хлюпочуться качаточка" (Віта Сотнічук) втілили поетичні Кобзареві образи та мотиви в просторово-кольорові сюжети своїх картин.

Значну частину експозиції ювілейної виставки складають виконані студентами роботи-копії. Юні художники працювали над картинами шевченківської тематики відомих майстрів пензля, котрі жили і творили в Кременці та відобразили на своїх полотнах перебування Шевченка в нашому краї. Предметом творчого художнього копіювання стали картини І.Гарасевича "Шевченко на Замковій горі" (Тетяна Починок), "Шевченко в гостях у Варнака" (Наталя Ковальчук), "Шевченко у підземеллях Кременецького замку" (Ілона Медвідь, Марія Осецька, Тетяна Дудь), картина Ю.Симоновича "Шевченко на базарі в Кременці. 1846 р." (Олена Ягнич) та портрет Тараса Шевченка невідомого художника (Ірина Дмитрук).

До організаторів, авторів і гостей виставки зі словом про Поета і Митця, про омріяну Кобзарем і сучасну Україну звернулися ректор інституту, професор Афанасій Ломакович, заслужені художники України Ярослав Омелян і Євген Удін, доцент Олександр Соловей, голова студентського профкому Андрій Заблоцький.

НАУКОВІЙ ТРАДИЦІЇ –

Валентина БЕНЕРА,
проректор з наукової роботи

Цьогорічна Звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу інституту та педагогічного коледжу була ювілейною – десятою. Наукова традиція, започаткована вже в перший рік існування інституту, підтверджується впродовж десятиліття щорічними підсумковими звітами науково-педагогічних працівників про творчі здобутки в царині фахової науково-дослідницької діяльності та професійної творчості.

Пленарне засідання конференції відкрилося вступним словом ректора інституту, професора А.М.Ломаковича, який узагальнив науково-академічні та видавничі здобутки професорсько-викладацького складу інституту за минулий рік, наголосив на особливостях науково-дослідницької роботи в умовах переходу навчального закладу до вищого академічного статусу й окреслив головні завдання науково-аналітичних пошуків і видавничої діяльності науковців інституту на наступний рік і ближню перспективу. До програми конференції 128 науковців навчального закладу запропонували 97 наукових повідомлень і доповідей, 6 з яких прозвучали на пленарному засіданні, а 91 – під час роботи 13 тематичних секцій.

У пленарному форматі учасники конференції заслухали доповідь доктора педагогічних наук, завідувача кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання, професора О.М.Дем'янчука "Кредитно-модульне навчання у світлі основних положень Болонського процесу". Кандидат біологічних наук, професор кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання В.В.Чижик розкрив тему "Фізична працездатність різних контингентів дітей і підлітків". Кандидата педагогічних наук, доцента кафедри загальної та соціальної педагогіки Л.О.Данильчук зацікавила "Профілактика ксенофобії серед студентської молоді", а кандидат історичних наук, старший викладач кафедри методики викладання біології та екології О.В.Кратко інформувала про "Новітні відкриття та наукові дослідження в сучасній біології". "Хорове мистецтво Тернопільщини кінця XIX – першої половини XX століття: регіональні мистецько-освітні аспекти" – такою була тематика доповіді кандидата мистецтвознавства, старшого викладача кафедри гри на музичних інструментах і хореографії О.М.Бойчук. Директор педагогічного коледжу, кандидат технічних наук, старший викладач кафедри фізики, математики та інформатики Н.В.Бабій оприлюднила тему "Моделювання процесів дифузійного перенесення в багатошарових наноплівках".

Тематичні секції формувалися, в основному, із представників однопрофільних кафедр і працювали над своїми традиційними проблемами. Зокрема, науковці кафедри суспільних дисциплін продовжували розробляти тему "Місце і роль Волині та Галичини в історичних, політичних, соціально-економічних і культурних процесах України". Історичний аспект проблематики висвітлювали кандидати історичних наук В.Д.Собчук, О.Г.Соловей, В.П.Мазурок, Г.Я.Сеньківська і здобувач кафедри І.Б.Швалюк. Соціально-політичні та культурно-духовні процеси українського суспільства характеризували завідувач кафедри, доктор історичних наук І.Б.Скакальська, кандидат філософських наук О.В.Огир, кандидат юридичних наук В.Є.Ткачук, магістр культурології М.В.Левенець.

"Мовно-літературні процеси на Волині впродовж століть" і надалі залишаються в центрі наукового інтересу членів кафедри української мови та літератури. Загальнотеоретичні наукові симпатії в царині мовознавства виявила доцент кафедри Л.М.Невідомська ("Лінгвометодологічні принципи вивчення імпліцитності"), а її колеги зосередилися на літературознавчій проблематиці: "Творчість Галини Журби в дискурсі еміграційної критики" (завідувач кафедри, доцент О.В.Василишин), "Поетика збірки "Вино життя" Юрія Климця" (доцент кафедри І.О.Волянюк), "Художній модус мислення у творчості Уласа Самчука" (доценти кафедри О.В.Пасічник та І.М.Комінярська), "До питання художнього автобіографізму в прозі Галини Гордасевич" (голова циклової комісії гуманітарних дисциплін педагогічного коледжу Р.О.Дубровський) і "Презентація жіночого образу в повісті Марії Матіос "Москалиця" (здобувач кафедри В.А.Якимович).

Представники кількох кафедр об'єдналися в одну секцію і розглядали "Історико-педагогічні засади підготовки фахівців у вищій школі України". Розпочавши із загальної проблематики "Історичні витоки становлення наукових шкіл у вищих закладах освіти в другій половині XIX – початку XX століття" (доктор педагогічних наук, професор В.Є.Бенера), продовжили повідомленнями про конкретні науково-аналітичні дослідження за тематикою секції: "Дослідження пісенного фольклору Кременеччини XIX – першої третини XX ст." (кандидат мистецтвознавства О.Г.Легкун, асистент О.Й.Дедю; кафедра гри на музичних інструментах і хореографії), "Особливості морального виховання жіночої частини учнівської молоді Галичини в 1850 – 1900 рр." (доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Р.Я.Яковишин), "Аналіз виконавської та музично-педагогічної діяльності жінок-піаністок наприкінці XIX – в першій третині XX століття" (асистенти кафедри методики музичного виховання та вокально-хорових дисциплін А.М.Афанасенко, Х.С.Зайченко), "Мистецькі пошуки українських графіків Тернопільщини другої половини XX століття" (асистенти кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання Ю.Я.Янчук, О.В.Павлович).

"Соціально-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти" заволоділи увагою науково-педагогічних працівників кафедри загальної та соціальної педагогіки. Завідувач кафедри, доцент С.М.Корнієнко охарактеризувала "Батьківські збори як засіб педагогізації батьківської громадськості". Професор кафедри О.О.Безносюк розкрив тему "Гендерне питання та політика безпеки: європейський та український контексти", а доцент кафедри Н.В.Приймас визначала "Роль виховного, духовного та гуманістичного потенціалу християнства у формуванні духовності нації". До історико-педагогічної проблематики звернулися доценти кафедри О.П.Макаренко ("Тарас Шевченко та етнопедагогіка") і Л.М.Кравець ("Григорій Сковорода про домашнє виховання"). Тему "Експлікація до проблеми соціальної профілактики торгівлі людьми" запропонувала доцент Л.О.Данильчук. Повідомлення методологічної тематики зробила асистент кафедри І.Ф.Лизун ("Метод посередництва у соціально-педагогічній діяльності").

Члени кафедри психології працювали над проблемою "Педагогічні аспекти самореалізації студентської молоді у сучасному культурному середовищі", на розкриття якої спрямували свої наукові повідомлення асистенти В.П.Назарук ("Закономірності формування екологічної позиції школярів"), Н.Б.Бабій ("Сімейні традиції як чинник формування етнопсихологічних уявлень підростаючої особистості"), М.В.Голота ("Духовно-моральні цінності дітей шкільного віку"), здобувач кафедри педагогіки вищої школи А.О.Прус ("Психолого-педагогічні чинники самореалізації майбутнього соціального педагога"), а також гість кафедри, викладач психології Бродівського педагогічного коледжу ім.М.Шашкевича О.Ю.Кривенко-Камінська ("Сиблінг-позиція як визначальний фактор у формуванні лідерських якостей особистості").

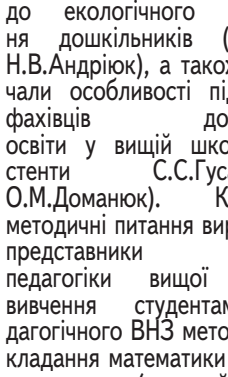

Тематичний спектр секції "Актуальні напрямки розвитку дошкільної та початкової освіти" був настільки широким, що до його висвітлення долучилися науково-педагогічні працівники п'яти кафедр. Науковці кафедри теорії та методики дошкільної освіти розкривали сучасні підходи до формування компетентності дошкільників (завідувач кафедри, доцент Т.С. Фасолько), основ їх світобачення (доцент кафедри І.А.Онищук), до роботи з батьками дітей дошкільного віку (доцент кафедри Л.І.Врочинська), до екологічного виховання дошкільників (асистент Н.В.Андріюк), а також визначали особливості підготовки фахівців дошкільної освіти у вищій школі (асистенти С.С.Гусаківська, О.М.Доманюк). Конкретні методичні питання вирішували представники кафедри педагогіки вищої школи: вивчення студентами педагогічного ВНЗ методики викладання математики у початкових класах (старший викладач В.В.Павелко) та формування художньо-мовленнєвої компетентності майбутнього вихователя ДНЗ (асистент О.В.Швець). Методичні аспекти навчально-виховної роботи з молодшими школярами аналізували члени кафедри теорії та методики фізичного виховання, доценти кафедри В.А.Голуб, Я.І.Кравчук, старший викладач В.І.Довгаль, асистенти А.П.Нападій, М.В.Божик, С.М.Сиротюк, Г.В.Кедрич, а також старший викладач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання В.В.Слюсарчук. Формування етнохудожньої культури учнів молодших класів характеризували асистенти кафедри методики музичного виховання та вокально-хорових дисциплін О.А.Пуцик та І.С.Харамбура.

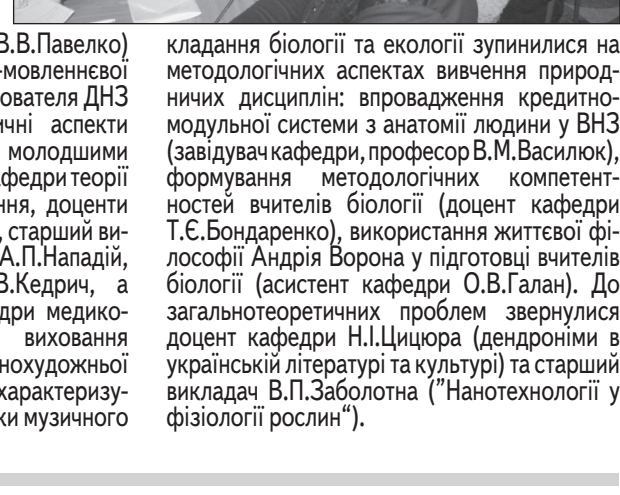

Актуальну проблематику розробляли фахівці іноземної філології. Предметом їх досліджень стали "Пріоритетні шляхи формування комунікативної та соціокультурної компетенції вчителя іноземних мов". Лінгвістичний аспект проблематики вивчали завідувач кафедри німецької філології, доцент М.Ф.Шмир ("Діяльнісний підхід у викладанні німецької мови"), професор кафедри англійської філології А.В.Янков ("Особливості словотвору сучасної англійської мови"), старший викладач кафедри німецької філології О.А.Марунько ("Навчальні станції як засіб розвитку самостійної роботи на заняттях з німецької мови"), старший викладач англійської філології М.В.Сиротюк ("Викладання іноземної мови в комп'ютерно-орієнтованому середовищі"). Асистент цієї ж кафедри Н.М.Кікіна ознайомила присутніх з етапами формування кредитно-модульної системи навчання професійному іншомовному спілкуванню в університетах США. Загальнотеоретичний аспект досліджуваної проблематики висвітлювали доцент Д.Ч.Чик (проблеми осмислення й інтерпретації роману-сімейної хроніки у сучасному літературознавстві), старший викладач О.І.Чик (модель соціальної взаємодії "батьки – діти" в українському та німецькому романах II половини XIX століття), асистенти М.В.Слободян, О.П.Цьмух (методи дослідження концептів у сучасному літературознавстві), В.В.Кучер (жанрово-стильові особливості соціально-утопічного роману I половини XX століття). Конкретний методологічний аналіз творів і творчості окремих письменників здійснили доцент І.С.Коханська ("Романістика Енн Тайлер у контексті прозового дискурсу США XXI ст."), кандидат філологічних наук О.В.Сафіюк ("Просторовий континуум малої прози В.Підмогильного та Дж.Джойса: компаративний аспект") і асистент І.Б.Комінярський ("Авторська рефлексія у драматургії Джорджа Риги").

Науково-педагогічні працівники природознавчого профілю працювали у двох тематичних напрямах: "Еколого-біологічні проблеми у сучасних наукових дослідженнях" і "Методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя біології". Члени кафедри біології та загальної екології, доценти О.К.Галаган, Н.Г.Зіньковська, Д.О.Польовий, старший викладач Л.М.Головатюк, асистенти О.В.Гурська, А.М.Гура , А.С.Іванюк, А.С.Оніщук і викладач педагогічного коледжу О.В.Тригуба розробляли конкретні питання спеціальних природничих дисциплін, проблеми заповідних екосистем Гологоро-Кременецького кряжу та Подільських Товтр. Їх колеги з кафедри методики викладання біології та екології зупинилися на методологічних аспектах вивчення природничих дисциплін: впровадження кредитно-модульної системи з анатомії людини у ВНЗ (завідувач кафедри, професор В.М.Василюк), формування методологічних компетентностей вчителів біології (доцент кафедри Т.Є.Бондаренко), використання життєвої філософії Андрія Ворона у підготовці вчителів біології (асистент кафедри О.В.Галан). До загальнотеоретичних проблем звернулися доцент кафедри Н.І.Цицюра (дендроніми в українській літературі та культурі) та старший викладач В.П.Заболотна ("Нанотехнології у фізіології рослин").

ДЕСЯТЬ РОКІВ

Вивчаючи проблему "Шляхи вдосконалення викладання музичних дисциплін у процесі підготовки майбутніх учителів музики", фахівці-музикознавці спрямували свої зусилля у двох напрямах. У загальнотеоретичному напрямі працювали завідувач кафедри методики музичного виховання і вокально-хорових дисциплін, доцент А.І.Шинкаренко (розвиток музичного сприймання у процесі навчання учнів), старший викладач В.М.Райчук і асистент В.М.Яскевич (виконавська майстерність музиканта як фактор педагогічної діяльності), асистент Л.В.Соляр (характеристика етичної компетентності майбутнього вчителя музики), асистенти Т.П. й А.С.Медецькі (психолого-педагогічні основи формування хореографічної культури майбутнього вчителя музики). Специфічні фахові питання вирішували завідувач кафедри гри на музичних інструментах і хореографії, професор Б.І.Яремко (методика оволодіння грою на гуцульській фоярці), старший викладач Л.П.Макаренко й асистент В.С.Козачок (особливості художнього перевтілення народної музики), а також асистент Д.Ю.Нуцол (інструментальний ансамбль у сучасному світі).

"Традиції народного образотворчого мистецтва Західного регіону України" стали предметом аналітичних досліджень науковців кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання. Перевагу вивченню місцевих шедеврів художньої культури віддали доцент О.Г.Панфілова ("Коплекс єзуїтського колегіуму в Кременці"), асистенти Н.М.Волянюк ("Регіональні та локальні осередки народної вишивки Тернопільської області XX століття") і Б.О.Гуменюк ("Орнаментальне оздоблення інтер'єрів церков Свято-Успенської Почаївської лаври XVIII – XX ст.: історіографія"). Теоретичні питання вирішували викладач Д.В.Синенький ("Особливості сприймання тональних відношень студентами в образотворчій діяльності"), асистенти С.І.Ткачук ("Роль української шляхти у становленні образотворчого мистецтва на західноукраїнських землях") та І.В.Погонець ("Функції ілюстративного матеріалу у структурі українських шкільних підручників І половини XX століття").

Фахівці фізичного виховання звернулися до теми "Оптимізація фізичного виховання у системі педагогічної освіти", на розкриття якої були спрямовані повідомлення "Розвиток здібностей учнів до управління руховими діями як фактор підвищення ефективності уроків фізичної культури" (завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання, доцент В.Г.Папуша), "Формування інтересу до відвідування занять фізичної культури гімназистів та учнів загальноосвітніх шкіл" (асистент О.М.Гурковський), "Диференційоване фізичне виховання учнів 13 – 14 років з урахуванням структури моторики" (старший викладач О.О.Бережанський, асистенти О.О.Ястремський, Т.В.Кучер). Актуальну професійну проблематику "Використання комп'ютерного моніторингу ЕКГ для аналізу варіабельності серцевого ритму" запропонувала завідувач кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання, доцент О.М.Довгань, а старший викладач В.І.Банах й асистент цієї ж кафедри В.І.Хмара зробили повідомлення про вивчений ними "Рівень фізичної підготовленості студентів І курсу Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім.Тараса Шевченка".

Науково-педагогічні працівники кафедри теорії та методики технологічної освіти і кафедри фізики, математики та інформатики досліджували "Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутнього вчителя технологій". Аналіз означеної проблематики здійснювався з чітко окресленим фаховим підходом, про що свідчить тематика наукових повідомлень: математичне моделювання біосистем (професор Г.П.Хома, старший викладач В.О.Рац, викладач педагогічного коледжу Р.В.Волянюк), компетентнісний підхід до проектно-дослідницької діяльності (доцент О.А.Фурман, асистент А.М.Костюченко, викладач педагогічного коледжу М.А.Ромашевська), формування художньо-проектного знання вчителів технологій (доцент М.С.Курач), технічне обслуговування навчальних майстерень (завідувач кафедри, доцент Л.М.Пашинський, доцент кафедри С.Б.Шабага, асистент О.П.Ємець), інтерактивні технології при вивченні навчальних дисциплін (доцент кафедри І.А.Білосевич, асистент М.П.Олексюк), лабораторні роботи при вивченні практикумів (старший викладач В.Ю.Цісарук, асистент І.В.Цісарук), навчальна програма і зміст навчальної дисципліни технологічного циклу (старший викладач Р.Т.Гарматюк, асистент Ю.Г.Цимбалюк, викладач педагогічного коледжу І.В.Швець).

За матеріалами Звітної наукової конференції буде опубліковано Збірник наукових праць.

ДО ПІЗНАННЯ НАРОДНОГО ДУХУ

Етнопсихологія – наука постмодерна, хоча її витоки сягають середини XIX століття. Актуальність і надійні перспективи цієї галузі психологічного знання обумовлюються характером сучасної епохи, яка розпочалася становленням національних держав, що загострило проблему національної самобутності, продовжується актуалізацією проблеми міжнаціональних взаємин як серцевини міждержавних відносин і спрямовується до глобалізації планетарного життя на основі синтезу національних і загальнолюдських цінностей. У такому контексті важливою і корисною буде кожна теорія і всяке вчення, які висвітлюють хоча б невеликий фрагмент цього надскладного цивілізаційного процесу. З огляду на це навчальний посібник завідувача кафедри психології нашого інституту, кандидата психологічних наук, доцента Марії Боднар "Етнопсихологія" заслуговує особливої уваги. Об'ємну працю нашого автора (288 сторінок тексту) рецензували доктори психологічних наук, професори З.С.Карпенко (завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Прикарпатського НУ ім.Василя Стефаника), М.В.Савчин (завідувач кафедри психології Дрогобицького ДПУ ім.Івана Франка), Г.К.Радчук (завідувач кафедри практичної психології Тернопільського НПУ ім.Володимира Гнатюка). Посібник, що побачив світ у Видавничому центрі нашого інституту, має відповідний Гриф МОН України, містить навчальну програму курсу, проспекти лекцій, навчально-методичні матеріали до проведення семінарських занять, завдання для самостійної роботи, орієнтовні індивідуальні навчально-дослідні завдання, тести для поточного і підсумкового контролю знань, комплекс методик для вивчення психологічних особливостей етносу.

У вступному слові зазначається, що на етапі національного відродження важливого значення набувають проблеми формування та функціонування етнічної ментальності, гармонізації взаємодії природних і соціально-культурних факторів у внутрішній природі самої людини, становлення духовного світу особистості, що безпосередньо або дотично передбачає необхідність теоретико-аналітичної та практично-дослідної роботи у сфері етнопсихології, яка має міждисциплінарні зв'язки з етнографією, соціологією, культурологією, історією, філософією і, зрозуміло, з іншими галузями психологічної науки.

Теоретичною частиною програми навчальної дисципліни передбачається розкриття етнопсихології як науки, висвітлення основних етапів її розвитку, формування основоположних понять "етнос" і "нація", вивчення статичних і динамічних характеристик етнічної спільноти, визначення основних рис етнопсихології українців і особливостей процесу формування українського національного характеру.

У практичній частині пропонується комплекс семінарських занять, покликаних поглибити у студентів знання теоретичного матеріалу й озброїти їх практичними навиками застосування теоретичних знань під час аналізу проблемних ситуацій і завдань етнопсихологічного змісту. Уніфікована для всіх тем структура семінарських занять створює студентам широкий простір для творчої навчально-пошукової роботи та водночас зобов'язує активно працювати над різноплановим за змістом і формами дидактичним матеріалом.

Лаконічно й аргументованосформульованийплан, диференційована на основну й додаткову література, тематичний глосарій, інформація про видатні наукові постаті, чия творчість пов'язана з темою вивчення, дають студентам чіткі орієнтири у підготовці до вербальної частини семінару.

Питання самостійного матеріалу, ІНДЗ теоретичного і практичного спрямування, проблемні питання і завдання, питання полілогу та завдання для аналітичних досліджень, а також тестові завдання окреслюють нормативні вимоги до знань студентів з даного матеріалу та розкривають змістово-методичні критерії оцінювання рівня засвоєння ними означеного розділу навчальної програми.

Вагомим практичним позитивом навчального посібника є опитувальники й анкета, що подаються як додатки для поглиблення та застосування отриманих студентами теоретичних знань. Серед таких додатків – "Етнопсихологічний опитувальник" як основа для етнопсихологічних досліджень студентства, "Опитувальник Локус контролю", який містить 40 тверджень і є методикою для дослідження локусу контролю особистості, "Опитувальник адаптації особистості до нового соціально-культурного середовища", який містить майже 100 позицій, а також "Анкета для виявлення рівня етнічної ідентифікації студентської молоді". До опитувальників додаються інструкції, "ключі", таблиці, рекомендації щодо методики організації опитування чи анкетування та обробки й аналізу їх результатів.

Зміст, структура та методика викладу матеріалу навчального посібника "Етнопсихологія" сприятимуть поглибленому вивченню програми навчальної дисципліни, розробці проблематики етнічної психології, розширять набір методів, прийомів, форм удосконалення теоретичної і практичної підготовки студентів з цієї галузі психологічного знання.

НАШІ ПАРТНЕРИ – ПРО СПІВПРАЦЮ З НАМИ

Часопис Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині (Республіка Польща) опублікував статтю "Нас єднає історія та... молодь", в якій окреслюються конкретні кроки в напрямі реалізації окремих положень Угоди про співпрацю цього польського Університету з нашим ВНЗ. Наголошується, що Кременецький гуманітарно-педагогічний інститут ім.Тараса Шевченка є наймолодшим зарубіжним партнером Вармінсько-Мазурського університету. Редакція університетського часопису образно стверджує, що наші вищі заклади освіти єднає не лише Угода, підписана ректорами, професорами Річардом Горецьким і Афанасієм Ломаковичем, а й спільна історія та... студентська молодь. З точки зору історії, 2014 рік ювілейний і для України, і для Польщі, а точніше – для української та польської культур: 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка та 205-річчя з дня народження

Юліуша Словацького.

Професор Афанасій Ломакович запросив представників польського Університету до участі в науковому симпозіумі, присвяченому двом ювілейним датам. Наголошено, що Тарас Шевченко відвідав родинне місто Юліуша Словацького – Кременець, а в творчості Кобзаря знаходимо чимало польських мотивів, згадуються імена діячів польської культури Адама Міцкевича, Тадеуша Чацького, а польський поет багато і душевно написав про Україну, Волинь, своє рідне місто.

Таким чином, науково-педагогічна співпраця наших навчальних закладів виходить за рамки науково-теоретичних, навчально-методичних і дидактичних контактів і набуває загальнокультурного міжнаціонального контексту. Розширюється співпраця з польськими колегами і в галузі обміну студентами. Серед кількох тисяч молодих українців, які навчаються в Польщі, є представники нашого інституту. Двоє з них освоюють магістерську програму в Університеті Ольштина. Професор Афанасій Ломакович зустрівся з ними, ознайомився із системою їх навчання і побуту.

Оцінка перших кроків у реалізації Угоди про співпрацю між нашими навчальними закладами однозначно позитивна: вони приносять реальні плоди обом сторонам і заслуговують поширення на сферу загальнокультурних відносин між науковцями та студентською молоддю, – такий висновок робить часопис польського Університету.

МУЗЕЙ ЗЕМЛІ, ЯКУ СХОДИВ КОБЗАР

Наталія ОБОЛОНЧИК,
кандидат історичних наук

Кременецький краєзнавчий музей – значний науково-дослідний осередок, культурно-просвітницький центр Південно-Західної Волині. Історія створення музею сягає періоду діяльності Кременецького ліцею (1921 -1939 рр.).

Музей Кременецької землі ім.Віллібальда Бессера було започатковано у 1937 році. Ініціатором його створення та першим директором став викладач Ліцею, краєзнавець Францішек Мончак.

Організаційна робота передбачала кілька етапів і розпочалася 20 березня 1937р. Тоді відбулося перше засідання наукової ради музею, на якому головував куратор Кременецького ліцею С. Чарноцький. На засіданні було визначено основні напрями роботи цієї установи. Вони передбачали дослідження у таких галузях, як геологія, морфологія, ґрунтознавство, етнографія, антропологія, археологія, історія, культура, архітектура, господарське, громадське життя регіону, кліматологія, дослідження флори та фауни.

Серед завдань, поставлених перед музеєм, особливо виділялися ті, що стосувалися збору експозиційного матеріалу та створення різноманітних колекцій. Протягом 1937 року наукові працівники повинні були зібрати якомога більше матеріалів, опрацювання яких передбачалось в наступні роки.

Важливим напрямом збиральницької роботи було формування фонду музичних матеріалів та інструментів, типових для даного регіону.

Наступними завданнями для науковців було складання пластичної карти сіл Кременецького повіту і самого міста, дослідження флори і фауни Страхової та Лисої гір. Стосовно питань історії краю, то найбільше уваги зосереджувалось на висвітленні діяльності Волинської гімназії XIX ст. та Кременецького ліцею XX ст. і їх ролі в житті регіону. Окремо планувалося створення розділів „Словацький і Кременець" та „Волинь у Польщі".

Музею присвоїли ім'я відомого дослідника та вченого, доктора Віллібальда Бессера, якого поляки пам'ятали як професора Волинського ліцею і називали „батьком польської флористики".

Новостворена установа розмістилася в головному корпусі ліцею, а його зали займали праве крило будинку: п'ять кімнат і два коридори. Проте цієї площі було надто мало для того, аби достойно показати славне минуле краю. Тому приміщення для виставок, кабінети наукових працівників, кабінет директора містились окремо від експозиційної частини.

Для ведення дослідницької роботи музею надали цінні книги з фондів бібліотеки ліцею та його нумізматичну колекцію.

Діяльність музею була сконцентрована у відділах історії ліцею (XIX–XX ст.) та природничо-географічному (геологія, флористика). Основу музею складали зали етнографії, природи, давньої історії України та археології і зал історії навчального закладу, який переважно розповідав про Волинський ліцей XIX ст.

Важливим для музею був збір різноманітних колекцій. Однією з перших була представлена колекція ентомології – зібрання великої кількості комах, метеликів та жуків Західного регіону України. Згодом почалося формування колекцій народних промислів, особливо речей волинської кераміки.

Із перших днів своєї діяльності музей розгорнув велику роботу із представлення матеріалів для широкого кола відвідувачів. Важливим кроком у цьому напрямі була організація виставкової роботи. Першу виставку в музеї присвятили Тедеушеві Чацькому. Для оформлення експозиції наукові працівники зібрали чимало матеріалів. Багато документів для цієї виставки передав Кременецький ліцей, а деякі спеціально привезли з Варшавської бібліотеки. Крім фактичного матеріалу, на виставці було представлено науковий доробок Т. Чацького, книги, статути та деякі його особисті речі.

Музей Кременецької землі підтримував зв'язки з Волинським товариством приятелів наук, Волинським музеєм, міським управлінням Кременця, Бібліотекою народовою, Спілкою лісників, Лігою охорони природи, шкільним інспекторатом, Артистичною секцією, Державним археологічним музеєм, численними науковцями та дослідниками з різних регіонів.

З відкриттям експозиції Кременецький музей почав приймати відвідувачів: з 13 липня по 30 вересня в ньому побувало 1360 осіб. Заохоченням місцевого населення до відвідин музею слугували публікації статей різної тематики директора цієї установи Францішека Мончака.

З початком Другої світової війни музей було реорганізовано в Кременецький міський музей. В роки фашистської окупації науково-дослідну установу було пограбовано німцями: деякі експонати вивезли до Кенігсбергу. Із закінченням військових дій музей відновив свою роботу, поступово поповнював свої колекції, збагачував фонди. У 1952 р. його було переведено в приміщення Волинської духовної консисторії, а на початку 70-х рр. там розпочалось створення нової експозиції. Тоді музей тимчасово перенесли на так званий Діловий двір, а за кілька років переведено у відремонтовані приміщення. Тут наукові працівники розгорнули діяльність по формуванню нової експозиції. Вона розмістилась у 9 залах. Таким краєзнавчий музей проіснував до початку 2000-х років. В 2004 р. в місті було відкрито Літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького, куди було передано експозицію відповідного залу.

На сьогоднішній день музейна експозиція представлена сімома залами: природи, археології, зали IX-XIX ст., етнографії, зали міжвоєнного періоду, двома залами Другої світової війни та залою Тараса Шевченка. В експозиції представлено близько 5,5 тис. експонатів.

Окремо слід виділити археологічну колекцію, яка представлена переважно знахідками з гори Куличівки, де проводились розкопки. У залі природи є цінна колекція метеликів та комах, зібрана Октавіаном Дудою; у відділі IX століття зберігаються прикраси того часу, кам'яні іконки, кольчуги давньоруських воїнів. XVI та XIX ст. представлені книгами-оригіналами. В етнографічній залі зібрано колекцію вишитих рушників з різних регіонів України, а в залі Другої світової війни є унікальний документ – щоденник Романа Кравченка-Бережного, який він вів у роки окупації Кременця. Цей щоденник був представлений на Нюрнберзькому процесі 1946 року.

Гаврило Чернихівський у своєму путівнику «Кременецький краєзнавчий музей» описує експозицію окремого залу музею, яка репрезентує матеріали про перебування Тараса Шевченка на Кременеччині, про вшанування його імені у краї. Будучи членом Київської археографічної комісії, Тарас Григорович Шевченко 1846 р. отримав розпорядження Київського генерал-губернатора Бібікова відвідати Волинь і Поділля, записати народні пісні, перекази, легенди, виявити в цих губерніях пам'ятки історії та культури, а також змалювати найбільш видатні з них. Подорож розпочалася у вересні з Кам'янця-Подільського.

Відкривши експозицію копією наказу про відрядження поета і зображенням Кам'янець-Подільської фортеці, матеріали залу одразу ж починають знайомити відвідувачів з подорожжю Кобзаря регіоном Волині. Гравюра й оригінальні поштівки, які зображають внутрішній вигляд та екстер'єр палацу князів Вишневецьких, спомини Федора Кружилка в записі академіка Василя Щурата розповідають про перебування Тараса Шевченка у Вишнівці. Звідси поет мандрує до Почаєва. Четвертий пункт інструкції генерал-губернатора виголошував: «Крім того, навідатись до Почаївської лаври і там намалювати: а) загальний зовнішній вид Лаври; б) внутрішній вид храму; в) вид на околиці з тераси». Текст розпорядження подається.

Чотири сонячних, легких, настроєвих акварелі «Почаївська лавра з півдня», «Внутрішній вид собору», «Вид на околиці з тераси Почаївської лаври», «Почаївська лавра із заходу» – результат його праці як пейзажиста. А ще були зроблені художником кілька замальовок олівцем видів Лаври. Прекрасні репродукції добре передають якості оригіналів.

Записавши пісні, розповіді, поет вирушає до Кременця. «Повертаючись із Почаєва, я зайшов у Кременець подивитись на королеву Бону і палати чи кляштор для Кременецького ліцею, що тоді здіймалися вверх», – згадував пізніше поет. Уривок цитатою подається в експозиції. Давнє місто, мальовниче і напорчуд поетичне зачарувало душу геніального Кобзаря. Кілька разів він називає його в однойменних повісті та поемі «Варнак». Олійні роботи Івана Гарасевича, мистецькі фото, гравюри розкривають тему, показуючи місто тих часів, коли його вулицями мандрував великий поет і художник.

Зображення Дубна, Острога, Берестечка, інших міст Волині, названих Т. Шевченком як пункти перебування, продовжили маршрут його подорожі на Волині, а карта-схема мандрівок краєм завершує першу частину експозиції, в центрі якої з автопортрета 1845 р. спокійно і вивчаюче дивиться 32-літній поет. Враження від подорожі було сумним: «Всюди їздив і всюди плакав», – констатував Великий Кобзар.

Другий розділ експозиції репрезентує сучасні об'єкти, пов'язані з іменем Т. Шевченка. Це фото центральної вулиці міста, названої лиш у незалежній Україні іменем Кобзаря, меморіальної дошки з текстом на чорному лабрадориті, встановленій на приміщенні тодішнього педагогічного коледжу імені Тараса Шевченка, величний пам'ятник Кобзареві, споруджений у центрі міського скверу побіч вулиці Т.Шевченка, кінотеатр імені поета, знімки учасників художньої самодіяльності Кременця на могилі Кобзаря у Каневі, вірш поета Олександра Бугая, присвячений перебуванню Т. Шевченка на Кременеччині, альманах, книги із Шевченкіани, зібраної і подарованої музеєві доцентом педінституту Іваном Смолієм, живописні роботи Олекси Шатківського, Володимира Масика, Івана Гарасевича розповідають про шану і любов кременчан до постаті геніального Кобзаря.

Заслуговують уваги й матеріали про зв'язки Т. Шевченка з поляками та ставлення польських громадсько-політичних діячів до Кобзаря. Тут і праця Єжи Єнджиєвича «Ночі українські або родовід генія» мовою оригіналу та в перекладі українською, видана у Канаді. А ще репрезентовано статті про перебування Т. Шевченка у краї, листування Є.Єнджиєвича із кременчанином Макаром Середюком, публікація листів польського вченого-шевченкознавця до М. Середюка стараннями Г. Чернихівського (часопис «Слово і час»), дослідження професора Григорія Вервеса «Т.Г.Шевченко і Польща» тощо.

Особливий резонанс мають особисті речі кобзаря Євгена Адамцевича (а це кожух, пояс, сорочка, власноручно сконструйована бандура-кобза, фото кобзаря, його виступів у Кременці) знайшли своє визначальне місце в експозиції залу.

Привертають увагу матеріали окремої вітрини, де представлено праці відомих дослідників-шевченкознавців Євгена Кирилюка та Євгена Шабліовського з дарчими написами для музею. Особливо запам'ятовуються унікальне видання «Малого Кобзаря» (Кременець, 1922 р.), різьблений портрет Миколи Тимчака «Поет зі свічкою» (дерево), вишиванки на теми Шевченкових творів кременчанки Люби Єрусалимець. І як завершальний акорд залу – матеріали про ініціатора створення Шевченківської експозиції в музеї стараннями великого шанувальника спадщини Кобзаря Володимира Еліяна. Гіпсовий бюст Т.Шевченка та карта його подорожей по Волині підбивають підсумки мандрівок Т.Шевченка восени 1846 року. Окрема вітрина – це книги Шевченкіани, яку передав для музею доцент Іван Смолій.

Фонди краєзнавчого музею нараховують понад 66 тисяч одиниць збереження. Серед них слід назвати цінні колекції тканин та кераміки, документів та карт різного періоду. В музейних сховах є рідкісні книги, дорогоцінні метали, гербарії 40-х рр. XX ст., фотографії, зроблені знаними майстрами минулого століття Г. Германовичем та С. Схейбалем.

Окремо слід виділити роботу бібліотеки краєзнавчого музею. Її перші надходження з'явились ще у 1937 році і були передані з бібліотеки Кременецького ліцею. Протягом багатьох років своєї діяльності бібліотека поповнювалась новими виданнями, серед яких були і рідкісні. Нині її гордістю є повне зібрання «Єврейської енциклопедії», книги XIX і початку XX століть, періодика Кременецького ліцею, зокрема журнали «Життя Кременецьке», «Життя Ліцею Кременецького», «Наш виднокруг», книги краєзнавчої тематики, література, пов'язана з діяльністю церкви. Нині в бібліотеці понад 12 тисяч видань.

За десятиліття діяльності музей організував чимало виставок. Найцікавішими з них були виставки з фондів музею: виставка кераміки, «Народний одяг Кременеччини», «Писанкарство», «Т. Г. Шевченко і Кременеччина», виставка хліба. Експонувались також картини багатьох знаних українських художників. За останні роки у відремонтованому виставковому залі були представлені виставки вишитих ікон, народних промислів, творчих робіт кременецьких мистецьких гуртів «Палітра» та «Гладущик», фотоклубу «Позитив», персональні виставки художників та фотографів.

Музей, як науково-дослідна установа, створив умови і надав можливості для реалізації таланту багатьом творчим людям. В перші роки його діяльності музей очолив Францішек Мончак – географ і краєзнавець; працювали Октавіан Дуда, який залишив прекрасну ентомологічну колекцію, Здіслав Опольський – геолог і дослідник. На зміну польському поколінню прийшли нові краєзнавці. В роки німецької окупації директором працював Олександр Цинкаловський, який цікавився археологією і займався розкопками. Продовжувачем його справи став Михайло Островський. Він досліджував стоянку первісних людей на горі Куличівка, вивчав історію краю, відкрив місцезнаходження легендарного Данилова.

МУЗЕЙ ЗЕМЛІ, ЯКУ СХОДИВ КОБЗАР

У кінці 60-х років директором музею був Василь Воляник. Як молодий вчений, він цікавився багатьма сторінками минулого краю, однак найбільше захоплювався археологією. Згодом він закінчив аспірантуру і виїхав працювати у столицю.

В 60-х роках в музей приходять Маргарита Гецевич і Тамара Федорук. Усе своє подальше трудове життя вони провели в цій установі. М. Гецевич займалась літературною діяльністю, формувала експозицію зали Юліуша Словацького, працювала з польськими колегами, робила переклади творів польського поета, готувала до друку збірки його творів.

Т. Федорук старанно працювала завідувачем фондів. Її діяльність було пов'язана зі зберіганням експонатів, укомплектуванням фондів новими надходженнями, їх популяризацією, підготовкою виставок із фондів музею, прийомом нових колекцій.

У 70-х роках в музеї почала працювати Тамара Сєніна, котра займалась історією Кременця другої половини XX століття, зокрема залою Великої вітчизняної війни. У 80-х роках вона почала готувати експозицію зали сучасного періоду. Завдяки її старанням у музеї з'явився новий зал. А на початку 90-х Тамара Григорівна перейшла у літературний відділ, де поринула у вивчення життя і творчості Ю. Словацького.

Коли в другій половині 90-х рр. постало питання про створення самостійного музею Ю. Словацького, Тамара Сєніна почала готувати відповідну документацію, а згодом і роботу над експозицією нового музею, директором якого вона стала з моменту його відкриття у 2004 році.

«Легендою» кременецького краєзнавства став Гаврило Чернихівський, який віддав музейній справі майже 40 років життя. За цей час він відкрив величезну кількість імен тих людей, які жили і творили в рідному краї, побував у багатьох містах України, а також за кордоном, збираючи відомості про вихідців з Кременеччини, зібрав та систематизував їх творчість. Бага-

то років Гаврило Іванович провів у бібліотеках, архівах, брав участь у наукових конференціях. Результатом активної роботи стало створення ним понад 10 музеїв, великої кількості світлиць, музейних кімнат. Г. Ченихівський опублікував 88 праць про Михайла Драгоманова, він автор і співавтор 18 книг, 6 монографій, кількох збірок поезій, бібліографічних покажчиків, близько 500 статей до енциклопедичних видань України, буклетів про Кременець, редактор 7 книг інших авторів.

З 90-х років в музеї працює кандидат історичних наук Володимир Собчук. Його вивчення середньовічної історії та знання історії рідного краю стало основою для написання та захисту кандидатської дисертації. В. Собчук кілька раз проходив наукове стажування в Польщі, вивчав матеріали бібліотек та архівів. Вчений активно займається вивченням українсько-польських стосунків, дослідженням генеалогії відомих шляхетських родів, працює в архівах, бібліотеках, бере участь у наукових конференціях та симпозіумах. Лише за кілька останніх років ним було організовано і проведено наукові конференції, присвячені історії Кременця та Волині. Результатом цих конференцій стало видання трьох і підготовки четвертої збірки матеріалів, які вийшли за редакцією В. Собчука. Крім того вчений добре знаний у наукових колах України, Польщі, Росії та Білорусі, автор численних статей, буклетів, брошур.

У бібліотеці понад 30 років працює Євгенія Чернявська. Вона старанно береже усі видання, надає допомогу студентам і науковцям, які звертаються за літературою, оформлює нові надходження.

Отже, Кременецький краєзнавчий музей за 75 років своєї діяльності став цілою епохою в житті міста. Як осередок наукового і культурного життя він запам'ятався кільком поколінням кременчан. В його стінах працювали люди, які внесли свій вклад не лише в регіональну історію, а й самі стали історією краю.

Науково-дослідна установа має багато здобутків, напрацювань, досвіду. Але сьогодення приносить не лише інновації в роботу музею, а й чимало проблем, вирішення яких ще чекає нас попереду.

МУЗЕЙ – СКАРБНИЦЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

Галина СЕНЬКІВСЬКА,
кандидат історичних наук

Тернопільський осередок Наукового товариства ім.Тараса Шевченка опублікував Збірник наукових праць "Музеї Тернопільщини". Видання містить 44 статті, авторами яких виступають відомі науковці-краєзнавці нашого регіону, представники університетської науки, культурно-освітніх установ, досвідчені фахівці музейної справи. Книга надає важливу інформацію про державні та громадські музеї Тернопільської області, зокрема, про історію їх становлення і розвитку, про їх основні фонди й експонати і про плідну та багатогранну науково-дослідницьку, культурно-виховну роботу, що проводять вони самі або яка здійснюється іншим інституціями на основі їх матеріалів. Висвітлена діяльність багатьох меморіальних музеїв, які повернули із забуття імена славних краян – подвижників науки і культури, громадських діячів. Збірник знайомить із діяльністю музейного комплексу Тернопільського НПУ ім.Володимира Гнатюка, Музею Івана Пулюя в Тернопільському НТУ ім.Івана Пулюя, низки бережанських музеїв, зокрема Музею письменника Богдана Лепкого, Меморіального комплексу ім.Патріарха Йосифа Сліпого на Теребовлянщині, Кременецького краєзнавчого музею, а також Меморіального музею Олександра Неприцького-Грановського у с.Великі Бережці тощо.

Ґрунтовним теоретичним доповненням до матеріалів про становлення і стан музейної справи на Кременеччині виступає поміщена у збірнику стаття завідувача кафедри суспільних дисциплін нашого інституту, доктора історичних наук Ірини Скакальської "Українська еліта міжвоєнного періоду XX століття у фондах Кременецького краєзнавчого музею". Автор проаналізувала інформацію, надану експозиціями, що розкривають освітню і культурницьку працю місцевої інтелігенції і на цій основі визначила її внесок у розвиток освіти та культури на Волині, показала вплив волинської еліти на формування національної свідомості українців. А тому цілком закономірно, що діяльність її кращих представників знайшла своє відображення на

стендах Кременецького краєзнавчого музею, який із часу свого заснування у 1937 році та до 1939 року перебував у складі Кременецького ліцею як Музей Кременецької землі ім.Віллібальда Бессера, а з 1939 року і до наших днів функціонує як самостійна установа.

Експозиції Кременецького краєзнавчого музею дають цінний матеріал про багатьох представників української національної еліти Волинського краю: про громадсько-політичного діяча і письменника Романа Бжеського, який заснував у Кременці книгарню від "Просвіти"; про адвоката, посла до Сейму Бориса Козубського, якого як представника Волині обирали до Центральної Ради і який був головою Кременецької повітової управи, очолював кременецьку "Просвіту"; про сенатора і публіциста Михайла Черкавського, котрого від Кременецького виборчого округу було обрано до польського парламенту, де він обстоював права української громади; про поета, прозаїка, казкаря Сергія Даушкова – автора більше 10 романів і повістей, 250 казок, де виражав національну самобутність українського народу, утверджував принципи його духовної культури та моралі, пропагував його героїчну історію; про Аркадія Животка – активного діяча "Просвіти", педагога, організатора дитячого клубу "Дитяче коло" у Кременці; про публіциста, вчителя, діяча кооперативного руху, посла до Сейму Семена Жука, котрий займався не лише активною громадсько-політичною діяльністю, а й очолював Кооперативний банк у Почаєві; про відомого письменника-прозаїка Уласа Самчука, чий літературний дебют припав на період навчання у Кременецькій гімназії, що він відобразив у автобіографічній повісті "Юність Василя Шеремети", а також про представника наукової еліти Олександра Цинкаловського – дослідника Волині, який, окрім археологічної роботи, займався організацією українських шкіл на Кременеччині, деякий час працював директором Кременецького краєзнавчого музею.

Завершуючи статтю, Ірина Скакальська зазначає, що документи і матеріали, зосереджені в музейних фондах, сприяють осмисленню власної історичної спадщини та стимулюють дослідницько-аналітичну роботу з використанням цієї багатої джерельної бази. Такі матеріали не лише спонукають цікавитися історією краю, а й сприяють формуванню патріотичних почуттів.

НА ВШАНУВАННЯ КРАЯНИНА

Марія ЛЕВЕНЕЦЬ

Волиняни черговий раз підтвердили, що вміють шанувати найвище багатство своєї землі – людський талант. Це вони зробили у дні відзначення 125-ої річниці від дня народження нашого відомого краянина, вченого і письменника, громадського діяча Олександра Неприцького-Грановського – вихідця с.Великі Бережці на Кременеччині. Тих самих Бережець, через які проходив шлях Тараса Шевченка до Почаєва, які відвідувала видатна донька українського на-

роду Леся Українка і де зараз знаходиться Літературно-меморіальний музей О. Неприцького-Грановського.

Центральним заходом ювілейних урочистостей була науково-практична конференція "Твій син, Україно, вертає додому", яка розпочалась у рідному селі ювіляра і завершилася в Кременецькому гуманітарно-педагогічному інституті ім. Тараса Шевченка. Зусиллями наших науковців, працівників літературно-меморіального музею, за загальною редакцією кандидата біологічних наук, декана природничо-технологічного факультету Ольги Дух було підготовлено до друку й опубліковано однойменний з тематикою конференції збірник. У передмові, написаній світлої пам'яті Петром Гонтаруком – колишнім директором музею, зазначено, що як учений Неприцький-Грановський залишив понад 100 праць з ентомології, значний науковий архів, де нараховується більше 10 тисяч одиниць, як письменник – видав 8 збірок поезій, як художник і мистецтвознавець – створив колекцію з 2, 5 тисяч писанок, як громадсько-політичний діяч – брав участь в Установчій сесії ООН, конференціях ЮНЕСКО, очолював українські громадські організації за кордоном.

Збірник містить доповіді науковців інституту Ольги Дух ("Науково-дослідницька діяльність Олександра Грановського"), Анатолія Багнюка ("Філософські аспекти творчості О.Неприцького-Грпновського"), Ірини Скакальської ("Релігійні погляди О.Неприцького-Грановського"), Юлії Янчук ("Життєве кредо Олександра Неприцького-Грановського"), Богдани Тивонюк та Олександри Панфілової ("Мистецтвознавча спадщина О.Неприцького-Грановського"). Серед авторів збірника – педагоги інших навчальних закладів регіону. Викладач історії Кременецького лісотехнічного коледжу Людмила Оніщук публікує дослідження "Становлення особистості О.Неприцького-Грановського під час навчання в Білокриницькій сільськогосподарській школі", заступник директора Кременецького ліцею ім.У.Самчука з науково-методичної роботи Віра Трачук – розвідку "Зв'язки Олександра Грановського з Уласом Самчуком", а заступник директора з виховної роботи Великобережецької ЗОШ Валентина Федорук аналізує "Опис природи рідного краю в поезії Олександра Неприцького-Грановського (з досвіду роботи пошуково-краєзнавчого загону школи "Пошук")". Голова Кременецького районного об'єднання "Просвіта" імені Тараса Шевченка Лілія Антонюк-Слідзинська досліджує близьку їй тему "Олександр Неприцький-Грановський і "Просвіта" Кременеччини". На сторінках збірника – імена молодих авторів Ольги Іванюк (Кременецький ліцей ім.Уласа Самчука), Марії Маліновської і Віри Шульган (КОГПІ ім.Тараса Шевченка).

Завершується збірник "Післясловом", де науковий працівник Літературно-меморіального музею О.Неприцького-Грановського Г.Т.Сикліцька віддає шану засновнику і першому директору музею П.І.Гонтаруку, котрий зініціював і організував ювілейні урочистості своєму земляку, після чого несподівано сам відійшов у вічність.

Фото Петра ДАНИЛЮКА

БАРВИ ТВОРЧОСТІ АНТОНА ГРИБА

Ніна БАГНЮК

Викладач кафедри образотворчого мистецтва і методики його викладання нашого інституту Антон Гриб своєю невтомною життєтворчістю яскраво ілюструє, що істинна наука і високе мистецтво – це два потужних крила творчої особистості або два джерела, з яких формується потужний потік індивідуальної науково-художньої творчості. Підтвердження цьому – його численні публікації в царині мистецтвознавства, кілька навчальних посібників з питань методики викладання образотворчого мистецтва, а також опубліковані збірки поезій, оповідань, романів про художників і майстрів народної творчості "Ляда" і "Терновий спалах". Більше того, його статті знайшли своє місце в "Енциклопедії сучасної України" (ЕСУ) і "Тернопільському енциклопедичному словнику" (ТЕС). На життєтворчій палітрі Антона Гриба є ще чимало офіційних і переконливих штрихів: він – учасник 130 персональних всеукраїнських і міжнародних виставок, заслужений майстер народної творчості України, член Національної спілки майстрів народної творчості України, лауреат премії імені Ярослава Музики.

Нещодавно Антон Гриб збагатив свій творчий доробок монографічним (скажімо, навіть художньо-монографічним) дослідженням "Барви життя Олега Скаржевського – художника-інженера", де воєдино злилися науково-аналітичний дар і художньо-мистецький талант автора. Герой книги Олег Скаржевський, уродженець села Старий Олексинець (Кременеччина), багато чим у своїй життєтворчості схожий на автора монографії: за фахом – інженер-будівельник, працював у професійній сфері проектування і будівництва, водночас натхненно і творчо виявив себе на ниві образотворчого мистецтва. Тобто ті самі два крила, або два джерела – фахове і творче – наповнюють життя і герою книги, і її автору духовно-творчим сенсом, дають невичерпну наснагу у створенні Добра (фах!) і Краси (мистецтво!). У цьому – відкрита і стверджена ними життєва Істина. Про це Антон Гриб написав у своїй передмові до книги: важкою, але благородною є праця людей, які присвятили своє життя будівництву доріг та мостів і в той же час змальовують життя барвами різних відтінків. Підкреслимо символіку сказаного: призначення життєвих доріг – допомогти у досягненні життєвих цілей; функція мостів – сприяти подоланню життєвих перешкод, а завдання мистецтва – оспівати красу життєвої мозаїки, скомпонованої з успіхів і невдач, радощів і болю, злетів і падінь, тяжкої праці та піднесеної творчості.

Трудовий і творчий компоненти життєвої мозаїки Олега Скаржевського – колоритні, яскраві та предметно-конкретні як у виробничій, так і в художній площині, залишилися зафіксованими в об'єктах шляхового будівництва і на мистецьких полотнах.

Виробнича складова життєтворчості Олега Скаржевського описана Антоном Грибом з художньо-статистичною конкретикою та образно-предметною точністю, про що говорять назви, можна сказати, "виробничих" розділів: "Класика доріг. Естетика мостових переходів", "Одухотворена краса міських вулиць і площ", "За покликом душі і серця". У будівельно-технологічному та проектувальному активі Скаржевського – проектно-технологічні розробки, будівництво, технічний нагляд за ремонтом, реконструкцією, утриманням ділянки "Кременець – Тернопіль" автошляху державного значення "Брест – Чернівці", автошляхи у Борщівському, Мельниця-Подільському і Теребовлянському районах, близько 50 мостів і мостових переходів у Тернопільській і Хмельницькій областях (в тому числі, міст через Ікву в с. Дунаїв на Кременеччині), вулиці в Кременці, Збаражі, Борщові, Заліщиках, Козові, сквери та парки в Почаєві, Заліщиках, Збаражі, Тернополі, Хороствові, Вишнівці, Чорткові тощо, об'єкти господарської інфраструктури (житлові та виробничі будівлі, очисні споруди, стадіони, кладовища, набережні, об'єкти газо- і водопостачання) у багатьох містах і селах Тернопілля та сусідніх областей. Серед згаданих робіт – участь у створенні Меморіального комплексу в с.Молотків Ланівецького району (яке в 1629 році спалила турецько-татарська орда, а в 1943-му – німецькі

фашисти), а також у благоустрої гідропарку м.Тернополя (гідроспоруда "Млин", пішохідні та в'їзні мости) і пам'ятки садово-паркової архітектури Вишнівецького міського парку. В загальному, проектній роботі Олег Скаржевський віддав понад 4 десятиріччя трудової діяльності, протягом яких він розробив більше 390 проектів доріг, мостів, набережних як автор і головний інженер та ще в понад 700 проектах брав участь як головний спеціаліст.

Не менш вражаючим є творчий доробок Олега Скаржевського: 380 живописних і графічних творів, більше 20 великих планшетів проектних розробок в кольорах ландшафтних генпланів благоустрою населених пунктів Тернопілля. Антон Гриб як митець дає високу фахову оцінку образотворчій спадщині Скаржевського, наголошуючи, що в кожній його картині – "світ краси і любові до людей – творців прекрасних і неповторних куточків рідної землі... Він має свій оригінальний почерк, гострим оком художника помічає в природі та людях усе красиве й добре і засобами образотворчості відтворює це на полотні, картині й папері. Наповнений сонячною енергією творення, він не може залишитись байдужим до краси, несе її в люди і "ладен пригорнути до свого серця увесь білий світ".

Автор монографічного дослідження здійснює системний аналіз мистецького спадку Олега Скаржевського. Насамперед пише про його пейзажі як "поетичне сприйняття природи", в якому – вся Україна: її Галицько-Волинські терени ("Ставок вночі", "Вечір на Дністрі", "Стара верба", "На озері Світязь", "Зимовий ранок", "Захід сонця", "Річка Горинь", "Вид на гору Бону в місячну ніч", "Вид з греблі. Вишнівець", "Отчий дім. Загороддя", "Батьківське подвір'я", "Руїни замку в Старому Олексинці", "Вид на Лавру. Почаїв"), карпатські сюжети ("Річка Уж", "Карпатський мотив", "Хуртовина", "Річка Прут", "Місячний пейзаж. Карпати") і Південно-Східна Україна ("Гірський масив. Крим", "Ластівчине гніздо", "Морський прибій", "Скелі в морі").

За визначенням Антона Гриба, сюжетні композиції – це окремий, об'ємний і щедрий на мистецькі знахідки сектор творчості Олега Скаржевського, де відображене багатогранне життя української людності: "Нічні жнива", "Рання сівба", "На току", "Громадять сіно", "Повернення з базару", "На будові", "Трудовий ранок" та багато інших.

Не залишився поза творчою увагою Скаржевського-художника і такий складний жанр образотворчого мистецтва, як портрет. Ще у студентські роки він написав "Портрет батька", пізніше – "Циганка в червоному одязі", "Циганка в синьому одязі", "Автопортрет", "Спортсменка", "Портрет дочки", "Рибалочка", "Син" тощо.

Книга багато ілюстрована не лише світлинами із сімейного архіву Скаржевських, а й репродукціями його картин, що дозволяє візуально переконатися у щирості й об'єктивності високої оцінки автором монографії трудового подвигу і творчих досягнень Олега Скаржевського – художника й інженера, за плечима якого багато доріг – і збудованих, і намальованих, і пройдених. Як про це сказав друг Скаржевського, поет Олег Дмитерко:

У кожного із нас своя дорога...
Та – манівцями, інша – навпростець.
Усі вони від отчого порога,
Де ти зростав, як юний пагінець.

Монографічне дослідження Антон Гриб закінчує словами: "Олег Скаржевський – шанована людина в Загородді, Вишнівці, на Тернопіллі. І шана ця йде від людей з дякою за ті добрі справи, які він зробив для інших". І такі ж слова вдячності та добра шана тому, хто пише про талановитих людей, несе до інших високе слово про їх вагомі здобутки, аби про них знали і сучасники, і нащадки.

Воістину талановитий той народ, в якого один талант має змогу щиро, яскраво і натхненно писати про інший талант. А тому згадаємо про ще один талант Антона Гриба – поетичний, і завершимо нашу статтю уривком із його поетичної замальовки, поміщеної на початку монографії:

Щодня мене кличуть дороги незвідані,
І я не залишу тих справ, яким відданий.
...О, як я наївно тобі заздрю, леготе,
Що всю Україну ти можеш оглядіти.
Якби мені крила у тебе позичити...
Земля наша мила, така доброзичлива.
Тут кожну травину нам слід шанувати.
Любім Україну, як лагідну матір.

МУЗИКА – ЙОГО ЖИТТЯ

(На вшанування композитора Андрія Кушніренка)

Лідія МАКАРЕНКО,
кандидат мистецтвознавства

Кафедра музики Чернівецького національного університету ім.Юрія Федьковича та Чернівецьке обласне відділення Національної всеукраїнської музичної спілки провели Міжнародну науково-практичну конференцію "Музична культура й освіта Буковини у європейському вимірі", приурочену 80-річчю від дня народження композитора, засновника згаданої кафедри, народного артиста України, професора Андрія Кушніренка. До організаційного комітету конференції увійшли провідні вчені-музикознавці з вищих закладів освіти Києва, Чернівець, Одеси, Вінниці, а також президент мистецької асоціації "Мугурел" (Румунія) Д.Марчел. Участь у роботі Форуму брали понад 100 науковців з України, Румунії, Росії, Китаю. Лейтмотивом значної частини доповідей і наукових повідомлень стало обґрунтування визначного впливу творчості Андрія Кушніренка на розвиток сучасного українського музичного мистецтва та музикознавства, на поглиблення ролі музики у становленні духовного світу людини.

На пленарному засіданні прозвучали доповіді про музично-просвітницьку і мистецьку діяльність створеної А.Кушніренком кафедри музики в європейському культурно-освітньому просторі, про місце його творчості в підготовці фахівців музично-педагогічної освіти в Україні, зокрема у формуванні музично-естетичного компонента індивідуального професійного іміджу вчителя музики, а також в особистісному розвитку і становленні вчителя в контексті музичної культури. Особливий інтерес викликала доповідь дочки вченого і композитора, старшого викладача кафедри музикознавства факультету культури і мистецтв Львівського НУ ім.Івана Франка Ольги Кушніренко "Народна пісня у творчій спадщині Андрія Кушніренка".

На секційних засіданнях вивчалися "Історичні аспекти розвитку музичної культури та освіти Буковини й України в європейському контексті", де наголошувалося на музичному фольклорі як невичерпному джерелі натхнення композиторів і виконавців, на особливостях повстанської пісенної творчості, на проведенні культурно-просвітницької роботи як фактора розвитку музичної культури, популяризації українського музичного мистецтва за рубежем, збереженні та поглибленні духовності в українській музичній культурі, забезпеченні ефективності функціонування українських музично-культурних товариств, специфіці розвитку оркестрового, вокально-хорового, хореографічного та інших жанрів музичного мистецтва.

Значна увага була приділена історії та сучасному стану музичної освіти, зокрема, навчально-методичному забезпеченню викладання музики та співів у загальноосвітніх навчальних закладах, проблемам музичної грамотності сучасної молоді, співпраці освітян України зі своїми зарубіжними колегами у контексті розвитку та взаємовпливу національних музичних культур. У цій секції прозвучали доповіді доцента кафедри хорового диригування Прикарпатського НУ ім.Василя Стефаника Ірини Ярошенко "Андрій Кушніренко: багатогранність творчої особистості" та науковця кафедри методики музичного виховання і вокально-хорових дисциплін нашого інституту Василя Сабрана "Вплив волинського середовища на формування творчої особистості Андрія Кушніренка".

Велика група науковців аналізувала "Сучасні методологічні та теоретичні аспекти професійної музичної освіти". Вони розкривали такі важливі питання, як формування музично-естетичних орієнтацій, інструментально-виконавської майстерності, професійної мотивації та фахово-педагогічних якостей майбутнього вчителя музики, його музично-пізнавальної ініціативи, музичної компетентності, самовдосконалення та звукотворчої волі, а також висвітлення ролі музичної освіти як засобу формування гармонійно розвиненої особистості. У цьому контексті знаковою стала доповідь доцента кафедри музики Чернівецького НУ ім.Юрія Федьковича Ірини Бойчук "Реалізація ідей А.М.Кушніренка у підготовці майбутніх фахівців музики".

Значний інтерес викликала тема "Психолого-педагогічні проблеми сучасної музичної освіти". Професійна музична освіта як засіб самоствердження особистості, особливості самостійної роботи та педагогічної практики студентів музичних спеціальностей, музично-виконавський самоконтроль і самопроектування фахового розвитку вчителя музичного мистецтва, художня специфіка сучасного уроку музики, проблеми компетентності, професіоналізму, творчого потенціалу, концертмейстерської майстерності у підготовці фахівців музичного мистецтва – ці та інші питання склали основу доповідей за означеною тематикою. Тут же прозвучало наукове повідомлення доцента кафедри методики музичного виховання та вокально-хорових дисциплін нашого інституту, заслуженого артиста України Миколи Швидківа "Сучасні форми організації та проведення занять з постановки голосу у співаків-початківців". Доцент кафедри музики університету-господаря конференції Ірина Бондарчук запропонувала доповідь "Фахова підготовка педагогів-музикантів у класі хорового диригування професора А.М.Кушніренка".

ВОЛИНЬ У ДОЛІ І ТВОРЧОСТІ АНДРІЯ КУШНІРЕНКА

Василь Сабран

Кременеччина – це край, широко оповитий легендами та піснями, край зі славною багатолітньою історією, витоки якого сягають ще далекої княжої доби, край, який дав світові геніального поета-романтика Юліуша Словацького, українського композитора Михайла Вериківського та багато інших славних імен, серед яких чільне місце займає видатний український хоровий диригент, композитор і громадський діяч Андрій Кушніренко.

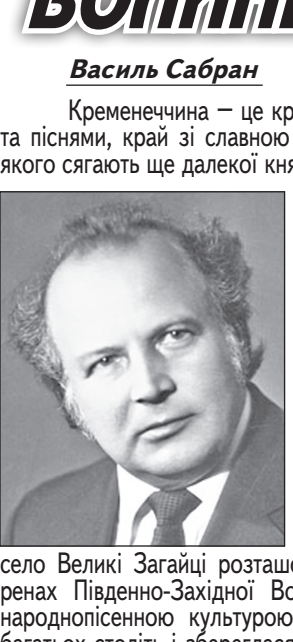

Народився Андрій Миколайович в с. Великі Загайці Кременецького повіту (нині Шумського району) на Тернопіллі. Мальовниче село Великі Загайці розташоване на річці Вілія, що на теренах Південно-Західної Волині, і відзначається високою народнопісенною культурою, яка формувалася на протязі багатьох століть і збереглася до наших днів. За матеріалами фольклорної експедиції, проведеної автором статті спільно зі студентами мистецького факультету Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка в 1999 році в селі Великі Загайці, добре збереглася і побутувала на той час весняна, купальська та жнивна календарні обрядовості, що гіпотетично стали основою створення композитором обрядових сцен «Обжинки» та «Весна-красна» із циклу «Пори року». Село відзначається надзвичайною співучістю, тут проживають цілі співочі родини Соловеїв, Гуменюків (з них походила мати композитора), Пархом'юків (це сусіди та далекі родичі), Гнатько та інших. Серед них яскраво вирізнялася родина Кушніренків, в якій гарно співали батько Микола Олександрович, мати Олена Яківна, брат Іван, дядько Никанор та малий Андрій. Дана співоча атмосфера мала великий вплив на формування особистості Андрія. У спогадах, писаних 2000 року у Чернівцях, він згадує про своє босоноге дитинство так: «Хата моя у селі Великі Загайці, де пройшло дитинство, стояла на горбочку, біля самої церкви. Розповідала мені моя мати, що я народився «сліпим хлопчиком, а коли через декілька днів хрестив мене сільський священик і побачив мої засліплені очі, то окропив мене свяченою водою, промовивши: «Хай відкриються очі твої!». І справді, сталося неймовірне в ту мить чудо: відкрилися очі мої, і я побачив світло».

З раннього дитинства в пам'яті Андрійка залишилося незабутнє враження від відвідин Свято-Успенської Почаївської лаври, чудодійної своїми реліквіями. Від Загаєць до Почаєва – близько сорока кілометрів. Треба було, за традицією, цю віддаль подолати пішки. Такий похід було здійснено з мамою, коли синові виповнилось п'ять років. Відвідини, як згадує він вже у зрілому віці, справили на нього незабутнє враження, повіяло чудодійною святістю, він відчув якусь особливу ауру і зберіг це відчуття назавжди.

Згодом, ставши вже визнаним музичним діячем, відомим композитором, Андрій Миколайович згадував: «У Соборі Почаївської Божої Матері я вперше почув чудовий багатоголосий хор, що лунав, як мені здавалося, десь із небес і пробуджував усвідомлення величі чогось надзвичайного, надземного, що володіло мною, вселяло в мене духовну енергію могутньої сили, і я був у її полоні. Може, з тієї хвилини і народжувався в мені сьогоднішній Кушніренко, який ще в дитинстві увібрав ті чарівні звуки, котрі відлунюються і донині у моїй пам'яті».

З раннього дитинства Андрій співає у церковному хорі. Та перш ніж прилучитись до хорової майстерності співаків, він разом із братом та матір'ю пройшов усі ази церковного співу. З неймовірним щастям та гордістю майбутній композитор вперше заспівав у хоровому колективі. Зберіг юнак й багаті традиції рідного села. Сільський хор виступав з концертом не лише у Загайцях, а й у сусідніх селах. Дійшло до того, що хоровий колектив виступав навіть у Варшаві на конкурсі хорового співу, де здобув перше місце. Як згадував Андрій Миколайович, у репертуарі були такі твори прославлених композиторів, як «Бандура» і «Кобза» Г. Давидовського, «Щедрик» і «Ой з-за гори кам'яної» М. Леонтовича, «Пливе човен» М. Лисенка, «Пташиний хор» М.Іпполітова-Іванова, а також релігійні наспіви «Херувимська» Д. Бортнянського, «Пасхальні ірмоси» А. Веделя, «Сугуба Єктенія» О. Кошиця, «Отче наш» О. Аляб'єва. Це була його перша академія.

Крім співу в хорі, малий Андрійко робить спроби гри на різних народних музичних інструментах. Бубон став першим музичним подарунком юного музиканта, який він отримав від темногаєцьких родичів матері. На ньому Андрій вибивав свої перші мелодії. Та коло музичних захоплень не обмежилось лише цим інструментом. Хлопець також грав на гармошці, гітарі, мандоліні, але найбільше сподобалося йому звучання скрипки. Вона його привабила чарівними звуками та надзвичайною мелодійністю, і з того моменту він мріяв її отримати. Згодом така нагода випала: знайшлася поламана скрипка на горищі сільського священика Веніаміна Осадовського, а майстер на прізвисько Цукерник поладнав інструмент. Відтоді Андрій постійно грав на скрипці на слух, яким він був щедро обдарований від природи.

На формування мистецького хисту хлопця великий вплив мала музична атмосфера Кременеччини, яка панувала в передвоєнні роки на Південно-Західній Волині, де під гнітом Польщі активізувалась діяльність Українського культурно-освітнього товариства, створеного в 1936 р. після закриття «Просвіти». Хор і оркестр товариства під орудою Івана Капітонця активно концертував на теренах краю, популяризуючи українську хорову й інструментальну музику.

Маючи хороший голос, Андрій співає в учнівському хорі школи, до першого класу якої пішов у 1940 році. Поступово він виділився серед співаків хору. На олімпіаді шкільних колективів у м. Великі Дедеркали керівник учнівського хору та директор Загаєцької школи Петро Павлович Трофимчук доручив малому Кушніренкові, як виключення, продиригувати хором пісню «Із-за гір та з-за високих». Юний диригент майстерно керував хором і заслужив бурхливі аплодисменти. З цього моменту й розпочалася «диригентська кар'єра» майбутнього маестро.

Надзвичайно плідним для становлення музичної особистості композитора був кременецький період його життя. Після закінчення Великозагаєцької семирічної школи у 1948 році Кушніренко поступив у восьмий клас Кременецької середньої школи №3. На той час в школі викладав уроки музики та керував учнівським хором відомий у краї вчитель та хоровий диригент Микола Антонович Матерський, випускник Кременецької духовної семінарії та колишній студент теологічного факультету Варшавського університету. Він звернув особливу увагу на музичні здібності талановитого хлопця і перший познайомив його з музичною грамотою. З Миколою Антоновичем Андрія Кушніренка пов'язує багаторічна дружба. Будучи вже відомим музикантом, Кушніренко завжди був бажаним гостем у родині Матерських. Протягом навчання в третій десятирічці Кушніренко був активним учасником виступів шкільного хору й оркестру під керівництвом Матерського, удосконалював техніку гри на скрипці. У Кременці він уперше побачив фортепіано.

У своїх спогадах серед кременчан добрим словом згадує талановитого педагога, хормейстера, диригента Івана Івановича Гіпського, діяльність якого мала значний вплив на стан музичної культури краю.

Професійну освіту Іван Гіпський отримав під час навчання у Дерманській вчительській семінарії, згодом заочно закінчив 2-річні музичні курси у Львові (1930) та Варшавську консерваторію (1937).

Директор Музичного канікулярного осередку Кременецького ліцею, професор Варшавської консерваторії Б. Рутковський доручає Гіпському на курсах диригентів, які відбувалися у липні 1935 року, проводити заняття з диригування, вивчення співочого репертуару та хорових вправ. Зарекомендувавши себе вимогливим і знаючим спеціалістом, Іван Іванович продовжує роботу в Музичному канікулярному осередку до його закриття у 1939 році. У 1941 р. Гіпський відкриває одну із найперших на Тернопіллі музичних шкіл при Кременецькій «Просвіті» (1941 – 1942) та на протязі 1944 – 1976 рр. працює незмінним директором Кременецької музичної школи ім.М.Вериківського. Блискучий організатор і диригент хору у 1944 р. організовує в Кременці Українську державну хорову капелу Тернопільського обласного відділу у справах мистецтв, з якою на протязі майже десятиріччя концертував по Західній Україні, популяризуючи українську та зарубіжну хорову класику.

Побачивши феноменальні здібності юного Андрія Кушніренка, Іван Іванович почав на професійному рівні навчати його теорії музики та сольфеджіо, а також основ хорової роботи.

Після закінчення десятирічки в 1952 році Кушніренко повертається в рідне село, деякий час працює завідувачем сільського клубу, а пізніше – вчителем співів і музики в школі та керівником шкільного хору, з яким вивчав пісні під акомпанемент оркестру, який сам організував із обдарованих сільських юнаків.

Протягом свого життя Андрій Миколайович підтримував тісний контакт із рідним селом, цікавився його культурним життям, записував нові зразки народнопісенного фольклору. Будучи керівником Буковинського ансамблю пісні і танцю, починаючи із 80-х років минулого століття, щорічно приїжджав з концертом у Великі Загайці, де був побудований один із найкращих в Шумському районі Будинок культури.

Останній приїзд був 2011 року. Колектив заслуженого Буковинського ансамблю був запрошений в місто Тернопіль на Співоче Поле для участі у святковому концерті, присвяченому 20-ій річниці Незалежності України. Після виконання авторського твору композитора – одночастинної кантати для соліста, хору та симфонічного оркестру «Молюсь до тебе, Україно» – маестро з колективом одразу виїхав на зустріч із земляками в рідне село.

За розповіддю О. Солов'я, уродженця села Великі Загайці, концерт тривав більше трьох годин. Він перетворився у щирий вечір спогадів, де у перерві між концертними виступами земляки вільно спілкувалися із композитором на сцені та в глядацькій залі, куди до своїх улюблених земляків сходив маестро. Концерт став своєрідним прощанням композитора із рідним селом та його жителями: він інтуїтивно відчував, що вже більше сюди не повернеться...

А.Кушніренко неодноразово бував на зустрічах з учнями та вчителями Великозагаєцької загальноосвітньої школи, в музеї якої одною з найбільших є експозиція, присвячена славетному землякові. Там зберігаються особисті речі композитора, нотні рукописи, серед яких «Гімн школи», написаний композитором із символічним автографом-посвятою: «Будьмо, гей, гей, гей! Ваш Андрей!».

Останні роки після смерті батьків Андрій Миколайович підтримував контакт з рідним селом через родину Соловеїв. Катерина Григорівна Соловей є завідувачем шкільного музею. З великою теплотою згадують про композитора Клавдія Бобко та Надія Волторниста, котрі співали у першому хорі, організованому Кушніренком у Великозагаєцькій школі.

Творчість А.М.Кушніренка є надзвичайно популярною на Кременеччині. Його оригінальні твори та хорові обробки українських народних пісень входять до репертуару художніх колективів Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка: в репертуарі камерного хору інституту – «Коломийки» (слова народні), «Садок вишневий коло хати» (на слова Т.Г.Шевченка), «Подоляночка» (слова народні); в репертуарі жіночого хору – обробки українських народних пісень «Плине кача, плине», «Ой вийду я на ту гору»; в репертуарі ансамблю викладачів – обробка української народної пісні «А коник чорненький» та щедрівки «Щедрий вечір, щедрівочка» та інші.

ФОРУМ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

На базі Тернопільського національного педагогічного університету ім.Володимира Гнатюка відбулась Міжнародна науково-практична конференція "Методологічні засади і наступність релігієзнавчих досліджень в Україні", яку підготували Центр дослідження духовної культури ТНПУ ім.Володимира Гнатюка, відділення релігієзнавства Інституту філософії ім.Г.С.Сковороди НАН України у співпраці з Тернопільською обласною організацією Української асоціації релігієзнавців, Тернопільським обласним осередком НТШ, Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою і ТНТУ ім.Івана Пулюя. Науковий форум розпочався презентацією творчості українських релігієзнавців Арсена Гудими і Наталії Гаврилової.

На пленарному засіданні, яке розпочалося вступним словом професора ТНПУ Елли Бистрицької "Релігієзнавча проблематика у наукових здобутках тернопільських вчених", прозвучали доповіді провідних фахівців України, професорів Анатолія Колодного ("Методологічні принципи наукових досліджень українських релігієзнавців"), Петра Яроцького ("Актаулізація релігієзнавчих досліджень в Україні з урахуванням доробку тернопільських науковців") і Людмили Филипович ("Роль релігії в сучасних соціально-політичних процесах: нові підходи у вивченні"), а також повідомлення заступника директора Департаменту культури, релігії та національностей Тернопільської ОДА Ігоря Кульчицького ("Відносини держави і церкви у контексті набуття релігійними організаціями статусу юридичної особи").

Основна робота наукового форуму здійснювалась у секційному форматі. Науковці працювали у двох тематичних напрямках: "Методологічні засади розвитку сучасного українського релігієзнавства" та "Багатоманітність наукових пошуків у сучасному релігієзнавстві". Тематика першого напряму зобов'язувала науковців вирішувати історіографічні, теоретико-методологічні аспекти і критерії сучасних досліджень проблем свободи совісті та свободи релігій, релігійної свідомості як мети взаємодії філософії релігії з теологією, проблем релігійної ідентифікації, місця релігії в глобалізованому світі як фактора соціальної толерантизації, а також методології дослідження історії церкви, єпархій і монастирів, використання документальних і усних джерел при вивченні інституалізації релігійних організацій, методологічних аспектів еволюції релігієзнавства.

Другий тематичний напрям спрямував увагу науковців на історико-теоретичні аспекти релігієзнавчої науки. Зокрема, на висвітленні ролі церкви як складової громадянського суспільства, впливі релігії на формування масової свідомості, насамперед моральної, естетичної, правової. Йшлося також про соціально формуючу роль релігії в контексті національно зорієнтованої Концепції освіти в Україні, про нормативний характер принципів соціального та морального вчення християнської церкви. Окремі доповіді були присвячені релігієзнавчій творчості волинських науковців минулого і сучасності. Саме в такому аспекті актуально прозвучала доповідь завідувача кафедри суспільних дисциплін нашого інституту, доктора історичних наук Ірини Скакальської "Напрямки громадсько-релігійної діяльності національної еліти Західної Волині (за матеріалами видання "Церква і нарід", 1936 р.)".

Конференція завершилася презентацією "Центр духовної культури: регіональні наукові проекти в контексті формування і розвитку практичного релігієзнавства в Україні".

ДОЛЯ, ВРЯТОВАНА ВІД ЗАБУТТЯ

Ніна БАГНЮК

Гурток "Юний журналіст" педагогічного коледжу Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка, який працює при редакції інститутської газети "Замок", на початку квітня відзначатиме лише другий рік з часу свого заснування, але вже встиг започаткувати виключно оригінальну та нелегку для здійснення традицію – перемагати. Адже у перший рік своєї творчої діяльності гуртківці відважилися взяти участь у щорічному Всеукраїнському

конкурсі мультимедійних проектів "Врятувати від забуття", який проводить Міжнародний благодійний фонд національної пам'яті України у співпраці з органами державної влади, науковими установами, Київським міським Будинком учителя. І цим розпочали традицію перемагати: відзнята ними документальна стрічка "Зерна правди Марії Адамович" принесла їм ІІ місце, впевненість у власних творчих силах і гаряче бажання вдосконалювати медійну майстерність. Готуючи відеосюжети для інститутської телемережі, гуртківці водночас працювали над новим документальним фільмом за тематикою згаданого Всеукраїнського конкурсу. Сюжет визначила керівник гуртка, редактор відділу студентської молоді газети "Замок", член НСЖУ Валентина Кащук. Якщо "срібна" документальна стрічка розповіла про життєві шляхи Марії Адамович – однієї із представниць відомої кременецької родини інтелігентів-патріотів, то змістом нового фільму стала доля ще однієї кременчанки – Лариси (Лесі) Томчук, медсестри Української

Повстанської Армії, котра в роки Другої світової війни лікувала поранених вояків із загону Крука, що базувався біля с.Антонівці на Шумщині, а після війни відбула багаторічне ув'язнення в радянських таборах.

Жертовне життя жінки, яка юною дівчиною сміливо стала на шлях боротьби за свободу свого народу та незалежність української держави, зобов'язувало гуртківців до напруженої і вдумливої роботи, що ускладнювалась обмеженими часовими параметрами документального фільму, визначеними умовами Конкурсу. Треба віддати належне самій героїні фільму: пані Леся, незважаючи на свій поважний вік і стан здоров'я, в усьому сприяла юним кіномитцям: розповідала і переповідала на камеру важливі епізоди свого життя, надавала матеріали і фотодокументи, охоче спілкувалася з усіма членами творчої групи. І вже під час роботи над фільмом, і після її завершення гуртківці-медійники, за їх словами, відчували, як щемить серце не тільки від розповідей повстанської медсестри, а й від того, що для життя, яке вона

прожила, надто мало кількахвилинної конкурсної стрічки, а необхідний повнометражний документальний фільм. І далеко не односерійний...

Фільм отримав назву "Тополина доля" за повстанським псевдо Лесі Томчук – "Тополя". Відразу ж зауважимо, що героїня стрічки мало вірила в якийсь особливий успіх роботи, в те, що ці юні дівчата-гуртківці можуть створити фільм, що стане вартим уваги всієї України. Пані Леся просто не врахувала одного: повстанська медсестра Тополя робила свою героїчну справу у тому ж віці, в якому ці дівчата знімають фільм про неї. Символічно, вони були однолітками: і героїні фільму, і авторам стрічки – всім по 17 – 18 літ. Тільки в різні часи. Повстанській медсестрі Лесі Томчук – сім десятиліть тому, а Марії Іващук, Тетяні Гонтарук, Тетяні Клим'юк, Анні Козачок, Катерині Михайлюк, Світлані Стрихалюк – творцям фільму – сьогодні. Так нинішня юнь рятує від забуття юність воєнного лихоліття...

Журі Всеукраїнського конкурсу мультимедійних проектів "Врятувати від забуття" у складі народного артиста України, режисера кіностудії ім.О.Довженка Олександра Муратова (голова), заступника керівника Секретаріату Верховної Ради України з питань освіти і науки Олександра Домаранського, заслуженого діяча мистецтв України, члена НСПУ Віктора Женченка, головного редактора "Української літературної газети" Михайла Сидоржевського, директора Київського міського Будинку вчителя Лариси Мельник, розглянувши понад 700 конкурсних робіт, одностайно віддали І місце документальному фільму "Тополина доля". І навіть було підкреслено, що стрічка кременчан має настільки високий мистецький рівень і глибокий духовний зміст, що без всякого редагування чи правок може демонструватися на широкому телеекрані.

Не забарилися позитивні відгуки про Конкурс і його переможців у засобах масової інформації. Окремі видання наголошують, що молоді кременецькі кіноаматори випередили своїх колег із Києва, Криму, різних регіонів України, інші – цитують інтерв'ю з Марією Іващук, де дівчина підкреслює, що на Кременеччині проживає багато людей, життєва доля яких співзвучна з історичною долею України.

Проте необхідно відмітити ще один важливий момент. Перемога наших гуртківців посіяла в серцях юних журналістів зерна особливого милосердя: отриману грошову винагороду вони використали для придбання двох слухових апаратів Ларисі Томчук, яку вже понад 30 років турбують серйозні проблеми зі слухом. Гуртківці вдячні за розуміння, підтримку та допомогу районному отоларингологу Шумської районної лікарні А.В.Зіньку й обласному сурдологу Тернопільської університетської лікарні, кандидату медичних наук О.В.Говді.

Хай це буде маленькою вдячністю за великий подвиг. І щирою духовною взаємністю ровесників, між якими – часопростір у сімдесят літ. Адже гуртківці та їх героїня об'єднались у фільмі: юні митці перенесли на екран те, що вона створила своїм власним жертовним життям. Що треба рятувати від забуття. Бо час невблаганний. Він вириває з наших лав тих, хто жертвував собою заради нашого майбутнього. Тому й недарма фінальним акордом фільму стали слова:

Все менше їх – "Тополь", "Берізок" милих,
В яких жевріє іскорка життя,
До подружок приходять на могили...
Від смерті їх ми вберегти не в силах,
То ж прагнем врятувать від забуття.

«ТОПОЛИНА ДОЛЯ» – У КАДРІ «ЮНОГО ЖУРНАЛІСТА»

Марія ІВАЩУК, власкор «Замку»

Наш світ такий багатогранний, неосяжний, і пізнати всю його велич просто неможливо. Але з кожним днем необхідно відкривати для себе щось нове.

Такими відкриттями може пишатися гурток «Юний журналіст» Кременецького педагогічного коледжу. Я рада, що належу до цього дружного колективу. Тут не кожен сам по собі, тут – всі за всіх. І успіхи, яких ми досягаємо, народжуються нашими спільними зусиллями.

Наш колектив ще зовсім молодий, та вже через кілька місяців роботи ми ризикнули стати учасниками Всеукраїнського конкурсу мультимедійних проектів «Врятувати від забуття», нашвидкуруч пізнавали всі таємниці творення фільму, долали чимало труднощів, ледве вкладаючись у час (нас запросили надто пізно!), проте завершили фільм у встановлені Конкурсом стоки – і зовсім несподівано стали лауреатами ІІ премії! Тоді нас зацікавила доля представниці відомої у Кременці родини українських інтелігентів Марії Адамович. Успіх надихнув і надалі продовжувати цю благородну роботу, адже людей непростої і жертовної долі чимало у нашому легендарному краї. Тому ідея рятувати їх від забуття стала одним із головних завдань нашої діяльності.

Цього року, після запрошення до участі в Конкурсі, ми негайно вирушили до нової героїні фільму – повстанської медсестри Лариси Сергіївна Томчук. Іншими словами, юні журналісти знову почали втілювати «історію людини в історію народу».

Лариса Сергіївна радо зустріла гостей такою щирою посмішкою, що ніхто не зміг і подумати, наскільки її доля була важкою. Під час зйомок розповідь так глибоко нас вразила, що кожен слухав, затамувавши подих, і зі слізьми на очах: ми бачили жахливі картини з її життя і намагались перейнятися тим світлим духом юної дівочої душі, відчути той надлюдський біль і безмежну любов до життя, до світу, до рідної землі. Закінчивши розповідь словами «Отаке моє життя...», Лариса Сергіївна поглянула на нас – і повернула до сьогодення.

Нам важко було щось опустити з розповіді жінки. Адже в її словах не прозвучало нічого зайвого чи не дуже важливого, та жорсткі умови конкурсу обмежували в часі: фільм не повинен перевищувати 5 хвилин. Тому ми старалися зосередити увагу на основних моментах. Кожен з гуртківців вклав у цей фільм частинку праці і своєї душі: ми шукали тематичні фрагменти фільмів, відповідний музичний супровід, готували текстові матеріали для озвучення – і монтували, монтували, монтували, щоразу стаючи на пройдену героїнею життєву дорогу...

Ми не чекали великого успіху фільму як мультимедійного проекту, а щиро прагнули перемоги життєвої історії, яка варта того, щоб про неї дізнались усі. Від початку конкурсу і до його завершення історія про медсестру Тополю жила у нас з надією, що вона мусить доторкнутися до сердець журі. Звістка про те, що наш фільм увійшов у шестірку найкращих робіт, і запрошення на фінал Конкурсу неабияк порадували нас: «Тополина доля», мабуть-таки, зацікавила суддів...

Мені випала особлива честь представляти наш гурток у столиці разом із керівником гуртка Валентиною Ігорівною Кащук. У Київському Будинку вчителя я зрозуміла, наскільки творча атмосфера панує серед учасників проекту: кожен захоплений тим, що робить, і живе тим, що сам створює. Всі фільми-фіналісти були по-своєму цікаві, варті уваги і, на мою думку, гідні перемоги. Ще більше вразили розповіді учасників: в їх очах жевріли промінці, що запалили їх творчий дух ще під час підготовки до конкурсу.

Після перегляду фільму «Тополина доля» я презентувала проект. Від хвилювання ледве стримувала сльози – і раптом відчула, як мої почуття передаються членам журі... Кожен із них висловив своє ставлення до побаченого. Було дуже приємно чути позитивні відгуки про нашу роботу. І тут пролунало: «Перше місце у Всеукраїнському конкурсі проектів «Врятувати від забуття» отримав гурток Кременецького педагогічного коледжу «Юний журналіст»!». Емоції переповнювали нас. Зізнаюся: ми були безмежно щасливі, що нашу роботу визнано найкращою!

Здобуту перемогу ми не вважаємо виключно нашою, адже головна заслуга належить героїні та її долі. Тут доречно відмітити: коли актори повністю не віддаються роботі, то і сам фільм не дійде цілком до глядача. І сама Леся-Тополя не тільки віддалась нашим кадрам, а ще раз пережила спогадами своє нелегке життя. Тому отриману премію ми вирішили витратити на придбання слухових апаратів для нашої героїні. Вона цілком гідна того, хоча її життя необхідно оцінювати дещо іншими мірками.

Ми останнє покоління, яке бачить таких людей. Життя їх не вічне, але ми маємо змогу продовжувати його своєю увагою, своїм милосердям, своєю роботою.

«Юний журналіст» не зупиняється на досягнутому: ми йдемо вперед, шукаємо цінні скарби нашої України-Матінки, творимо новітню історію рідної землі. Тому готові до цікавих відкриттів. І до нових перемог!

ТАРАСОВІ ШЛЯХИ – НА СТОРІНКАХ КНИГ

Раїса ПАСІЮЛА

Наш геніальний Кобзар – не лише Великий українець, а й людина незбагненної долі, невичерпного і неосяжного таланту, що вражає сьогоднішній світ променистою силою свого пророчого і правдивого Слова.

Ми ніколи не зможемо сказати, що вже осягнули всю мудрість його творчості чи вичерпали всю скарбницю його творчої спадщини. Він був, є і залишається невідомим і таємничим у багатьох виявах його неповторного дару поета і митця. Про це свідчить хоча б той факт, що Шевченко належить до наймузикальніших поетів світу. І не лише музично-поетичною назвою своєї головної книги, на тексти і мотиви якої сотні композиторів різних країн створили близько 500 музичних творів, а й високою гармонією духу, думки і слова, що пронизує всю його творчість і що сучасні автори намагаються відтворити і зберегти у своїх творах про Кобзаря та про його бездонну спадщину. Творчість Тараса Шевченка увійшла до скарбниці найцінніших надбань світової культури.

Бібліотечний фонд інституту нараховує сотні видань шевченківської тематики. Увазі наших читачів пропонуємо публікації останніх десятиріч. Серед них цілком справедливо першими називаємо твори самого Кобзаря: "Кобзар", "Малий Кобзар", "Заповіт Кобзаря" (вірші та поеми), "Повісті", "Усі твори в одному томі" та інші збірки під різними назвами, що побачили світ у багатьох містах України: Києві, Львові, Донецьку, Харкові, Дніпропетровську.

Знаковим явищем сучасної Шевченкіани стала публікація перших томів шеститомної "Шевченківської енциклопедії", підготовленої Інститутом літератури ім.Т.Г.Шевченка НАН України і подарованої нашій бібліотеці головою редакційної колегії видання, академіком Миколою Жулинським. Треба згадати і про менш об'ємні книги довідкового характеру, де можна знайти інформацію про життя і творчість поета: "Сто видатних українців", "Шедеври українського живопису", "Майстри живопису", "Національний музей Тараса Шевченка".

До них додаються видання аналітико-біографічної спрямованості: "Живий Шевченко: біографічні та літературознавчі оповіді" (автор Д.Чуб), "Вічний як народ: сторінки до біографії Т.Г.Шевченка", монографія "Життя Тараса Шевченка" (автор П.Зайцев), "Доля: книга про Тараса Шевченка в образах і фактах" (упорядник В.Шевчук), "Прозвані юродивими: есеї про Тараса Шевченка" (автор Р.Горак), "Вибрані студії: Сковорода, Гоголь, Шевченко" (автор Ю.Барабаш), "Тарас Шевченко в Москві" (автор В.Мельниченко), "Я дуже щиро вас люблю": Шевченко у розповідях сучасників".

Глибокий і неослабний інтерес літературознавчої науки до Кобзаревої творчості, до його всеохопного і благотворного впливу на сучасну українську літературу, національну культуру і суспільство в цілому засвідчують видання науково-аналітичного характеру: "Світи Тараса Шевченка" (збірник наукових статей до 185-річчя від дня народження за редакцією Л.Залевської),

"Історична мудрість Великого Кобзаря: історизм і соціально-політичний вимір епічних творів Тараса Шевченка" (С.Цвілюх), монографія "Інтеграція позитиву у творчості Шевченка (аспекти символу, аксіології, онтології, міфу, психології і стилю)", Шевченківський збірник "В сім'ї вольній, новій", науково-популярний нарис "Великий рід великої людини", "За правду слова Шевченка: ідеологічна боротьба навколо спадщини Тараса Шевченка в Західній Україні" (М.Дубина), "Шевченкове природознавство: факти, роздуми, гіпотези" (В.Стефаник), монографія В.Матвіїшина "Український літературний європеїзм", а також видання Наукового товариства імені Тараса Шевченка "Конкорданція поетичних творів Тараса Шевченка" (за редакцією О.Ільницького).

Ціла низка книг розповідає про Тараса Шевченка як художника, про його мистецьку спадщину, про його творчі зв'язки з представниками інших видів мистецтва: "Шевченко-маляр" (Д.Антонович), "Полум'яне слово Шевченка в музиці: хорова творчість українських композиторів" (Н.Королюк), "Заворожи мені, волхве". Тарас Шевченко і Михайло Щепкін" (З.Тарахан-Береза), "Шевченківська листівка як пам'ятка історії та культури" (В.Яцюк).

Окремі видання розкривають зв'язки Тараса Шевченка з нашим краєм, описують Шевченківські місця на Волині та Поділлі. Серед них назвемо путівник І.Дуди та Б.Мельничука "Тарас Шевченко на Тернопільщині", науково дослідження Є.Дороша "Тарас Шевченко на Поділлі та Волині", монографію П.Кралюка "Волинь у житті та творчості Тараса Шевченка".

У бібліотеці інституту можна ознайомитись з особливими книгами шевченківської тематики, які мають лірично-інтимну спрямованість: "Перше кохання Шевченка" (П.Зайцев), "Зоре моя вечірняя..." Т.Г.Шевченко й одвічна жіноча таїна" (упорядник В.Оваденко).

Велику увагу видатній постаті та немеркнучому талантові Тараса Шевченка приділяють українські періодичні видання. Зокрема, у журналі "Слово і час" знаходимо статтю "Наративна архітектоніка Тараса Шевченка" (Я.Голобородько), дослідження "Жанр аналізу окремого твору в шевченкознавстві: обґрунтування актуальності" (Г.Клочек) та інформаційне повідомлення "Філателістична Шевченкіана: зарубіжні філателістичні випуски". Журнал "Дивослово" у розділі "Мовознавство" помістив статтю "Тарас Шевченко як знакова постать у полілозі культур".

Журнал "Шкільна бібліотека" пропонує сценарій і літературну вікторину до 200-ліття Кобзаря "Вогонь поезії не згас", а також інформаційний матеріал "Т.Г.Шевченко в екслібрисах українських художників". Інший освітянський журнал "Початкова школа" друкує дослідження М.Чумарної "Невідомий Шевченко. До 200-ліття від дня народження". Багатий шевченкознавчими матеріалами навчально-методичний часопис "Вивчаємо українську мову та літературу", де привертають увагу публікації Г.Оліної "Духовна спадщина Кобзаря: віртуальна екскурсія Шевченковим шляхами" та С.Травневої "Останні дні. Остання дорога. Перепоховання Тараса Шевченка на Чернечій горі". Л.Пазенко подає сценарій літературно-музичної композиції "Тарас Шевченко – частина серця українця", С.Веремейчук – літературну гру "Літературний AQUA – бій за життєвим і творчим шляхом Тараса Шевченка", а І.Перепелко – сценарій конкурсу "Клуб знавців життя і творчості Т.Г.Шевченка".

До такого клубу належить кожен свідомий українець, бо Великий Кобзар – частинка серця кожного із нас...

ПІД ЗНАКОМ ЙОГО ТАЛАНТУ

Ольга СТАВІНСЬКА

Під Знак Вічності потрапляють історичні особистості, котрі мають непересічне значення для світової культури. Такого знаку вони заслуговують усім своїм життям, звитяжною працею, великою любов'ю до обраної справи, до людей. Вселенська любов до України, до свого народу – це та основа, яка ставить під Знак Вічності Тараса Шевченка.

У давні часи, хоронячи своїх побратимів, українські лицарі насипали шапками високу могилу, а згодом, поминаючи, щороку досипали її землею. Чим вища могила, тим глибша пам'ять. Після смерті Кобзаря кожне покоління висипало свою символічну «пригорщу землі» у вигляді віршів, пісень, наукових досліджень, цим самим продовжуючи безсмертя Великого Кобзаря.

Даний бібліографічний огляд ознайомить читачів з біографічними і літературознавчими матеріалами, які почали видаватися ще при житті Шевченка, друкуються нині і в даний час знаходяться в нашій бібліотеці. Серед них – літературно-мистецький збірник «Посвята» за редакцією Р.Лубківського, куди увійшли поетичні, публіцистичні, літературознавчі та есеїстичні твори від Маркіяна Шашкевича, Івана Франка і до сучасних авторів. Їх об'єднує відданість безсмерттю генія. «Читайте Шевченка, а там створена вам ціла історія й душа українського народу. Там для всіх мільйонів велика книга мудрості, книга любові...».

Могутнє слово Шевченка протягом всього свідомого життя супроводжувало Івана Франка, на творчості свого попередника Каменяр зростав як поет. Та ще більше Шевченкові твори цікавили Франка як дослідника. У книзі «Іван Франко. Шевченкознавчі студії» (упорядник М.Гнатюк) вперше в Україні зібрано шевченкознавчі матеріали, які друкувалися від 80-х

років XIX до перших десятиліть XX ст. в українських, польських, німецьких виданнях. Згруповані в одній книзі, ці праці І.Франка відображають еволюцію його поглядів, а також дають змогу глибше осягнути історичне значення художнього досвіду Тараса Шевченка в українській та світовій літературі.

На вагому думку Франка, у своїх історичних поемах Шевченко заклав основи історичної мудрості, яка в нього глибша і вільніша, аніж в тогочасних істориків. «Високі епічні зразки збагатили не тільки українську, але й світову літературу, а висловлені в них історичні погляди й свідомість значно вплинули на активізацію історичного мислення і розвиток української історіографії». Аналізу поем соціально-політичної проблематики присвячена книга С.А.Цвілюка "Історична мудрість великого Кобзаря: історизм та соціально-політичний вимір епічних творів Тараса Шевченка».

Люди, які спілкувалися з Тарасом, ще за його життя засвідчували, що «духу його сяйво було чимось надприродним». Про особисті почуття сучасників від спілкування з геніем розповідає збірник «Я дуже щиро Вас люблю...: Шевченко у розповідях сучасників» (упорядник О.В.Ковалевський), до якого увійшли спогади таких відомих постатей, як П.Куліш, М.Костомаров, І.Тургенєв, М.Лєсков. Основою книги стала повість княжни В.М.Рєпніної «Безмовна любов». Почуття, що спалахнуло в неї до поета, лягло в основу першого твору про Шевченка, а молода княжна була першою, хто назвав тоді ще тридцятилітнього Тараса генієм. Саме цій жінці він присвятив свою поему «Тризна», в якій хотів висповідатись перед цією чистою, люблячою душею. Тому поема написана російською мовою. Українською її переклала М.І.Чумарна і присвятила цьому твору свій авторський проект «Тихий ангел пролетів. Сповідь Тараса Шевченка. Тризна». В книзі подано дуже щільний, але об'ємний огляд даного періоду життя поета.

Що би не робив безсмертний геній, вище всього стояла велика, безмежна, сильніша за все любов до України. І саме ця любов принесла йому всенародну шану і вічність.

У РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ

Надія ПАТРА

Серед низки угод, укладених нашим навчальним закладом із науково-освітніми установами України та зарубіжжя, особливе місце належить Угоді про співпрацю з Інститутом психології ім.Г.С.Костюка НАПН України, який з нагоди 200-річного Шевченкового ювілею передав нашому навчальному закладові, що носить ім'я Великого Кобзаря, 65 примірників книг 15 найменувань. Всі книги ювілейного подарунку – видання цієї академічної наукової установи.

Одна з подарованих книг – "Політико-владна еліта України: соціопсихологічна модель" (автор М.І.Пірен) – зацікавить не лише фахівців, які працюють зі студентами педагогічних спеціальностей, а й викладачів суспільних та інших дисциплін. Окремі видання привертають увагу спеціалістів різних профілів: монографія "Парадигмальні зміни основ загальної психології у синергетичному контексті" (за ред. М.-Л.Чепи) – психологів, соціологів, біологів, філософів; монографія "Мова і мовлення в просторі наукової і практичної діяльності психологів" (за ред. В.В.Андрієвської) – філологів, культурологів, психологів і педагогів, а монографія "Психологічні засади організаційного розвитку" буде корисною і практичним психологам, і методистам-організаторам виховного процесу, і соціологам-дослідникам тощо. Окремі книги задовольнять інтереси найвимогливіших дослідників етнопсихологічної проблематики. Це монографії "Етнопсихологічний дискурс глобалізації" (автор М.-Л.Чепа) і "Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі" (за ред. М.-Л.Чепи). Видання Інституту психології мають вихід і на природничі дисципліни: його науково-методичні рекомендації "Еколого-психологічне забезпечення якості життя" (за ред.Ю.М.Швалба) та монографія "Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства" (за цією ж редакцією) в однаковій мірі корисні для фахівців психолого-педагогічного і природничо-наукового напрямів.

Практично для кожного науково-педагогічного працівника нашого інституту будуть потрібними книги, що стосуються проблем становлення особистості: "Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинника розвитку особистості" (за ред.. Н.В.Чепелєвої), "Психологічні чинники самоідентифікації особистості в освітньому просторі" (за ред. С.Д.Максименка), "Виховання духовності особистості" (за ред. М.Й.Боришевського). Цілком закономірно, що така наукова установа, як Інститут психології, надає особливого значення питанням методологічного характеру, про що свідчать окремі презентовані нам книги: "Психофізіологічне забезпечення становлення фахівця у професіях типу "людина – людина" (за ред.О.М.Кокуна), "Методичні рекомендації щодо врахування соціокультурних чинників в теорії та практиці психотерапевтичної допомоги особистості" (за ред. З.Г.Кісарчук), "Методичні рекомендації батькам та педагогам: психологічний супровід становлення суб'єкта економічної ситуації" (за ред. О.В.Лавренко) і "Становлення особистості школярів з різними навчальними досягненнями в онтогенетичному просторі" (за ред. М.Т.Дриґус).

На завершення повідомимо, що прилетіла перша видавнича ластівка з Інституту проблем виховання НАПН України: працівники цієї поважної наукової установи презентували до книжкового фонду нашої бібліотеки навчально-методичний посібник "Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення" (автори О.Л.Кононко, С.П.Нечай, З.П.Плохій та інші).

А поповнення бібліотечних фондів – це зростання нашого духовного багатства.

ФОТОВЕРНІСАЖ

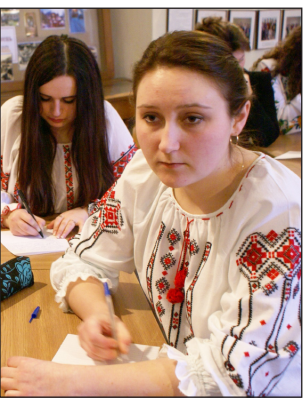

ПЕРЕДВЕСНЯНИЙ КОНКУРС ДЛЯ ЗАКОХАНИХ

Анна Козачок, власкор «Замку»

День Валентина святкують багато людей по всьому світу. Вирішили не відставати і наші студенти. За ініціативою студентської профспілки було організовано концертну шоу-програму до Дня закоханих. В організації цього дійства їм допомагали проректор з виховної роботи М.В.Сиротюк та режисер А.П.Благій.

У святковій конкурсній програмі брали участь чотири пари. Закохані намагалися показати свою любов, вірність та ніжність один до одного глядачам та членам журі у складі Наталі Ференц (21-ДК), Наталії Лазути (31-ДП), Ігоря Кружілки (41-Н) та голова журі Романа Кравця (43-ДПТОс).

Захід почався з конкурсу «Знайомство», який пари мали підготувати заздалегідь. Другий конкурс носив назву «Мачо»: дівчата на швидкість зав'язували краватки своїм кавалерам. Це потрібно було зробити не лише швидко, а й правильно та якісно.

Конкурс «Я тебе люблю» був, мабуть, досить оригінальним, оскільки хлопець мав сказати партнерці найважливіші слова з повним ротом цукерок, кількість яких збільшувалася з кожним зізнанням у коханні.

Четвертий конкурс вразив назвою «Прищемило серце»: дівчата наосліп та на швидкість знімали прищепки з одягу хлопців. Наступний конкурс проводили на танц-полі: закохані показували свої танцювальні здібності під різну музику. Під час останнього конкурсу кавалери писали вірші своїм коханим.

Пари настільки намагалися вразити своєю старанністю, що члени журі розгубилося і запропонували додатковий конкурс, в якому хлопці повинні продемонструвати найоригінальніше освідчення в коханні.

В перервах між конкурсами глядачів розважали своїми піснями студенти мистецького факультету, серед яких – Олександр Власюк, Ігор Дідук з Артемом Пересковим, Катерина Байрах та інші.

Після підбиття підсумків журі оголосили результати і титули конкурсантів: Ірина Церковнюк (11-Дк) та Андрій Гулійчук (51-СП) – «Найелегантніша пара», Дарія Бондар (12-Мс) та Андрій Коць (51-Ф) – «Найкрасивіша пара», Катерина Ткачук (21-БТО) і Дмитро Мельничук (21-БТО) – «Найромантичніша пара».

«Найзакоханішими» виявилися Надія Гребінчик (41-М) і Олександр Лобач (42-Ф) – і саме вони отримали святковий Сертифікат на романтичну вечерю в барі «Анастасія».

Всім учасникам вручили грамоти, а також заохочувальні призи.

Романтичний вечір, який організувала собі молодь інституту разом зі студентською профспілкою, подарував багато передвесняних позитивних емоцій.

Фото Петра Данилюка і Тетяни Гонтарук

НАШІ НАДІЇ

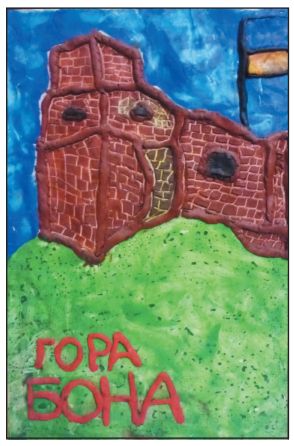

КРАСА ДУШІ – У ДИТЯЧИХ РОБОТАХ

Звичайно, дуже щасливі ті батьки, які бачать у дітях продовження себе. Особливо тоді, коли це стосується певного мистецтва. Даринка Камінярська – учениця 8 класу Кременецької ЗОШ № 1 – належить до тих маленьких митців, у яких "в крові" пульсує любов до краси і бажання творити її власними руками. Це й не дивно, бо з самого раннього віку вона спостерігала, як народжуються чудові вишиванки у вправних руках її мами – працівниці нашого інституту Людмили Камінярської.

Найбільшим захопленням дівчинки було малювання. У молодших класах посіла І місце у загальношкільній олімпіаді з малювання і ІІІ – у районній. В даний час її тематичний малюнок запропоновано для участі у Всеукраїнському конкурсі "Війна – очима дітей" і відправлено до Києва.

Та, крім малювання, Даринка відвідує заняття і бере участь у майстер-класах гуртка "Писанка" у ЗОШ міста і району, показує добрі та відмінні результати у щорічному Міжнародному математичному конкурсі "Кенгуру", що проводиться Міжнародною асоціацією "Кенгуру без кордонів" спільно з Львівським НУ ім.Івана Франка на базі Львівського фізико-математичного ліцею-інтернату. Нещодавно на місцевому шкільному конкурсі її визнали найталановитішим перукарем.

І це ще далеко не всі із захоплень Даринки: з першого погляду вражають її роботи з промислових та побутових відходів. На конкурсі "Вдихни у сміття друге життя", що проводився Національним парком "Кременецькі гори" в рамках Всесвітньої акції "Очистимо планету від сміття", її виріб визнано одним з кращих. Цікаво, що така проблема, як подарунок подрузі, взагалі не стоїть перед юною майстринею: звідки й беруться неймовірні ідеї для таких сувенірів, що приваблюють естетичним виглядом і досконалим виконанням! Рукотворна краса в дитячих руках говорить сама за себе: світ дивовижно прекрасний, знаходьте ці маленькі дива, творіть їх власноруч і даруйте радість людям!

Серед найзаповітніших мрій школярки-майстрині - стати студенткою мистецького факультету нашого інституту, чого їй щиро бажаємо!

ПІДРОСТАЄ ГІДНИЙ ЗАХИСНИК

Чимало учнів молодших класів залюбки відвідують секцію Фудокан карате-до під вимогливим і строгим керівництвом випускника спеціальності "Фізичне виховання" нашого інституту, сенсея Віталія Сребродольського, на адресу якого все частіше звучать хороші слова від вдячних батьків.

Одним із юних борців цієї групи є Максим Максимов – п'ятикласник Кременецької ЗОШ №1. Із розповіді мами, бібліотекаря інститутського абонементу Ольги Ставінської, ми дізналися цікаві речі про хлопчика. У всіх попередніх класах він був відмінником, уроки виконує абсолютно самостійно, любить математику, літературу, малювання. Та, поза всяким сумнівом, серед цих дисциплін фізкультурі належить особливе місце як уроку, так і улюбленому заняттю в позаурочний час.

Це й не дивно, бо Максимко почав ходити на заняття ще з шестирічного віку, що й організувало його і допомогло у нелегкий вік переходу до статусу школяра. У непростій боротьбі одне за одним з'являлися перші досягнення, котрі стимулювали до нових наступних успіхів: Чемпіонат України в Сімферополі та Львові – ІІ місце, а змагання в Рівному принесли Диплом І ступеня. Та ще більшою радістю перейнявся юний борець після того, як став володарем зеленого пояса. Це означає, що його спортивний ріст помітно пішов угору.

Максим встигає і виконати домашні завдання, і відвідати спортивну секцію, і допомогти по господарству. Та решту вільного часу знову-таки віддає спорту: самостійно займається гімнастикою, спортивною акробатикою. І мріє стати професійним спортсменом. Успіхів тобі!

СТОРІНКАМИ НОВИХ ВИДАНЬ НАШИХ АВТОРІВ

ВЧИТЕЛЮ – НА ЗАМІТКУ

Завідувач кафедри загальної та соціальної педагогіки, доцент С.М.Корнієнко у співавторстві з С.М. Корнієнком підготувала навчально-методичне видання "План виховної роботи вчителя початкових класів: робочий зошит вчителя на ІІ семестр", яке опублікувало тернопільське видавництво "Навчальна книга – Богдан". Книжку рецензували завідувач кафедри педагогіки Ізмаїльського державного педагогічного університету, доктор педагогічних наук, професор Н.В.Кічук і завідувач лабораторії дошкільної і початкової освіти Тернопільського ОКІППО Я.Ф.Морська. Своє завдання автори видання визначають афористично: "Відкрити учня – це означає показати йому самого себе". А для цього, переконані вони, потрібно раціонально і продуктивно організувати його практично-предметну та особистісно-рольову діяльність у колективі.

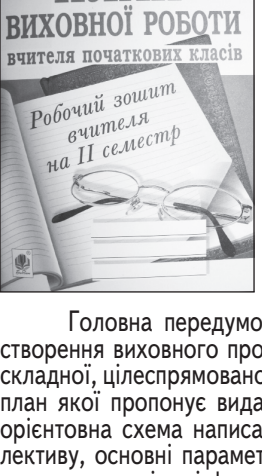

Головна передумова вирішення такого завдання – створення виховного простору, що здійснюється у процесі складної, цілеспрямованої і систематичної роботи з класом, план якої пропонує видання. Насамперед рекомендується орієнтовна схема написання характеристики класного колективу, основні параметри якої відчутно впливатимуть на визначення змісту і форм виховної роботи з учнями класу. Схема характеристики передбачає висвітлення загальних відомостей про клас, згуртованості й організованості класу, розкриття особливостей громадської думки в класі і товариських взаємин між учнями класу, вияснення ефективності діяльності учнівського активу, а також специфіки зв'язку класного колективу із загальношкільним. Обов'язковим елементом характеристики є заходи щодо подальшого згуртування колективу класу, котрі випливають як педагогічний висновок зі змісту характеристики.

Орієнтовний план виховної роботи з учнями початкових класів розроблений диференційовано для кожного класу і включає комплекс необхідних виховних заходів за конкретними напрямами: ціннісне ставлення до себе (до свого фізичного, психічного, соціального "Я"), до сім'ї, родини, людей, природи, до праці, культури і мистецтва, до суспільства і держави; взаємодія і співпраця школи, сім'ї та родини в ім'я дитини.

Автори пропонують орієнтовну схему написання характеристики учня, змістом якої є визначення досягнутих результатів навчально-виховної роботи з дитиною та формування методів і засобів виховного впливу на учня для одержання вищих навчально-виховних результатів, для його заохочення до самопізнання та самовдосконалення. Схема включає загальні відомості про учня, інформацію про його навчальну діяльність, розкриття його індивідуальних психологічних особливостей (увага, пам'ять, мислення) та особливостей характеру (працьовитість, самооцінка, комунікабельність, самостійність тощо), опис його громадської діяльності, особистісних інтересів (ідеали, цінності, смаки, захоплення), стосунків з колективом і ставлення до школи. У висновках характеристики передбачаються заходи, необхідні для поліпшення навчальної та виховної роботи з учнем.

Робочий зошит завершується списком літератури, яка, на думку авторів, стане добрим порадником і помічником у реалізації плану виховної роботи з учнями початкових класів.

ВЕСЕЛІ ЗАДАЧІ

Нікого не треба переконувати в тому, що найсерйознішими і найвимогливішими читачами є діти, бо вони з душевною щирістю свого серця сприймають донесене до них слово та з непідкупною об'єктивністю дитячого розуму оцінюють його істинність. Саме таким принципом керується О.О.Яловська, впорядковуючи книги і книжечки для дошкільників та учнів початкових класів, а також методичні посібники для педагогів, які працюють з цією категорією дітей.

Нещодавно у тернопільському видавництві "Мандрівець" побачило світ її чергове навчальне (і водночас художнє!) видання "Веселі задачі: посібник для батьків і дітей". Книга містить віршовані задачі, задачі-жарти, небилиці та логічні задачі, які можна використовувати в роботі з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку. У передмові автор посібника зазначає, що Базовий компонент дошкільної освіти в освітній лінії "Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі" робить наголос на формуванні у дітей сенсорно-пізнавальної і математичної компетенції. А це вимагає якісних змін у формах пізнавальної діяльності дитини як результату засвоєння математичних знань, формування математичних умінь і навичок, пов'язаних із логічними операціями. Саме тому з метою розвитку логічного мислення дітей, удосконалення їх обчислювальних умінь пропонуються різні види й типи нескладних задач і вправ, насамперед нестандартні віршовані задачі, логічні задачі-жарти. Це максимально сприяє розвитку гнучкості, рухливості й оригінальності мислення, вільного від шаблону і стереотипів.

Досягненню цієї мети служить структура посібника. Розділ "Віршовані задачі" містить вірші для дітей за діями додавання та віднімання. У розділі "Небилиці" – багато оригінального матеріалу для розвитку творчого мислення малюків. Зміст "Ігрових завдань" спрямований на формування дитячої кмітливості та винахідливості. Заключний розділ "Логічні задачі" містить тексти, спрямовані на розвиток прийомів розумової діяльності дітей за освітніми лініями "Дитина в соціумі", "Дитина у природному довкіллі", "Дитина у світі культури".Окрім батьків, педагогів і дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, книга буде корисною для студентів педагогічних навчальних закладів.

ПСИХОДІАГНОСТИКА В ДНЗ

Київське видавництво "Центр учбової літератури" опублікувало навчальний посібник "Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу", якому МОН України присвоїло Гриф "Рекомендовано як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів". Автори видання – випробуваний тандем фахівців дошкільної освіти: колишній працівник нашого навчального закладу, а нині доктор психологічних наук, професор Рівненського ДГУ Р.В.Павелків і викладач нашого педагогічного коледжу О.П.Цигипало. Книгу рецензували доктор психологічних наук, дійсний член НАПН України, професор А.М.Богуш, доктор психологічних наук, академік АН вищої школи України, професор І.Д.Пасічник і професор Рівненського ДГУ Т.І.Пониманська.

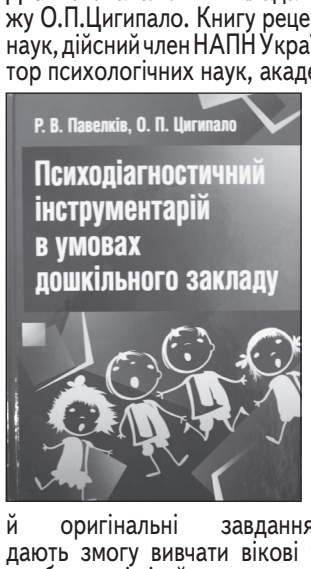

Посібник, що складається з теоретичного і практичного компонентів, подає матеріали для психодіагностичного обстеження дітей дошкільного віку. Теоретична частина розкриває проблеми психічного розвитку дошкільників, а практична – висвітлює діагностичні методики, пропонує анкети, опитувальники, нестандартні й оригінальні завдання, діагностичні критерії, що дають змогу вивчати вікові та індивідуально-психологічні особливості дітей, визначати рівень їх розвитку, прогнозувати тенденції і передбачати характерні труднощі у становленні кожної дитини, окреслити адекватні способи педагогічного впливу, а також розв'язати завдання особистісно-орієнтованої взаємодії дорослого і дошкільника.

У передмові до видання зазначається, що сьогодення вимагає вивчення кожної окремої дитини, її потенційних можливостей, де особливу роль відіграє така важлива галузь психологічної науки, як психологічна діагностика. Тут психодіагностика набуває функцій інформаційного забезпечення психологічного супроводу процесу навчання і розвитку дітей дошкільного віку. Причому діагностика в умовах ДНЗ має свою специфіку. Насамперед тим, що у дошкільному закладі педагог має справу з особистістю, котра перебуває у стадії інтенсивного формування. А тому важливо знати, як кожна конкретна дитина пізнає навколишній світ і поповнює свої знання про дійсність, про інших людей, про себе саму. Цей важливий період у розвитку і становленні дитини як особистості потребує особливих і ефективних методик та інструментарію діагностичного обстеження всіх сторін її психічного й інтелектуального розвитку.

Найрезультативніше таке обстеження можна зробити в умовах дошкільного закладу. Саме тут комплекс психодіагностичних методик і психодіагностичний інструментарій дають можливість визначити рівень психічного розвитку дитини, порівняти динаміку окремих аспектів становлення дитячої особистості, вияснити відповідність розвитку віковій нормі та простежити за розвитком дитини в часі.

Посібник розкриває психологічні передумови засвоєння знань, умінь та навичок дітьми раннього, молодшого, середнього та старшого дошкільного віку, а також конкретні особливості діагностики психічного розвитку дошкільників на кожному віковому етапі. Окремо висвітлюються методи й інструментарій психодіагностики дошкільників, зокрема діагностики їх адаптації до дошкільного закладу, діагностики комунікативної та пізнавальної сфер, самосвідомості дошкільників, їх особистісних якостей і міжособистісних стосунків і такого важливого показника, як психологічна готовність до школи.

Книга буде корисною не лише працівникам педагогічної сфери та студентам педагогічних ВНЗ, а й батькам, всім старшим членам сім'ї, родини, які хочуть бачити своїх нащадків здоровими, всесторонньо розвинутими, підготовленими до життя в умовах сучасного суспільства.

ДО КИРИЛИЦІ ТА ГЛАГОЛИЦІ

Унікальний навчальний посібник "Старослов'янська мова" підготувала кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Л.М.Невідомська (у співавторстві). Книга, що має відповідний Гриф МОН України, побачила світ у Видавничому центрі нашого інституту. Видання рецензували відомі науковці-філологи: завідувач кафедри української філології Київського національного лінгвістичного університету, професор З.О.Валюх, професор кафедри культури та історії української мови Чернівецького НУ ім.Юрія Федьковича М.В.Скаб і завідувач кафедри української мови Львівського НУ ім.Івана Франка, професор З.М.Терлак.

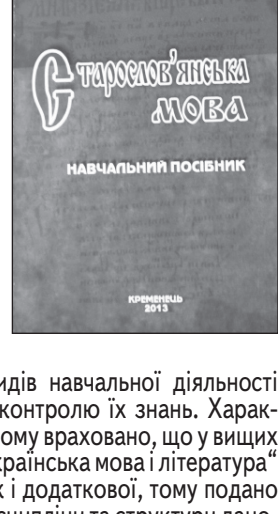

Посібник подає детальний опис навчальної дисципліни "Старослов'янська мова", її методичне забезпечення за вимогами кредитно-модульної системи, розкриває тематику лекцій, практичних та індивідуальних занять. Окремі його розділи присвячені організації різних видів навчальної діяльності студентів і висвітленню методів контролю їх знань. Характерна особливість посібника: в ньому враховано, що у вищих закладах освіти спеціальність "Українська мова і література" може мати статус як окремої, так і додаткової, тому подано два варіанти опису зазначеної дисципліни та структури даного курсу. Варіант А – для основної спеціальності (при 4 год. навчальних занять в тиждень) і варіант Б – для додаткової спеціальності (при 2 год. навчальних занять в тиждень). Лекційний курс передбачає вивчення старослов'янської літературної мови, зокрема її письма, фонетики, морфології, синтаксичних особливостей. Індивідуальна робота студентів передбачає виконання ІНДЗ, консультації, співбесіди за тематикою навчального курсу, а самостійна – полягає насамперед у виконанні практичних завдань із тем, винесених на самостійне вивчення, з використанням додаткової літератури та відповідних Інтернет-ресурсів.

Навчальний посібник спрямований на ознайомлення студентів з відомостями про виникнення, функціонування та структуру найдавнішої літературної мови слов'ян, що дасть змогу усвідомити її неперехідне значення в розвитку національної духовної культури, письменства й українського суспільства в цілому. Знання, що отримають студенти при вивченні курсу "Старослов'янська мова", закладуть надійний фундамент для вивчення наступних лінгвістичних дисциплін діахронічного циклу: "Історії української мови" та "Історії української літературної мови".

Вагомим надбанням посібника є широке використання фрагментів з літературних шедеврів, написаних старослов'янською мовою, серед яких – "Повість минулих літ", Остромирове Євангеліє, Маріїнське Євангеліє, Синайський Псалтир, Синайський Требник та інші.

ДЛЯ МАЛЕЧІ

Чергову книжку для дітей дошкільного віку підготувала асистент кафедри теорії та методики дошкільної освіти О.І.Бочелюк. Тернопільське видавництво "Навчальна книга – Богдан" опублікувало її посібник "Знай, люби, бережи. Тексти та пізнавальні завдання для дітей 4 – 7 років". Видання покликане допомогти малюкам зробити перші кроки у пізнанні дивовижного світу довкілля, зокрема, метеорологічних явищ, сезонних змін у природі, різноманіття рослин і тварин, які населяють нашу планету і серед яких виокремлюються види, занесені до Червоної книги України.

У передмові зазначається, що світ природи з його неповторними барвами та звуками, довершеними рухами та досконалими формами завжди був для людини джерелом мудрості та взірцем краси, а тому спілкування з природою робить людину добрішою та кращою незалежно від віку. Виховання гуманного і бережливого ставлення до природи настільки важливе, що має розпочинатися з раннього віку, коли закладаються основи екологічного мислення й екологічно доцільної поведінки.

Посібник містить короткі пізнавальні тексти, зокрема, народні прикмети про явища й об'єкти живої і неживої природи, а також цікаві й доступні для дитини практичні завдання, розроблені відповідно до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Без сумніву, творчо підібраний і системно скомпонований матеріал допоможе батькам і педагогам у розвитку спостережливості, уваги, логічного мислення дітей. Книжка доповнена різноманітним тематичними малюнками, фрагментами текстів з творів для дітей та фольклорних джерел.

Огляд підготували працівники бібліотеки Ольга КАЙДА і Тетяна СОКОЛОВСЬКА

ШЕВЧЕНКОВА МАЛЬОВНИЧА УКРАЇНА

Олександра ПАНФІЛОВА,
кандидат мистецтвознавства

Тарас Шевченко, якого ми знаємо як геніального поета, увійшов у світ мистецтва і як художник. І саме завдяки своєму художньому таланту звільнився від кріпосницької

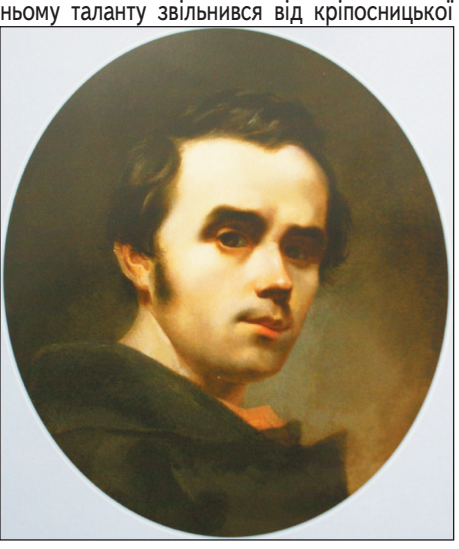

неволі. Багато дослідників переконані, що можливість вільно малювати пробудила в його душі могутній поетичний геній, і з цього приводу згадують слова Тарасового земляка і першого наставника із живопису Івана Сошенка: "Якби він залишив свої вірші, то був би ще більшим художником, аніж поетом". Навчання в Санкт-Петербурзькій академії мистецтв,

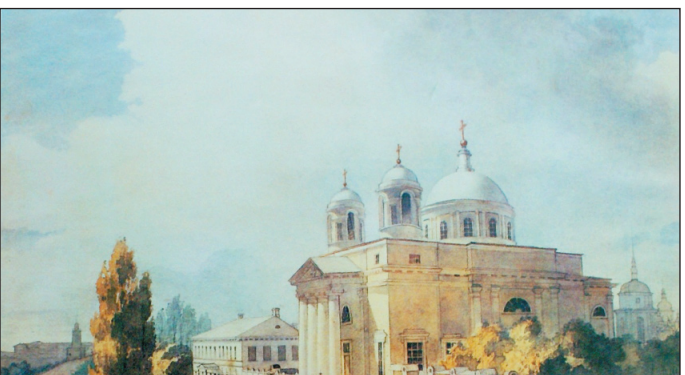

глибоке осмислення та вдумливе засвоєння кращих взірців образотворчого мистецтва, наполеглива і систематична праця перетворили Шевченка в художника самостійного та виключно національного. Його мистецькі твори ставлять в один ряд із працям Дюрера, Рембрандта, Кіпренського, навіть порівнюють з японською гравюрою.

Мистецька доля виявилася більш прихильною до Шевченка-художника, ніж життєва доля — до Шевченка-людини: незважаючи на те, що складні життєві обставини не надавали належних можливостей для повноцінної художньої творчості, його мистецька спадщина, пройнята національним духом новаторства, здійснила і продовжує здійснювати потужний вплив на розвиток національного мистецтва. Подібно до того як поетичний геній Кобзаря залишається найпотужнішим джерелом натхнення сучасних майстрів слова, мистецький талант Шевченка-художника надихає нинішніх майстрів пензля.

Тарас Шевченко залишив нам ряд картин за сюжетами української історії ("Тарас Бульба з синами", "Смерть Богдана Хмельницького", "Козацький бенкет", "Марія", "Панна Сотниківна"), низку портретів, автопортретів, пейзажів, а також серію офортів "Мальовнича Україна". Першим у цій серії можна вважати зображення його хати в рідній Кирилівці. Саме як автор "Мальовничої України", він привернув увагу керівників Археографічної комісії, котрі запропонували йому посаду художника. В такому статусі Шевченко об'їхав Волинську, Полтавську, Київську, Подільську і Чернігівську губернії, замалював пам'ятки старовини в Чернігові, Прилуках, Чигирині, Суботові, Переяславі, Почаєві.

У нашому краї, окрім Почаєва, Шевченко відвідав Кременець, Вишнівець, навколишні села, серед яких згадуються Великі Бережці, Старий Тараж. Творче завдання художника на час перебування в Почаєві було чітко визначене: намалювати зовнішній вигляд Лаври, вид на околиці з її тераси та внутрішній вигляд Собору. Художник завдання перевиконав: зробив не три, а чотири малюнки.

Його "Почаївська лавра з півдня" — одна з найвідоміших робіт, що відтворює привабливі архітектурні риси Лаврського ансамблю. Чіткі куполи Успенського собору та інших споруд рельєфно зображені на тлі погожого осіннього неба. Незважаючи на суто документальне призначення, завдяки легкості

акварельної техніки та наповнення світлом і повітрям, що забезпечила вправна рука Майстра, малюнок набув мистецької вартості.

Інша картина, акварель "Почаївська лавра зі сходу", займає проміжне місце між пейзажем і жанровим малюнком. Тут подано міський мотив із Лаврою на задньому плані. Помітно, що зі сходу Лавра не настільки ефектна, як із південного боку.

Привертає увагу вивірена, продумана композиція акварелі "Вид на околиці з тераси Почаївської лаври". Центром композиції виступає декоративна ваза на огорожі тераси. Важливими елементами картини є частина тераси з металевим парапетом і вхід до Успенського собору. Характерно, що ажурна металева решітка, декоративні вази на подіумах зображені значно чіткіше, ніж фасад Собору. В цьому — досконале володіння художником засобами повітряної перспективи. Напрямки тіней підказують, що він малював акварель після полудня, бо й долина губиться в далеко-

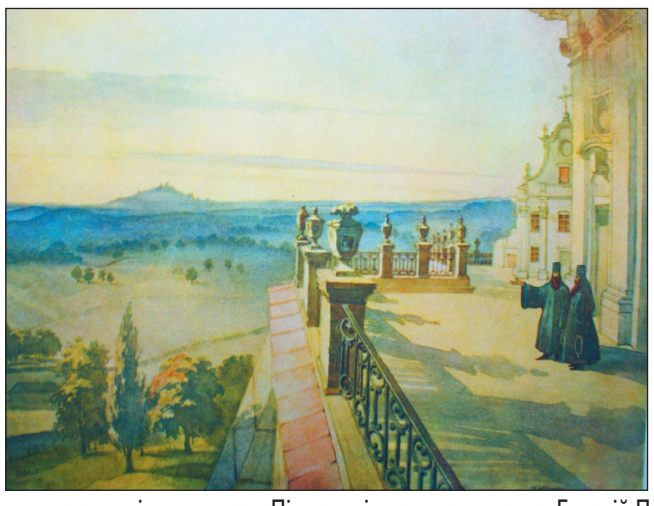

му серпанку, і лише гора в Підкамені порушує рівну лінію горизонту.

Для акварелі "Собор Почаївської лаври" (внутрішній вигляд) властива сувора симетрична побудова. Геометричний центр композиції міститься над Чудотворним образом Богородиці в обрамленні золотого сяйва. М'яке сонячне проміння падає зверху вниз, зі сходу — і це дає змогу стверджувати, що Шевченко малював картину в першій половині дня, коли Собор був зачинений для прочан і йому ніхто не заважав креслити перспективну побудову. Очевидно, для збереження цілісності інтер'єру художник відмовився від зображення деталей. Інтер'єр вирішений у теплих золотистих тонах. У малюнку просвічуються олівцеві лінії побудови, надаючи йому чіткості та графічної виразності.

Згадані малюнки Тараса Шевченка відображають особливості українського бароко з його видовженими гнучкими формами. Представляючи пам'ятки архітектури, він

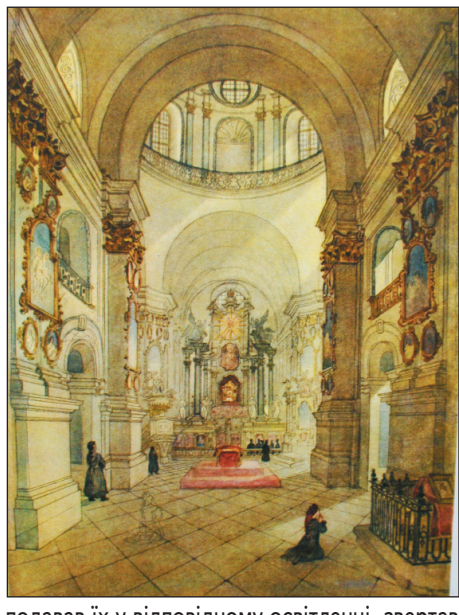

подавав їх у відповідному освітленні, звертав увагу на специфіку споруд. А давні пам'ятки поєднував із тогочасним життям: убогими

сільськими хатинками або обшарпаними міськими будинками. Ще одна характерна ознака Шевченкового стилю: на кожній акварелі Почаївського циклу бачимо людські постаті, картини оживлені присутністю людини. Цей художній принцип простежується майже в усіх малюнках Тараса Шевченка, де зображені історико-архітектурні пам'ятки, не кажучи вже про більшість пейзажів його "Мальовничої України".

Шевченковими стежками по Волині символічно мандрували дослідники і письменники краю Гаврило Чернихівський, Богдан Мельничук, Ігор Дуда, поети Василь Лісовий, Ігор Фарина, Георгій Петрук-Попик, Володимир Вихрущ, Ганна Костів-Гуска, Михайло Куза, Юрій

Климець, художники Іван Гарасевич, Євген Удін, Ярослав Омелян, Богдан Романюк.

МІЖНАРОДНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЕМІНАР

На базі нашого інституту відбувся ІІ Міжнародний молодіжний семінар польської мови та культури, що проводиться спільно Фундацією "Світло зі Сходу" (м.Краків, Польща) і Кременецьким гуманітарно-педагогічним інститутом ім.Тараса Шевченка під патронатом ректора інституту, професора Афанасія Ломаковича та під керівництвом президента Фундації Ярослава Банися. З української сторони співорганізатором міжнародного навчального філологічного заходу виступив проректор інституту з виховної роботи Микола Сиротюк. Учасниками семінару були студенти інституту, котрі вивчають польську мову за навчальним планом або самостійно, і студенти Ягеллонського університету у Кракові, які студіюють українську філологію.

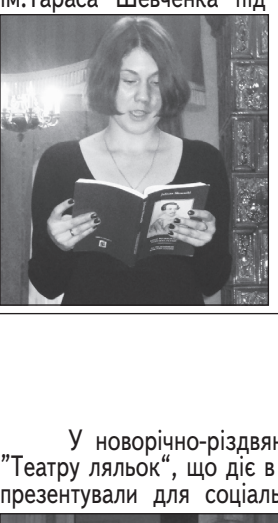

Заняття нинішнього семінару проводили методист освітніх програм Фундації Тетяна Розлуцька, магістри-філологи Ягеллонського університету Александра Кардасінська і Клаудія Рачек. В навчальних аудиторіях факультету іноземних мов учасники семінару працювали над граматикою і практикою польської мови. Була застосована така ефективнв форма навчальної роботи, як "фільмові зустрічі" в стилі "Клубу польської фільмотеки", що передбачає спільний перегляд і обговорення художніх фільмів з класики польського кіно. Відбулась тематична зустріч в Літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького в Кременці, під час якої проходило спільне декламування й аналіз віршів Юліуша Словацького та інших польських поетів. Співорганізатором цієї зустрічі з української сторони стала кандидат філологічних наук Аліна Шульган.

Робота семінару будувалась, в основному, на підготовлених викладачами польської мови тематичних мультимедійних презентаціях з наступним обговоренням вибраних граматичних тем та із застосуванням фонду електронної бібліотеки інституту. Проходили творчі зустрічі польських та українських учасників семінару, ознайомлювальні екскурсії визначними місцями Кременця і краю.

Студентам-учасникам цього своєрідного міжнародного молодіжного філологічного майстер-класу були вручені сертифікати про проходження навчання у ІІ Міжнародному молодіжному семінарі польської мови і культури. Передбачається вдосконалення програми наступного семінару як за змістом занять, так і за формами їх проведення, а також розширення контингенту слухачів за рахунок студентів нефілологічних спеціальностей, представників інших навчальних закладів і молоді міста.

"ТЕАТР ЛЯЛЬОК" АНТОНА БЛАГІЯ

У новорічно-різдвяні свята гуртківці студентського "Театру ляльок", що діє в нашому педагогічному коледжі, презентували для соціально незахищених дітей ліричну історію „Носоріг і Жирафа" Гюнтера Хорста. Зворушлива дружба струнокої Жирафи й опецькуватого Носорога, яких пересварила заздрісна і лукава Мавпочка і яким допоміг Чародій Марабу, поставлена у традиційній формі ширмової вистави. Ролі виконували: Жирафа – Вікторія Кривонос і Ганна Кмитюк, Носоріг – Мирослав Бондарук, Мавпа – Мар'яна Вівдюк, Лікар Марабу – Надія Бутинська й Ольга Макаренко. Звукооператор – Денис Касьянчук.

Постановник вистави і керівник гуртка "Театр ляльок" Антон Благій у 2011 році закінчив Кременецький гуманітарно-педагогічний інститут (спеціальність "Біологія"), а нині освоює спеціальність "Театральне мистецтво" у Рівненському ДГУ. У минулому був постійним учасником усіх театралізованих дійств і концертів як актор студентського експериментального театру "Пілігрим" (керівник Василь Скоропляс). Саме тоді зародилась у серці велика любов до театру, до непростої акторської діяльності.

Свій творчий старт у якості режисера і сценариста Антон Благій розпочав із театралізованого виступу організованої ним екологічної агітбригади "Ірва", що посіла І місце в районному і ІІІ – в аналогічному обласному конкурсі агітбригад. До речі, сценарій виступу агітбригади під назвою "Ми любимо природу, збережемо її вроду" опубліковано в № 2 (січень, 2013) газети для вчителів біології та природознавства "Біологія. Шкільний світ". Учасник театральної презентації туристичного потенціалу Кременеччини, організованої екскурсійно-туристичними агентствами регіону, де в епізоді про Божу гору вперше створив трьохметрову майданну ляльку Вінітара – ватажка дикого племені готів. Разом із гуртківцями "Театру ляльок" підготував різдвяну "Шопку" для концерту колядок і презентації у Храмі Преображення Господнього, новорічну виставу для дітей "У пошуках Дракона", в якій "грали" шестиметровий Дракон і 4 гапітні ляльки-звірята (ляльки на довгій палці, що дозволяє повертати її в різні сторони), а до Дня студента – мініатюру "Радіо", де було використано ляльку-тантамареску (лялька з ляльковим тулубом, руками і головою якої рухає актор).

Вистави ставились у дошкільних навчальних закладах, загальноосвітніх школах, у Кременецькому професійному ліцеї. Атрибути й іграшки Антон виготовляє власноруч і з участю викладачів кафедри образотворчого мистецтва та методики його викладання. Так було підготовлено символічні ляльки-талісмани для кожного факультету нашого інституту. У навчальному театрі РДГУ він поставив уривки з класики (Леся Українка "Йоганна, жінка Хусова") і сучасної драматургії (Григорій Горін "Хто є хто").

У планах на перспективу – реалізувати новий проект (театралізоване дійство в ультрафіолетовому світлі), а в найближчих задумах – показати вистави дітям Кременецького санаторію та учням ЗОШ-інтернату і долучити всіх небайдужих до театрального мистецтва студентів інституту до занять у "Театрі ляльок".

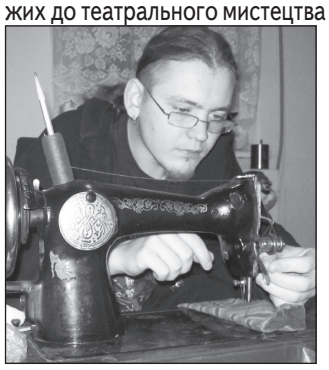

Так склалося, що у власному творчому сходженні учні часто завдячують своїм наставникам. Тому безпосередньою (чи й вирішальною!) є причетність до обраного Антоном шляху випускника Київського театрального інституту ім. І.Карпенка-Карого, досвідченого театрала, режисера-постановника Василя Скоропляса, з рук якого, як керівника студентського театру, отримали путівку в життя заслужений артист України Петро Ліснічук (він займався у класі народної артистки УРСР і СРСР Ади Роговцевої); директор і художній керівник Рівненського академічного українського музично-драматичного театру, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, народний артист України Володимир Петрів; директор департаменту культури, релігій та національностей Тернопільської облдержадміністрації, заслужений діяч мистецтв України Григорій Шергей.

Надіємось, що Антон Благій обов'язково займе у цьому ланцюжку свою вагому творчу ланку. Побажаємо йому натхнення й успіхів!

ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

Традиція відзначати 21 лютого Міжнародний день рідної мови бере початок ще з 2000 року, після XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, що відбулася у Парижі.

В Україні це свято бере початок з 2002 року. Воно покликане заохочувати людей усіх поколінь до вивчення рідної мови, сприяння її розвитку та проникненню в усі сфери суспільного життя.

Якщо минулого року студентство нашого навчального закладу мало змо-

гу стати учасниками та вболівальниками філологічного брейн-рингу, то цьогоріч заходи, приурочені до мовного свята, знову повернулися у класичну площину. Тож студенти інституту та коледжу отримали нагоду взяти участь у написанні диктанту.

Налаштовували присутніх на плідну

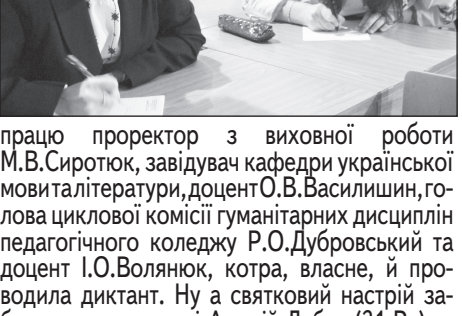

працю проректор з виховної роботи М.В.Сиротюк, завідувач кафедри української мови та літератури, доцент О.В.Василишин, голова циклової комісії гуманітарних дисциплін педагогічного коледжу Р.О.Дубровський та доцент І.О.Волянюк, котра, власне, й проводила диктант. Ну а святковий настрій забезпечували ведучі Андрій Дубас (31-Рк) та Ірина Ворона (21-Мк).

Усім, хто вирішив перевірити свої знання, було запропоновано вибрати із шести текстів один. «Щасливим» виявився конверт із диктантом «У пошуках слова» (за І.Вихованцем). Перевірити свою грамотність прийшли близько 30 студентів інституту та майже стільки ж студентів коледжу.

Цікаво, що серед тих, хто виявив бажання взяти участь у написанні диктанту, були представники різних спеціальностей: майбутні вчителі англійської та німецької мов, музики, технологічної освіти, а також майбутні вихователі, соціальні педагоги. Крім того, власні філологічні знання зголосилися перевірити й окремі їх наставники.

За результатами написання диктанту всім учасникам було вручено сертифікати з отриманими балами. Прикметно, що абсолютна більшість тих, хто відтворював почутий текст на письмі, добре або відмінно справилися із поставленим завданням.

Можливо, їм посприяла затишна і во-

дночас творча атмосфера читальної зали, де відбувалося дійство й де працівниками бібліотеки було розгорнуто святкову тематичну виставку, а можливо, саме образне слово автора тексту диктанту Івана Вихованця, котрий наро-

дився і виріс на Кременеччині. Тож усі присутні мали нагоду не тільки перевірити власні знання та філологічне чуття, але й іще раз переконатися у тому, «як много важить слово»...

Фото Петра ДАНИЛЮКА

ДО ФІЛОЛОГІЧНОГО ОЛІМПУ

Традиційно свою любов до української мови та літератури студенти педагогічного коледжу демонструють на філологічних

конкурсах. Цьогоріч першим стартував IV Міжнародний мовно-літературний конкурс імені Тараса Шевченка. На його обласному етапі честь нашого навчального закладу захищали Марія Іващук (41-Мк), Ольга Врочинська (21-Дк) та Олександр Клак (11-ТОк).

Учасниками ІІ етапу XIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика стали Галина Бондарчук (32-Дк), Марія Черинда (41-Рк), Вадим Шматковський (21-Мк) і Марта Собчук (11-ТОк). Любов до рідного слова їм прищеплювали і надихали на боротьбу за призові місця викладачі-філологи педколеджу Н.М.Яцюк, О.А.Бончик, Л.В.Рац і голова циклової комісії гуманітарних дисциплін Р.О.Дубровський.Прикметно, що серед цьогорічних переможців І етапу обох конкурсів – представники майже усіх спеціальностей коледжу.

Призерами обласного етапу цих конкурсів стали Ольга Врочинська та Галина Бондарчук.

У заключному етапі IV Міжнародного мовно-літературний конкурсу ім. Тараса Шевченка для студентів ІІІ – IV рівнів акредитації, який також проходив у Тернополі, брала участь студентка 32-ДПК групи нашого інституту Наталія Редько зі своїм керівником, кандидатом філологічних наук І.М.Комінярською.

На відкритті конкурсу виступила заступник держдепартаменту освіти Тернопільської ОДА О.В.Піхурко, яка вручила учасникам книжкові призи. Завданням було написати твір у публіцистичному стилі «Тарас Шевченко – світоч всього людства». У творі необхідно було використати синекдоху, метафору, гіперболу, градацію.

Вітаємо наших переможців і бажаємо нових успіхів у підкоренні філологічного Олімпу!

Сторінки підготувала редактор відділу студентської молоді Валентина КАЩУК

ПОРИВ ПОДВИГУ І БІЛЬ ТРАГЕДІЇ

Зважаючи на те, що, на превеликий жаль, для значної більшості молоді (і не тільки молоді) дата 29 січня 1918 року нічого не говорить, актори експериментального студентського театру «Пілігрим» разом зі своїми старшими колегами вирішили освіжити в пам'яті непрості тогочасні події: в Актовому залі інституту відбулось урочисте відзначення 96-ої річниці трагедії під Крутами.

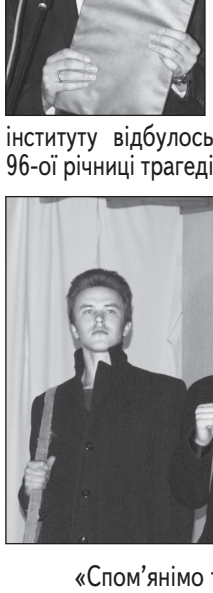

«Спом'янімо тую славу, що дісталась нам з-під Крут!» – саме таку назву мала мінівистава з участю акторів театру «Пілігрим», яка розпочала вечір пам'яті Героїв Крут. У виставі брали участь Марина Крупенко (Мати-Земля), Ірина Ворона, Евеліна Саюшева, Ольга Макаренко (хор дівчат), Андрій Дубас, Андрій Гулійчук,Олег Полелюк (Герої Крут). За лічені хвилини хвилин перед зором глядачів постала трагедія юних бійців –

ровесників нинішніх студентів. З двох сторін сцени постали імпровізовані залізничні платформи, а посередині – «Аскольдова могила», де поховано Героїв Крут...

Вистава в експресивній формі передала ці насичені поривом подвигу і болем трагедії події.

Проректор з виховної роботи М.В.Сиротюк наголосив на жертовності та патріотизмі студентської молоді тих часів.

Доктор історичних наук, професор Г.Й.Стронський детально розповів про передумови активності студентської молоді у боротьбі за незалежність України, діяльність Української Центральної Ради, прийняття IV Універсалу, про захоплення влади в Росії більшовиками, їхні плани на Україну, про недієздатність та відсутність армії та належного військового керівництва в УНР, що призвело до загибелі студентів, гімназистів. «Коли сьогодні в Києві лунають слова: «Слава Україні!» – «Героям слава!», – наголосив Генріх Йосипович, – то ці слова насамперед мають адресуватися тим, хто боровся під Крутами»...

Після цього глядачам було представлено фільм «Герої України. Крути – перша незалежність».

Автор сценарію та фаховий консультант Василь Скоропляс, режисер Антон Благій, відеорежисер Олександр Ковень досягли поставленої мети цього заходу – відродження забутого, виявлення прихованого, розкриття забороненого. І вшанування героїчного.

ІЗ ШАНОЮ ДО ОУН ТА ЇЇ ПРОВІДНИКА

У читальному залі бібліотеки інституту пройшов тематичний вечір, присвячений 85-й річниці від заснування ОУН та 105-й річниці від дня народження Степана Бандери. Тут зібрались викладачі інституту, студенти, представники місцевої влади та громадських організацій, мешканці міста.

З вітальним словом до присутніх звернувся проректор з виховної роботи Микола Сиротюк, а в безпосередніх виступах брали участь кандидати історичних наук, доцен-

ти О.Г.Соловей і В.П.Мазурок, екс-голова РДА В. І.Олійник, депутат Тернопільської обласної ради Б.В.Гачкевич, голова районного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім.Тараса Шевченка Л.А.Следзінська, голова молодої «Просвіти» О.М.Оболончик, студенти 31-Н групи Катерина Мишко та Володимир Артемчук, місцевий поет В'ячеслав Майоров. Присутні заслухали інформацію про історію створення ОУН, життєве кредо Героя України Степана Бандери, діяльність українських самостійницьких сил, поринали у спогади очевидців нелегких далеких подій, ділилися роздумами про нинішні політичні події в Україні.

Під час зустрічі звучала поезія та пісні, присвячені борцям за незалежність України.

Фото Тетяни КЛИМ'ЮК

Літературно-мистецька сторінка

Йде Шевченко

Галина ГОРДАСЕВИЧ

ТРИПТИХ НА ТЕМУ ШЕВЧЕНКА

I

Хрущі над вишнями гудуть,
В саду дрімають сонні вишні,
А матері до хвірток вийшли
Поглянуть, чи сини ідуть.

Так легко матерям зітхати!
Сягнувши далей і висот,
Сини вертаються. І от
Сім'я вечеря коло хати.

Вже соловей завів своє
Десь у гущавині вишневій,
А у високім чистім небі
Вечірня зіронька встає.

І от поснули вже сини,
А в матерів нові турботи.
Весь вік готові ждать вони
Синів із мандрів чи з роботи,
Лиш щоб ніколи — із війни.

II

На моїй квітучій землі,
Де ліси і галяви суничні,
Зникають журавлі,
Небесні й криничні.

Присипані пилом кущі,
Мов сироти невтішені,
І давно не гудуть хрущі
Над Шевченковими вишнями.

Як далеко вперед ми пішли!
Як ми круто життя замісили!
Не співають дівчата пісні —
«Геві-метл» бешкетує щосили.

Аміаком і сіркою тхне.
Річку кури долають бродом.
Що нам ще залишилось «не»,
Щоб вже зовсім не бути народом?

III

Горить Шевченкова хатина,
Де він малесенький зростав,
Де гірко плакав сиротина
І звідки генієм восстав.

Було тут хлопцю на горіхи!
Нелегка доленька була!
Повзе ядучий дим з-під стріхи —
Всю Україну застила.

І що було в тій хаті красти?
Старе рядно чи черепка?
Відкіль на нас такі напасті?
Чия злодійська та рука?

Яка у ворога личина?
Хтось засміявся.
Чи не він?
Яка була тому причина,
Що не лунав тривожний дзвін?

А наші славні українці —
Невже в них серце не болить?
Вони все ділять: то червінці,
То славу кинулись ділить.

І що їм ворог за спиною! —
В братах шукають ворогів.
Сич озивається луною,
Дніпро тікає з берегів,

І Гонта плаче: — Де ви, діти?
Де гайдамаки? — Їх нема.
Вже є держава. Час радіти,
А серце острахом пройма.

Георгій ПЕТРУК-ПОПИК

ВІН — УКРАЇНА

Вдивімось чесно в мудрі небеса.
Наповнім груди великодним світом —
Побачим: Він — як Бог наш. воскреса
Безсмертям думи, вічним заповітом.

Погляньте: мужньо як іде Тарас!
Та це ж його — прислухайтеся! — голос:
«Я встав з могили... Я уже між вас.
Гора Чернеча навпіл розкололась.

Підняв угору не вулкан її,
А сила серця і його удари...
Відчув бо: сонце на степи мої
Проміння прагне сіяти крізь хмари.

І так було — засвідчить все живе:
Не спав я мертво тут, у царстві гномів.
Скидав не раз це віко гробове,
Як пролітав понаді мною гомін.

Ходив на клич тривожний до Дніпра,
Коли ревіли там вітри сурмові,
І слав прокляття ордам, і карав
Їх духом правди, що в моєму слові.

Моє ім'я виносили на торг
Чужинці злі, перевертні й приблуди—
І продавали, і давали в борг
Чи й задарма — аби вніміли люди.

А я — то Воля, Україна я,
Народ, що карк свій перестане гнути,
Бо нині та вже твориться сім'я,
В якій себе просив я спом'янути.

...Ось знову землю струшую з рамен,
Бо Прометея все ще не розкуто.
Бо юди пнуться до святих знамен,
Не всі вже вільні, і не все здобуто.

Вставаймо ж владно — мертві і живі —
В своїй державі, як у власній хаті,
Аби зламати грати вікові,
Що нам лишили москалі прокляті».

БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. Г. ШЕВЧЕНКУ

Сяйнуло сонце рідне з-поза хмар...
Спочить присів, як батько, під вербою,
З чолом похилим, думою-журбою —
Таким лишився у віках Кобзар.

А ще побачив у його очах
Палкий вогонь одвічної надії:
Цей світ, що нині нам живе і діє
У нашій волі, душах і речах.

Сьогодні день народження Тараса.
Піднявсь поет над простором і часом,
Бо є той дух, який він розбудив.
Бо у сім'ї великій, вольній, новій
Є радість щастя, святість є любові,
Народ є, що пророка народив.

Леся РОМАНЧУК

НАШ СПАДОК

Нам спогадами дорослих
Детерміновано страх.
О так, ми слухняні, бо послух
Одідичили по батьках.

Нас кликав Тарас — не почули,
А кликав суворо й натхненно.
Чи то на рентгени зіпнули?
Чи знов оті кляті гени?

Та кличе нас голос крові.
Почуйте його, нащадки!
Якщо то наш спадок, панове,
То я відмовляюсь від спадку!

Іван ГНАТЮК

"КОБЗАР"

Коли окраєць житняка
Мені, було, давала мати,
Я мусив спершу показати,
Чи не брудна моя рука.

Як жебраки, ішли не раз
Голодні, чорні переднівки —
І хліб святим ставав, бо тільки
Він боронив од смерті нас.

А коло хліба на столі,
На самотканій скатертині
Лежала книга, як святиня —
Людські надії і жалі.

То був "Кобзар". Його не міг
Ніхто, не вмивши рук, узяти,
Бо він — святий, казала мати,
Він смерть народу переміг!

Його, мов хліб у чорний час,
Просили в позички сусіди,
Зціляючи серця завсіди
Тим словом, що пророк Тарас.

Іван ПОТІЙ

АНДРІЇВСЬКИЙ УЗВІЗ

На Андріївському нині
Мінус двадцять. Слизько дуже.
Тут Шевченко в самотині.
"Чом сумуєш, сивий друже?

Ця зима також минеться,
Знов Дніпро покотить хвилі —
Тільки камінь не проснеться
Ні отут, ні на могилі.

Тільки вірші — пам'ять болю...
Тільки пісня чи картина.
Ми однолітки з тобою.
Чом ти плачеш, мов дитина?..".

ПОВЕРНЕННЯ ШЕВЧЕНКА

Травневі дні були якісь осінні:
І яблуня, і вишня у сльозах.
Його душа давно на Україні.
А тіло везли довго на возах.

Про чужину останньої дороги
Ще скаже Україна-удова.
А пелюстки стелилися під ноги
І низько в пояс кланялась трава...

Богдан МЕЛЬНИЧУК

ТАРАС ШЕВЧЕНКО У КРЕМ'ЯНЦІ

Що думав він, коли дививсь на Бону,
Чиє обличчя час не поберіг?
Що меч чужий зламавсь об нашу мову,
Бо мова — то народу оберіг?

А як хрестів камінну бачив лаву
На П'ятницькім, де козаки лягли,
Про славу думав він чи про неславу?
Чи просто вигнав кіз з-поміж могил?

Чи кременіло серце, а чи м'якло?
Коли і де Варнак з ним говорив?
...Жбурляла осінь листям в груди шпарко,
І був Тарас таким ще молодим...

Володимир ВИХРУЩ

ШЕВЧЕНКО В ПОЧАЄВІ

Стояв Тарас на Лавровій горі,
Ніч спрагу в річці Ікві тамувала.
Околиця, втомившись, міцно спала,
Лиш тьмяно миготіли ліхтарі.

Біліли руки з шрамами од пут,
За небокрай курилася дорога.
Звідсіль, казали, близько вже до Бога,
Та вбогість поселялась в кожен кут.

Яка химерність волю тут приспала!..
Вогню! Вогню із кременю й кресала
Та осталить громадою топір!

Зірки зійшлись у небі пурпурові.
Сочилась кров у серці...
З тої крові
Нова строфа просилась на папір.

Михайло КУЗА

БАТЬКО І "КОБЗАР"

Мій батько не був поетом,
Звичайнісіньким був конюхом,
А ще на долонях планети
Любив зігрівати колос.

Й бувало, вечорами, втомлений,
При гасовій лампі тихенько
Читав він очима кволими
«Кобзар» Тараса Шевченка.

Батько був на війні поранений.
Та не плакав, не сіяв сліз:
Ой рано помер він, рано,
А міг написати більш.

А нині я в смутку пригадую,
Назавжди у серці моїм:
Як і Шевченкові, батькові
Повік буде сорок сім.

Літературно-мистецька сторінка

по рідному краю...

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

ТАРАСОВЕ ПРИШЕСТЯ

Хто міг це передбачити із нас?
Кривавлять серце дні оті скорботні...
Вдивляюсь в очі знов Небесній сотні –
А з них на мене дивиться Тарас...

Ми йшли до нього довгих двісті літ...
Зустрітись довелося на Майдані...
– Борітеся – поборете! – весь світ
Почув тоді палке його звертання.

Він поруч був, на себе брав огонь,
Бо кат ловив слова оті пророчі –
І прямо в серце цілив серед ночі,
І кров невинну проливав зі скронь.

Одні, пройнявшись духом досхочу,
Ішли на смерть за волю й Україну.
Та цю любов – єдину їх провину –
Гасили інші, як життя свічу...

Земля волає до дітей своїх:
– Продажні, глупі, нелюди неситі!
Прости їм, Боже, цей смертельний гріх,
Бо я не можу цього їм простити...

Ще ж не збулись, Тарасе, до кінця
Усі пророцтва твого заповіту.
Ще не зняла кривавого вінця
Вкраїна на очах в усього світу.

І грузне світ у цім бруднім торгу:
Всі хочуть вийти чистими з двобою
Перед дітьми, пред Богом, пред тобою
Нас залишають знову у боргу...

Прости, що із невинних душ вінок
Ми нині на вівтар тобі кладемо,
За те, що ворог біля врат Едему
Для нас зі смертю розпочав танок.

Як зупинити цю страшну війну?
І де межа цих виродків нашестя?
Прости, Тарасе, за твоє пришестя
Високу заплатили ми ціну...

Щоб був закон над усіма один,
І щоб була єдиною Вкраїна.
Ти тільки нас, Тарасе, не покинь,
Бо й Бог без тебе грішних нас покине.

Ось, бачиш – знову котиться сльоза...
Біль серця не дає руці писати...
Чому мовчиш? Ти ще ж не все сказав.
І я не знаю, що тобі сказати...

Василь ЯРМУШ

"КОБЗАР"

Під образами в нашій хаті,
Мов найдорожчий долі дар,
Ув обкладинці синюватій
Лежав на столику «Кобзар».

Бувало, батько вечорами
За стіл нас, малюків, саджав
І мозолистими руками
Сторінки «Кобзаря» гортав.

І перед нашими очима,
Як і було у ті віки,
На конях мчали незборимі
Вусаті, дужі козаки,

І Україна підіймалась
В димах, пожарищах страшних.
Ось перед Гонтою упали
Його католики — сини,

— Не вас я вбив, вас клятва вбила,
А голос ріс, дзвенів, як сталь,
І ви уявно проносились
За гайдамаками у даль.

Біжать роки, буйні, завзяті.
Несуть в собі звитяги жар,
Та найсвятіше в нашій хаті —
Старий Шевченковий «Кобзар».

Василь ЛІСОВИЙ

ШЕВЧЕНКОВІ СЛІДИ

Коли пора займається жовтнева,
Густий туман спадє із терас,
Здається, що шепочуться деоева
Про те, як тут ішов колись Тарас.

Не раз з тих пір з них листя облітало
І чувся журавлиний тихий гук...
Зміліла річка, і містка не стало.
Дорога вбралась у камінний брук.

Та не міліє Кобзареве слово,
Незмірна в цьому слові глибина.
Для кожної душі вона обнова,
Відкрить великих ніжна дивина.

І ми черпаєм цю цілющу воду,
До неї притуляємо вуста.
Шевченка слово нам дарує вроду,
Усіх вражає велич-простота.

Талант його – неначе сонця глиба.
Його творіння – вічності плоди.
...В Почаєві старі шепочуть липи
І ронять листя на Шевченкові сліди.

ШЕВЧЕНКОВІ

Стою в Почаєві на галереї,
В уяві бачу той далекий рік,
Як тут ходив цією ось землею
Великий геній, славний чоловік.

Я знов і знов вдивляюсь у картину,
Яку на цім ось місці він творив.
Який талант небачений в людини!
Який простий і праведний мотив!

Ось тут колись стояла бідна хата,
На вбогу стріху падав жовтий лист.
Сюди, де Лаври здійнялись палати,
По стежці йшов поважно бандурист.

Багатство, вбогість тут разом кричали
І клали суть свою на свій вівтар.
Хвалебні чулись тут псалми й хорали,
Як ту картину малював Кобзар.

Тарас дивився в Почаєві на мури,
На храм величний, на його "вбрання"...
Він ще не знав, що ждуть його тортури,
Солдатська муштра й довге заслання.

Йому лиш тридцять два. Він повен сили.
І дуже тіло,наче в козака.
Та давить вже важка на нього брила:
Жде за Аралом доля варнака.

Ганна КОСТІВ-ГУСКА

АВТОПОРТРЕТ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 1861 РОКУ, ОСТАННІЙ...

А останній його власноручний портрет
Кожному знову і знову говоритиме різне.
(Володимир Яцюк)

Я сам себе востаннє змалював:
В смушевій шапці і в кожусі вбраний.
Нічого у житті я не надбав,
А смерть мені явилася так рано.

Я у полоні нерозрядних дум.
Моя свіча давно вже догорає.
І тоскно моє серце крає сум.
Я тут один. Товаришів немає.

Глухі ці стіни. Сходи ці чужі.
Останній раз по них зійду я кволо –
Й впаду в майстерні. Зойкне на межі
Життя і смерті передсмертний голос...

Обірветься моя остання нить.
Чужий усім. Ця пустка самотини...
Востаннє серце гостро заболить –
І згасне зірка в небі України.

Зелено-сірі й чорні кольори,
Коричневі... Сумне це малювання...
Зимове сонце сіється згори...
І вже надходить днина та остання...

Така сумна мені моя печаль!..
Рука важка... Та я малюю вперто
Останній свій портрет. Безмежний жаль
Мене тримає, не дає померти.

Та я малюю знов. До забуття...
Я вже не ТУТ. Я вже на тому світі...
Я попрощався зі своїм життям.
І Україна ТАМ мені зорею світить...

ШЕВЧЕНКО В КОС-АРАЛІ

Життя стражденне і високе.
Без сонця — день, без хліба — сіль.
І недругів чавунні кроки
У душу й тіло — звідусіль.

Аральський берег. І степи.
І пустка душ. Чи є що гірше?
Але писались вперто вірші
На гострім вістрі самоти.

Щербились поглядів мечі:
— Він що? Заслаб? Чи одержимий?
При світлі місяця вночі
Слова приходили незримо.

Вони вривалися, як смерч,
І налітали, наче злива.
Душа, знедолена й щаслива,
Переживала ночі смерть.

О, як боліла та душа!
Хто цьому болю міру знає?
Коли тих слів важка печать
Гнітила душу, наче камінь.

О, де ви, друзі і рідня?
Де ви, калино і тополе?
Чужа, як мачуха, земля,
І доля — перекотиполе.

І, як нагайка, — муштри крик.
І слів чужих не розібрати.
І марно пропадає вік
В глухих солдатських казематах.

І знов чорнів рядок, як дим.
Лягав безжально, наче доля.
І Україна, як тополя,
У снах схилялася над ним.

Петро СОРОКА

КНЯЖНА РЕПНІНА РОЗПОВІДАЄ МАРКУ ВОВЧКУ ПРО ШЕВЧЕНКА

(Фрагмент поеми)

Він був мінливий, як усі поети.
В такому серці спробуй розберись!
Він схожий на свої автопортрети,
Які я вам приносила колись.

Такі ж уста, таке ж чоло, волосся,
І та ж задума в болю на межі –
Не ті лиш очі, бо хіба вдалося
Комусь створити копію душі?

А ще він схожий на свої поеми,
На бунтівничі думи з "Кобзаря".
Він міг упасти до життя богеми
І міг прилюдно кпилити з царя.

Коли писав, то пломенів, як ватра,
Коли співав, то розкривався весь.
Він був із багатьма запанібрата –
І це робило найзначнішим честь...

Яким він був? Хіба я знаю, Боже,
Хоч мало з ним не стала до вінця...
Та й де той смертний, що сказати може:
"А я Шевченка вивчив до кінця!"?

Ігор ФАРИНА

Т.ШЕВЧЕНКО НА ЗАМКОВІЙ ГОРІ

Час невблаганно повідає все
Про лихоліття й героїчні злети,
І дивиться задумано в лице
Стрімка гора – заслухалась поета.

Хоч він мовчить. бо, певно, мисль пливе
В минувшину. Так прагнули Батиї
Враз підкорити тут усе живе,
Аби впрягли в ярмо дуліби шиї.

Не вийшло. Угри утікали теж.
Лиш непокора йшла із твого лона.
Її пізнала у вогні пожеж
І заздрісна, й підступно-хижа Бона.

Віки минули... Волі ясноцвіт
До себе кличе у безмежнім леті.
Не зупинити днів оцих політ
Незнаним на осінньому портреті.

Кобзар все бачить через сум-туман,
І постає у світлім пієтеті
Лиш справжнє, відкидаючи обман.
Таке воно – покликання поетів.

Сторінка ілюстрована картиною Богдана РОМАНЮКА "Шевченко в Кременці".

ОБ'ЄДНАНІ ВИСОКИМ

Нещодавно у Києві відбулась зустріч представників навчальних закладів, установ освіти і науки, які носять ім'я Тараса Шевченка, присвячена 200-річчю з дня народження Великого Кобзаря.

Ім'я Тараса Шевченка носять 55 навчальних закладів і наукових установ, зокрема, 37 загальноосвітніх шкіл; шість вищих закладів освіти, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 11 міжнародних навчальних закладів, а також ряд бібліотек, театрів, кінотеатрів, громадських організацій і культурно-освітніх установ України та зарубіжжя.

Для двох із згаданих науково-освітніх інституцій – Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та Кременецького гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка – подвійне свято: крім 200-річного ювілею Великого Кобзаря, для киян – 180-річчя з дня заснування Університету, для кременчан – 25-ліття з часу присвоєння навчальному закладу імені Тараса Шевченка.

Увазі читачів представляємо коротку інформацію про окремі наукові та культурно-освітні інституції, громадські організації та інші установи, що удостоєні високого ймення Кобзаря.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Відкритий як Київський Імператорський Університет Святого Володимира.

Ідея заснування університету в Києві виникла в правлячих колах Російської імперії ще на початку XIX ст., відразу після відкриття таких закладів у Харкові та Казані (обидва відкриті в листопаді 1804 р.). Однак втілювати в життя плани створення університету влада розпочала лише 1833 р., після закриття Кременецького ліцею на Волині (ліцей було закрито за участь його студентів в польському повстанні 1831 року). Бібліотеку ліцею, нумізматичний кабінет, колекцію картин, гравюр та скульптур було конфісковано і передано новоствореному Імператорському університету. Рослини з ботанічного саду і наукові прилади теж було перевезено до Києва. Таким чином, Університет, в значній мірі, було створено на матеріальній базі Кременецького ліцею. Викладачами Університету також стало багато викладачів колишнього Ліцею (проф. О. Міцкевич та ін.).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка — багатогалузевий

навчально-науковий комплекс, який об'єднує: 15 факультетів: філософський, психології, юридичний, історичний, біологічний, географічний, геологічний, економічний, кібернетики, механіко-математичний, підготовчий, радіофізичний, соціології, фізичний, хімічний; 6 навчальних Інститутів: журналістики, міжнародних відносин, філології, військовий, післядипломної освіти, високих технологій; Центр підготовки та перепідготовки іноземних громадян, Центр українознавства, Корпорація «Науковій парк КНУ імені Тараса Шевченка», Науково-дослідний інститут фізіології, ботанічний сад, лінгвістичний музей, зоологічний музей, наукову бібліотеку, інформаційно-обчислювальний центр, астрономічну обсерваторію, видавничо-поліграфічний центр, Канівський державний заповідник.

Університет є співзасновником трьох інститутів та двох коледжів. В цих структурах вчаться понад 30 тис. студентів.

В університеті здійснюється підготовка та перепідготовка фахівців з 31 напрямку, 81 природничих та соціально-гуманітарних спеціальностей і 157 спеціалізацій за ступеневою системою бакалаври (4 р.) та спеціалісти (1 р.) або магістри (1,5—2 р.).

В університеті працюють понад 2000 науково-педагогічних та понад 1000 наукових працівників на 160 кафедрах. Вчені ступені і звання мають понад 72% викладачів, зокрема 18,25% (371) викладачів — доктори наук, професори; 12 академіків та 19 членів-кореспондентів державних академій.

Інститут літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України

Єдина академічна науково-дослідна установа літературознавчого профілю в Україні. Створена 1926р. у Харкові в системі Народного комісаріату освіти УРСР. Від 1936р. у системі Академії наук УРСР (нині Національна академія наук України).

Основними завданнями Інституту є підготовка фундаментальних досліджень теоретико- й історико-літературного плану, а також підручників, посібників, енциклопедій,

покажчиків, бібліографічної та іншої довідкової літератури, підготовка наукових кадрів, координація досліджень в галузі літературознавства, збирання і належне збереження рукописної спадщини українських письменників.

Директор інституту — академік НАН України, доктор філологічних наук Микола Григорович Жулинський.

Згідно зі структурою та пріоритетними завданнями в Інституті діють такі наукові відділи: рукописних фондів і текстології, української давньої літератури, української класичної літератури, української літератури XX ст., шевченкознавства, теорії літератури, світової літератури, слов'янських літератур, компаративістики, науково-інформаційний відділ.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Вищий навчальний заклад, акредитований за IV рівнем. Дата заснування — 1 березня 1921 року. Член Української асоціації бізнес-освіти (УАБО).

Університет бере початок з 1921р., коли в с.Маломиколаївка Попаснянського (нині Антрацитівського) району було організовано перші в регіоні вчительські курси. Згодом вони переїхали до Луганська, і до них було приєднано (до Луганського робфаку) єнакіївські вчительські курси. Протягом 1922 —1923 років навчальний заклад діяв як губернські курси в містечку Бахмут, тодішньому губернському центрі.

Восени 2003 р. курси знову переїхали до Луганська, і 1 січня 1924 року відбулося офіційне відкриття ДІНО (Донецький інститут народної освіти), який проіснував з 1924 до середини 1934 р., коли його було реорганізовано у Ворошиловградський державний педагогічний інститут. У 1933 році до складу ДІНО приєднано розформований у селищі Сталіне (сучасний Донецьк) Сталінський інститут народної освіти.

У квітні 2008р. Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка (ЛНПУ) був перетворений у класичний ВНЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Сьогодні ЛНУ ім. Тараса Шевченка — це великий навчально-науково-виробничий комплекс, у складі якого діють

вісім інститутів, чотири факультети, 49 кафедр у переліку основних підрозділів та 19 відокремлених підрозділів.

При ЛНУ діють вісім інститутів: економіки та бізнесу; культури і мистецтв; фізичного виховання і спорту; післядипломної освіти та дистанційного навчання; торгівлі, обслуговуючих технологій і туризму; історії, міжнародних відносин та соціально-політичних наук; педагогіки і психології; фізики, математики та інформаційних технологій, а також чотири факультети (іноземних мов, природничих наук, української філології та соціальних комунікацій, допрофесійної підготовки, інші структурні підрозділи.

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка

Один з найвідоміших серед вищих навчальних закладів освіти в Україні. Його родовід сягає сивої давнини — Чернігівського колегіуму, заснованого у 1700р. за взірцем Києво-Могилянської академії. Колегіум відіграв важливу роль у становленні вищої педагогічної освіти на Північному Лівобережжі України. Педагогічні ідеї його засновників Л.Барановича, І.Максимовича, А.Стаховського, І.Галятовського увійшли до скарбниці національної педагогічної думки і заклали підвалини вищої освіти.

У 1786 році колегіум було реорганізовано в духовну семінарію, яка, як і її попередник, продовжила підготовку вчителів. Нові соціально-економічні умови і культурні запити суспільства привели на початку XX ст. до суттєвої перебудови системи педагогічної освіти. Естафету в підготовці вчителів перейняв Учительський інститут (1916), який розпочав свою діяльність як навчальний заклад вище середнього типу з словесно-історичним, фізико-математичним і природничо-географічним відділами. Новостворений навчальний заклад успадкував унікальну бібліотеку духовної семінарії. Крім того, в його стінах продовжили роботу найдосвідченіші викладачі семінарії.

У 1919 р. Інститут зробив свій перший випуск (13 чоловік) і був реорганізований у педагогічний з чотирирічним строком навчання.

І в подальші роки в залежності від завдань, які стояли перед суспільством і школою, Інститут неодноразово

реорганізовувався (інститут народної освіти — 1920 р., інститут соціального виховання — 1930 р., педагогічний — 1933 р., учительський — 1935 р., об'єднаний учительський і педагогічний 1939 р.). У 1954р. за рішенням Колегії Міністерства освіти УРСР реорганізується в педагогічний і діє аж до 13 березня 1998 р., до надання йому нового статусу — Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Указом Президента України В.А.Ющенка від 8 січня 2010 р. вищому навчальному закладу, «ураховуючи загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка», присвоєно статус національного. Нова назва — Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка.

Навчально-виховний процес ВНЗ забезпечують 40 кафедр, понад 70 % професорсько-викладацького складу яких — доктори наук і професори, кандидати наук і доценти.

До складу університету входять такі основні підрозділи: фізико-математичний з власним планетарієм, технологічний, хіміко-біологічний, психолого-педагогічний, філологічний факультети, Інститут історії, етнології та правознавства ім. О. М. Лазаревського, факультети фізичного виховання і початкового навчання, заочне відділення, астрономічний науково-дослідний центр, редакційно-видавничий відділ, наукова бібліотека, система довузівської підготовки, 2 спеціалізовані вчені ради по захисту кандидатських дисертацій (з історії України та з професійного навчання)

6 тисяч студентів стаціонару та заочного відділення освоюють 27 спеціальностей і спеціалізацій.

Корсунь-Шевченківське педагогічне училище ім. Т. Г. Шевченка

Вищий навчальний заклад I —II рівнів акредитації. Має давні й глибокі традиції підготовки педагогічних кадрів, чітко позиціонує своє місце серед ВНЗ України, вирізняється самобутністю й значним творчим потенціалом.

Училище прагне бути центром освіти

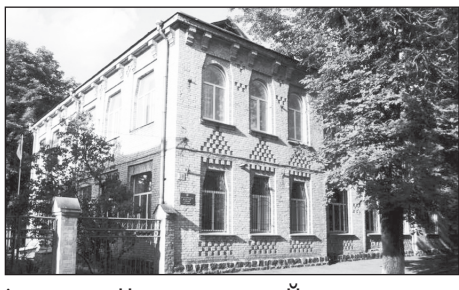

і культури Надросянщини. Його випускники – висококваліфіковані фахівці, котрі працюють майже у всіх школах Черкаської області, в багатьох регіонах України.

Корсунь-Шевченківське педагогічне училище ім. Т. Г. Шевченка проводить підготовку молодших спеціалістів напряму "Педагогічна освіта" за спеціальностями "Початкова освіта" і "Технологічна освіта".

Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т.Г. Шевченка

Один із найстаріших вищих навчальних закладів Черкащини. Його авторитет ґрунтується на вдалому поєднанні багатьох традицій, які сформувались протягом сторіччя та поступальному стабільному розвитку з урахуванням нових тенденцій сучасної вищої школи.

Основною метою діяльності коледжу є створення умов, необхідних для здобуття студентами неповної або базової вищої педагогічної освіти. З урахуванням якісних змін, які відбуваються в системі освіти України, колектив закладу працює над проблемою пошуку та впровадження оптимальних, ефективних форм організації навчального процесу, спрямовує зусилля на

підвищення якості підготовки фахівців.

Сьогодні в коледжі на відділеннях музичного виховання, дошкільної і початкової освіти, соціальної і корекційної педагогіки навчається майже 800 студентів денної та понад 100 студентів заочної форм навчання.

ІМЕНЕМ ШЕВЧЕНКА

Здійснюється підготовка фахівців з п'яти спеціальностей: «Музичне мистецтво», «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Соціальна педагогіка», «Корекційна освіта (логопедія)» та 8 додаткових спеціалізацій: «Вчитель іноземної мови у дошкільних закладах», «Вчитель англійської мови», «Вчитель інформатики», «Керівник хореографічного колективу дітей дошкільного віку», «Організатор фізичного виховання», «Вихователь логопедичних груп», «Організатор образотворчої діяльності дітей дошкільного віку», «Фахівець з соціально-правового захисту».

У розпорядженні студентів та викладачів – бібліотека, книжковий фонд якої становить 47448 примірників, фонд періодичних видань. Читачів обслуговує чотири читальних зали. Навчальний аудиторний фонд включає актову залу на 180 місць, 25 лекційних аудиторій, 42 класи для занять з музики, кабінети інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій, спортивну залу, зали для занять з ритміки та хореографії.

Коледж співпрацює з факультетами дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Національного педагогічного університету ім.М.Драгоманова, Південноукраїнського державного педагогічного університету ім.К.Д.Ушинського.

Придністровський державний університет імені Т. Г. Шевченка

Найбільший вищий навчальний заклад Придністров'я.

1930 року на базі Молдавського педагогічного технікуму було створено Інститут народної освіти в Тирасполі. 1933 року його переформовано на Молдавський педагогічний інститут з чотирирічним терміном навчання. 1939 року присвоєно ім'я українського поета Тараса Шевченка. У 1941—44 роках інститут евакуювали в Бугуруслан (Оренбурзька область, РРФСР). 28 листопада 1951 року його реформовано в Тираспольський державний педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка.

1970 року Інститут нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради Молдавської РСР, 1974 року — занесено у Золоту книгу пошани МРСР, а 1980 року нагороджено орденом «Знак Пошани».

1990 року створено Тираспольський державно-корпоративний університет Придністровського регіону, а 1992 року його об'єднали із Інститутом ім. Шевченка, в результаті чого утворився Тираспольський

державно-корпоративний університет ім. Т.Шевченка. В липні 1997 року університет перейменовано на Придністровський державний університет ім. Т.Г.Шевченка.

Школа-ліцей ім. Тараса Шевченка (Білий Бір, Польща)

Українська школа-ліцей в невеличкому містечку Білий Бір на Балтійському узбережжі Польщі в місцях компактного проживання українців, переселених сюди з їх споконвічних земель під час операції «Вісла».

Заснована в 1958 році, а з 1961 року носить ім'я Тараса Шевченка. Стратегічна мета школи – реалізація навчальних програм, спрямованих на збереження національної ідентичності українців і культивування національних традицій поза межами школи серед вихідців з України. Конкретні завдання навчально-виховної роботи: вивчення історії, природи, географії, етнографії України як своєї історичної Батьківщини, формування і використання сучасного інформаційно-культурного матеріалу для організації контактів з громадянами Великої України, виховання патріотичних почуттів нинішнього покоління українських емігрантів, популяризація українського фольклору.

Школи українознавства імені Тараса Шевченка в США

Українська суботня школа в столиці США Вашингтоні (заснована в 1967 році, навчаються більше 100 учнів) і українська суботня школа у місті Парма штату Огайо за місцем компактного проживання українців-мігрантів (створена під патронатом Українського Православного Собору св. Володимира в 1955 році). Завдання шкіл — навчати й виховувати молоде покоління українців в українських традиціях та поширювати знання української мови, літератури, культури, географії та історії з метою забезпечення зв'язку поколінь і передачі духовних, культурних та інтелектуальних надбань українського народу.

Наукове товариство імені Шевченка

Всесвітня українська академічна організація, багатопрофільна академія наук українського народу. Рушійна сила формування та розвитку української науки кінця XIX – першої половини XX ст.

Утворене 1873 року у Львові як Літературне товариство імені Т. Шевченка, у 1892 назву змінено на Наукове товариство ім. Т. Шевченка (своєрідна академія наук). Особливого розквіту досягло в період головування Михайла Грушевського (1897—1916). У 1920—30-х роках зазнавало переслідувань від польської влади, 1939 зліквідована радянською владою; відновлена 1947 року в Західній Європі та Сполучених Штатах Америки, де стала відома як Shevchenko Scientific Society. З 1989 року організація знову діє на території України.

В українській історії перша суспільна установа, яка, сповідуючи Шевченкові ідеї служіння Україні, присвоїла собі його ім'я (початкова назва інституції — «Товариство ім. Шевченка»). Після першого етапу розвитку, пов'язаного з розбудовою видавничої літературної діяльності, Товариство за оновленим статутом, прийнятим у 1892, перетворюється в багатопрофільну академію наук — з пріоритетом до проблем українознавства.

В період перебудови і з наближенням розвалу СРСР (21 жовтня 1989р.) вчені Львова відновили діяльність НТШ як суспільного сектора української науки.

На даний час НТШ в Україні об'єднує понад 1400 вчених, які зосереджені в 6 секціях та 35 різнопрофільних комісіях, що надає Товариству універсальний академічний статус. Загальнодержавний характер Товариства забезпечує 15 територіальних осередків НТШ. Науковою серцевиною Товариства є корпус дійсних членів НТШ, до якого на новому етапі діяльності Товариства (від 1989 р.) обрано 125 вчених. Основним науковим форумом Товариства є березнева Наукова сесія НТШ тривалістю до одного місяця, в якій беруть участь до 500 науковців.

Головним серійним виданням Товариства є «Записки НТШ». Видано 25 томів «Записок НТШ» з різних проблем українознавчої гуманістики. Започатковані 1892 р. «Записки НТШ» наближаються неухильно до свого великого видавничого ювілею, яким стане випуск 250 тому, цього найпрестижнішого за всі часи українознавчого серійного збірника, який вивів на шлях наукової вічності його довголітній редактор (1895—1913) Михайло Грушевський. Здобутки вчених у царині стислих наук публікуються в «Працях НТШ». Крім того, створено низку збірників окремих комісій, зокрема «Лікарський збірник» (11 томів), «Фізичний збірник» (5 томів), «Екологічний збірник» (4 томи). Вийшли також численні збірники, пов'язані з проведеними конференціями й конгресами. У серії «Українознавча бібліотека НТШ» друкуються монографії чільних вчених Товариства, а також праці з гостроактуальних проблем української історії та культури. Неперервний характер має також випуск нових праць у серіях «Визначні діячі НТШ» та «Мемуарна бібліотека НТШ». НТШ в Україні завершило перевидання 11-томної «Енциклопедії Українознавства» під редакцією В. Кубійовича. За дорученням Світової Ради НТШ по лінії її генерального секретаріату НТШ в Україні забезпечує випуск інформаційного щорічника «Хроніка НТШ» та журналу «Вісник НТШ». У видавничому доробку відродженого Товариства за роки незалежності більш як 500 власних видань і ще понад 300 — у співпраці з іншими установами України та діаспори.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Канаді

Було засноване 1949 року у Торонто групою українських науковців-емігрантів переважно з Галичини, що прибули до Канади упродовж 1947—49 рр. з таборів українських скитальців у Німеччині та Австрії, де вони опинилися під кінець Другої світової війни. На перших етапах членство НТШ у Канаді складалося головним чином із науковців, що отримали освіту в університетах Європи ще перед Другою світовою війною і які здебільшого не займали посад в державних університетах чи наукових установах Канади. Вони не заробляли собі на життя науковою працею, а займалися цим виключно через почуття обов'язку перед українським народом, який знаходився під гнітом інших країн чи був розпорошений по світу.

Від часу відновлення НТШ у Львові канадське Товариство підтримує контакт з Україною. НТШ Канади є також членом Світової Наукової Ради при Світовому Конґресі Українців та співпрацює зі Світовою Координаційною Виховно-Освітною Радою СКУ. НТШ належить до Конґресу Українців Канади, де очолює Комісію Науки.

НТШ Канади співпрацює з НТШ інших країн, зокрема з НТШ в Америці, та зацікавлене у зміцненні співпраці з українськими, канадськими та світовими науковими установами. Проте НТШ в Канаді є, в першу чергу, науковим товариством української громади Канади і, як таке, вважає своїм головним завданням допомогти в закріпленні українства, зокрема його мови, науки та культури, як постійної, творчої та визнаної частини канадського суспільства.

Наукове товариство імені Шевченка у США

Наймасштабнішою слід визнати діаспорну діяльність Товариства у США з головним центром у Нью Йорку, де у власному будинку розміщені канцелярія, бібліотека, архіви і конференційна база Товариства. НТШ в Америці (НТШ-А) підхопило наукову і видавничу естафету матірного НТШ і достойно репрезентувало вільну наукову думку і державницькі аспірації українців упродовж 50-літньої повоєнної епохи більшовицької неволі в Україні. НТШ-А в діаспорі зберегло структуру членства за секціями. Воно дало до скарбниці українознавства понад 50 томів «Записок НТШ». Значним є доробок у рамках «Бібліотеки українознавства», здобули велику популярність десятки томів «Українського Архіву» з краєзнавчо-мемуарними матеріалами про західноукраїнські регіони. Самовіддано працювали в системі Товариства Микола Чубатий, Роман Смаль-Стоцький, Матвій Стахів,

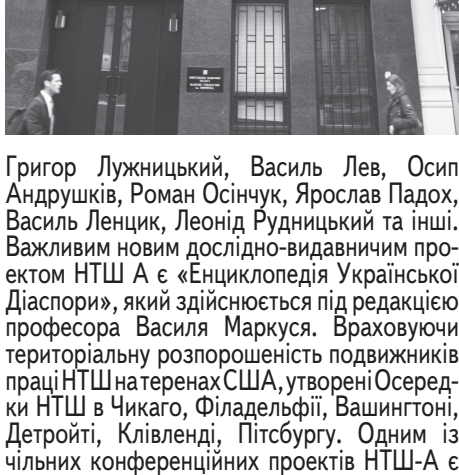

Григор Лужницький, Василь Лев, Осип Андрушків, Роман Осінчук, Ярослав Падох, Василь Ленцик, Леонід Рудницький та інші. Важливим новим дослідно-видавничим проектом НТШ А є «Енциклопедія Української Діаспори», який здійснюється під редакцією професора Василя Маркуса. Враховуючи територіальну розпорошеність подвижників праці НТШ на теренах США, утворені Осередки НТШ в Чикаго, Філадельфії, Вашингтоні, Детройті, Клівленді, Пітсбургу. Одним із чільних конференційних проектів НТШ-А є щорічні Шевченкознавчі конференції, яких проведено вже 23! Під сучасну пору НТШ-А (голова Л. Онишкевич) системно здійснює акції, пов'язані з підтримкою в Україні стратегічних видавничих проектів у сфері об'єктивного українознавства.

Наукове товариство ім. Шевченка в Австралії

Науково-культурна громадська організація, діаспорний центр НТШ на Австралійському континенті. Товариство об'єднує учених і приятелів науки австралійських університетів та інших інституцій, які працюють і постійно оприлюднюють результати своїх досліджень відповідно до власних наукових зацікавлень та традицій української національної науки.

НТШ Австралії було створене у 1950р. у Сіднеї за ініціативою літературознавця, бібліографа, педагога Євгена Пеленського, який і був обраний його головою.

Пізніше осередки НТШ постали в Мельбурні, Аделаїді і Канберрі. Навколо НТША згуртувалося понад 100 науковців, серед них 14 дійсних членів та 2 членикореспонденти НТША. З 1955 р. діяльність діаспорних центрів НТШ координувалася Головною Радою НТШ, яка після приєднання до її діяльності головної краєвої структури Товариства в Україні перейменована у Світову Раду Наукових товариств ім. Шевченка. Її Генеральний секретаріат статутно перенесений назавжди в Україну. Вказані центри працюють активно і постійно оприлюднюють результати своєї діяльності. Члени організації здійснюють наукову діяльність відповідно до власних наукових зацікавлень і традицій української національної науки.

НТШ Австралії співпрацює з Асоціацією україністів Австралії. Товариство є також співорганізатором конференцій, присвячених українській проблематиці. Серед найбільших заходів, проведених за останнє десятиліття, можна назвати конференції на теми „Україна у контексті Іншого“ та „Право, політика, культура й історія в незалежній Україні“.

НТШ Австралії самостійно та разом з іншими організаціями проводить також загальні форуми громадськості у Сіднеї та Мельбурні. НТШ в Австралії належить провідна роль у творенні наукового, а разом з іншими науковими й культурно-освітніми організаціями — і громадсько-культурного життя української еміграції в Австралії.

НТШ в Австралії підготувало низку монографічних видань, наукових та науково-популярних розвідок для українських й англомовних періодичних видань; низка досліджень вийшла спільно із крайовими НТШ з інших країн. НТШ в Австралії — ініціатор видання матеріалів Ювілейного наукового конгресу з відзначення 100-річчя НТШ.

(Закінчення в наступному номері)

ДЕСЯТЬ МИСТЕЦЬКИХ РОКІВ

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Жіночий мистецький гурт "Палітра" був створений у 2003 році з ініціативи Т.А.Балбус. До нього увійшли п'ять кременецьких художниць: Олександра Панфілова,

Анна Мацега, Зоя Мацишина, Наталія Білецька і Тетяна Балбус (керівник гурту). Свої твори вони представили на першій виставці у грудні 2003 року.

А сьогодні колектив "Палітри" відзначив своє перше десятиліття. За цей час до нього приєдналися молоді художниці Іванна Погонець, Богдана Гуменюк, Надія Волощук, Світлана Ткачук, Людмила Вербило, Катерина Склярук, Надія Швед, Наталія Волянюк.

Щороку "Палітра" презентує свої нові творчі роботи у Кременецькому краєзнавчому музеї. Неодноразово художниці гурту брали участь у міжнародних українсько-польських пленерах, фестивалях, конкурсах ("Карпатський вернісаж", м.Івано-Франківськ; Міжнародний фестиваль писанкарства "Етнореволюція", с.Комач Івано-Франківської області), в обласних, всеукраїнських і міжнародних ви-

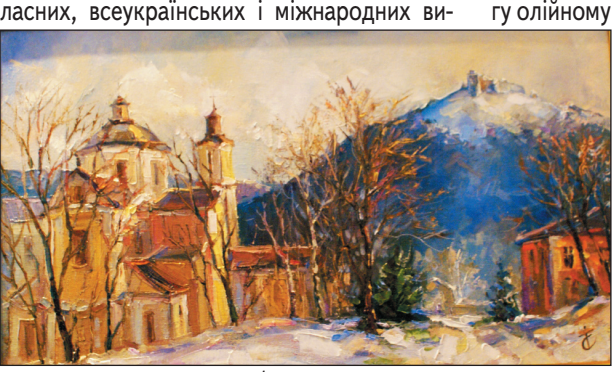

ставках (Кременець, Збараж, Тернопіль, Краків).

В 2004 і 2007 роках кременецькі мистецькі гурти "Палітра" і "Гладущик" експонували свої роботи на спільних виставках у Тернопільському художньому музеї. У

травні 2006 року Тетяна Балбус була учасницею Всеукраїнської виставки "Мальована Україна" у Тернополі і її робота "Осіння парасолька" вміщена у Каталозі вернісажу.

Восени 2006 року гурт "Палітра" брав участь в обласній "Виставці творів викладачів образотворчого мистецтва навчальних закладів Тернопільщини, що проходила в Художній галереї регіональної Спілки художників України (м.Тернопіль).

Протягом березня – серпня 2010 року гурт "Палітра" представляв свої роботи у Вишневецькому замковому комплексі. Наступного року жителі Рівненської області мали змогу побачити 91 роботу наших художниць у Дубенському замку на виставці "Мелодія пензля і жіночої душі".

Кожна з художниць "Палітри" має власний стиль у мистецтві, улюблені мотиви зображення, використовує свої матеріали та техніки виконання.

Анна Мацега працювала, в основному, в пастельній техніці, рідше був акварельний та олійний живопис. Мотиви зображення

– квіти, пейзажі, портрети (Юліуш Словацький, видатні діячі країни).

Олександра Панфілова надає перевагу олійному живопису (натюрморти, портрети, пейзажі), виконує також декоративні розписи на склі (натюрморти, тематичні картини).

Наталія Білецька (Якубчик) працює в техніці олійного живопису, виконує акварельні і пастельні роботи різних жанрів, ікони, проте перевагу віддає пейзажам.

Зоя Мацишина виконує творчі роботи у техніці ткацтва і батіка. Її гобелени сюжетні і за народними мотивами. В роботах також поєднуються різні техніки ткання.

Іванна Погонець – майстер пейзажного жанру живопису. Вона тонко відчуває мотиви природи, досконало передає її стан у різні пори року. Ніжний, гармонійний колорит картин досягається у техніці олійного живопису.

Богдана Тивонюк (Гуменюк) працює в акварельній та олійній техніках живопису (натюрморт, пейзаж), інколи виконує пастельні роботи.

Катерина Склярук захоплюється такими видами образотворчого мистецтва, як акварельний та олійний живопис (пейзаж, квітковий натюрморт, портрет, стилізовані образи людей і тварин), а також графікою.

Світлана Ткачук – майстер олійного живопису. Улюблені живописні жанри – квітковий натюрморт, пейзаж (часто архітектурний). Художниця працює в техніці накладання фарб мастихіном, підбирає найтонші відтінки кольорів, якими "ліпить" форму, передаючи об'єм, освітлення, плановість.

Людмила Вербило входить до складу "Палітри", хоча в даний час проживає в м. Дубно. Також захоплюється графікою та живописом. Роботи виконує аквареллю, олією, простим і кольоровими олівцями, гуашшю, гелевою ручкою.

Надія Волощук тяжіє до народного декоративного мистецтва, зокрема до писанкарства (малюнок, нитянка, травлення, ажурне різьблення) та народної іграшки, де передає різні типажі українських жінок, враховуючи вікові та регіональні відмінності.

Тетяна Балбус (керівник гурту) уподобала декоративний живопис і декоративно-ужиткове мистецтво. Тому й закономірно, що у своїх роботах використовує здебільшого народні мотиви. Серед живописних технік віддає перевагу гуаші, акварелі, акрилу й олії, створюючи квіткові композиції, стилізовані зображення об'єктів живої на неживої природи, сюжетні картини. В аплікаціях та колажах, як різновидах декоративно-прикладного мистецтва, відображає сюжети навколишнього життя у творчому опрацюванні. Особливим захопленням художниці є виготовлення й оздоблення сувенірних виробів: декорованих нитками й оракалом пляшок, текстильних писанок, невеликих скриньок. У січні 2010

року роботи Тетяни Балбус отримали Диплом I ступеня Обласної виставки-конкурсу ім.Ярослава Музики, а в 2014 р. – Диплом II ступеня цього ж конкурсу. У травні 2011 року наша майстриня стала членом Національної спілки майстрів народного мистецтва України. Її робота "Дорога до храму" брала участь у Всеукраїнській виставці народного мистецтва "Кращий твір 2010 року" й увійшла до Каталогу цієї виставки.

З 2013 року у складі гурту "Палітра" з'явилися ще двоє художниць – випускників нашого інституту.

Марія Швед знайшла себе у таких жанрах реалістичного та декоративного живопису, як тематична картина, пейзаж, натюрморт (акварель, олія).

Наталія Волянюк здебільшого віддає перевагу олійному й акварельному живопису. Для її робіт характерний неординарний творчий підхід до кольорової гами: художниця вдало поєднує теплі та холодні кольори, сміливо експериментує з техніками.

КРЕМЕНЕЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ КОГПІ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ НА 2014-2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста (на основі базової загальної середньої освіти, 9 кл.):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 5.01020101 Фізичне виховання*:
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури, методика туристичної роботи
українська мова (диктант);
фізична культура (творчий конкурс) - профільний.

0202 Мистецтво 5.02020501 Образотворче мистецтво*:
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, керівник гуртка художніх промислів.
українська мова (диктант);
образотворче мистецтво (творчий конкурс) - профільний.

0202 Мистецтво 5.02020401 Музичне мистецтво*:
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, керівник хореографічного колективу.
українська мова (диктант);
музика (творчий конкурс) - профільний.

0101 Педагогічна освіта 5.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: Вихователь дітей дошкільного віку, вчитель іноземної мови у дошкільних закладах.
українська мова (диктант);
біологія (усно) - профільний.

0101 Педагогічна освіта 5.01010301 Технологічна освіта:
Кваліфікація: Вчитель технологій і креслення, керівник гуртка художніх промислів.
українська мова (диктант);
математика (усно) - профільний.

Заяви приймаються з 01 липня по 19 липня
Вступні екзамени та творчі конкурси з 21 липня по 31 липня
Зарахування в коледж:
за державним замовленням - до 12 серпня;
за кошти фізичних та юридичних осіб - до 26 серпня.

Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА 2014-2015 навчальний рік

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі повної загальної середньої освіти):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
Спеціалізація: Методика туристичної роботи.
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури.
Українська мова та література -сертифікат Українського центру оцінювання якості освіти (далі сертифікат), (профільний);
біологія - сертифікат;
фізична культура - творчий конкурс.

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
Додаткова спеціальність: 6.040102 Біологія*.
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури.
Українська мова і література - сертифікат (профільний);
біологія - сертифікат;
фізична культура - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*:
Спеціалізація: Художня культура.
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва.
Українська мова і література - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат;
образотворче мистецтво - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*:
Спеціалізація: Хореографія.
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва.
Українська мова і література - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат ;
музичне мистецтво - творчий конкурс.

Заяви приймаються з 01 липня до 19 липня
Творчі конкурси з 11 липня до 31 липня

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 6.030103 Практична психологія.
Кваліфікація: Вихователь дітей дошкільного віку.
Українська мова та література - сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 6.010102 Початкова освіта.
Кваліфікація: Вихователь дітей дошкільного віку.
українська мова та література - сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010106 Соціальна педагогіка (художньо-прикладна діяльність):
Додаткова спеціальність: 6.030103 Практична психологія.
Кваліфікація: Соціальний педагог.
Українська мова та література - сертифікат;
історія України - сертифікат (профільний);
іноземна мова або світова література - сертифікат.

0401 Природничі науки 6.040102 Біологія*:
Спеціалізація: Інформатика.
Кваліфікація: Вчитель біології.
Українська мова та література - сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
фізика або хімія - сертифікат.

0401 Природничі науки 6.040102 Біологія*:
Спеціалізація: Здоров'я людини.
Кваліфікація: Вчитель біології.
Українська мова та література сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
фізика або хімія - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта (декоративно-прикладна творчість):
Спеціалізація: Інформатика.
Кваліфікація: Вчитель технологій і креслення.
Українська мова та література - сертифікат (профільний);
математика - сертифікат;
фізика або хімія - сертифікат

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (німецька мова, українська мова і література):
Кваліфікація: Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури.
Українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (німецька, англійська мови):
Кваліфікація: Вчитель німецької мови і зарубіжної літератури.
Українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (англійська, німецька мови):
Кваліфікація: Вчитель англійської мови і зарубіжної літератури.
Українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (англійська, польська мови):
Кваліфікація: Вчитель англійської мови і зарубіжної літератури.
Українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія* (українська мова і література, англійська або німецька мова):
Кваліфікація: Вчитель української мови і літератури .
Українська мова і література - сертифікат (профільний);
іноземна мова - сертифікат;
історія України або світова література - сертифікат.

Заяви приймаються з 01 липня до 31 липня
Термін оприлюднення рейтингового списку вступників - 1 серпня

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста):

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта
0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта
0101 Педагогічна освіта 6.010106 Соціальна педагогіка
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*
0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*
0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*

Заяви приймаються з 01 липня до 19 липня. Фахові вступні випробування з 21 липня до 31 липня

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 7.03010301 Практична психологія.
Кваліфікація: Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Практичний психолог.

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Додаткова спеціальність: 7.01010201 Початкова освіта
Кваліфікація: Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Вчитель початкової школи.

0101 Педагогічна освіта 7.01010601 Соціальна педагогіка:
Кваліфікація: Соціальний педагог. Практичний психолог у навчальних закладах.

0101 Педагогічна освіта 7.01010301 Технологічна освіта (декоративно-прикладна творчість):
Спеціалізація: Інформатика.
Кваліфікація: Вчитель технологій, профільного навчання (декоративно-прикладної творчості) і креслення. Вчитель інформатики.

0202 Мистецтво 7.02020501 Образотворче мистецтво*:
Спеціалізація: Художня культура.
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, етики і естетики. Вчитель художньої культури.

0202 Мистецтво 7.02020401 Музичне мистецтво*:
Спеціалізація: Хореографія.
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, етики та естетики. Керівник хореографічного колективу.

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 7.01020101 Фізичне виховання*:
Додаткова спеціальність: 7.04010201 Біологія*.
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури та біології.

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 7.01020101 Фізичне виховання*:
Спеціалізація: Методика туристичної роботи.
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури. Організатор туристичної роботи.

0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (німецька, англійська)*:
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель німецької і англійської мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар.

0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, німецька)*:
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель англійської і німецької мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар.

0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, польська)*:
Спеціалізація: Шкільне бібліотекознавство.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель англійської і польської мови та зарубіжної літератури. Шкільний бібліотекар .

0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (німецька, українська)*:
Спеціалізація: Редагування освітніх видань.
Кваліфікація: Філолог. Вчитель німецької мови, української мови і літератури та зарубіжної літератури. Редактор освітніх видань.

0401 Природничі науки 7.04010201 Біологія*:
Додаткова спеціальність: 7.01020301 Здоров'я людини.
Кваліфікація: Біолог. Вчитель біології, екології та основ здоров'я. Організатор валеологічної служби в дошкільних, шкільних та реабілітаційних закладах освіти.

0401 Природничі науки 7.04010201 Біологія*:
Спеціалізація: Інформатика.
Кваліфікація: Біолог. Вчитель біології та екології. Вчитель інформатики.

Зарахування в інститут за результатами фахового випробування та середнього балу додатка до диплома.
Заяви приймаються з 01 липня до 31 липня
Фахове випробування з 01 серпня до 11 серпня

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра або спеціаліста):

0401 Природничі науки 8.04010201 Біологія*
Кваліфікація: Біолог. Викладач біології.
Фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

0202 Мистецтво 8.02020401 Музичне мистецтво*
Кваліфікація: Викладач музичного мистецтва.
Фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

0101 Педагогічна освіта 8.01010301 Технологічна освіта*
Кваліфікація: Викладач загальнотехнічних дисциплін і методики навчання технологій.
Фахове вступне випробування (усно);
іноземна мова (усно).

Заяви приймаються з 01 липня до 31 липня
Фахові випробування з 01 серпня до 11 серпня

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (перепідготовка)):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку.

Заяви приймаються з 08 липня до 07 серпня.
Фахове випробування з 08 серпня до 21 серпня.

Зарахування в інститут:
за державним замовленням - до 12 серпня;
за кошти фізичних та юридичних осіб - до 26 серпня.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі повної загальної середньої освіти):

0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*:
українська мова і література - сертифікат (профільний);
біологія - сертифікат;
фізична культура - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*:
українська мова і література - сертифікат (профільний);
історія України - сертифікат;
образотворче мистецтво - творчий конкурс.

0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*:
українська мова і література - сертифікат (профільний);
історія України - сертифікат;
музичне мистецтво - творчий конкурс.

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта:
українська мова і література - сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
математика або історія України - сертифікат.

0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта:
українська мова і література - сертифікат (профільний);
математика - сертифікат;
фізика або хімія - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія (англійська)*:
українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0203 Гуманітарні науки 6.020303 Філологія (німецька)*:
українська мова та література - сертифікат;
іноземна мова - сертифікат (профільний);
історія України або світова література - сертифікат.

0401 Природничі науки 6.040102 Біологія*:
українська мова та література - сертифікат;
біологія - сертифікат (профільний);
фізика або хімія - сертифікат.

Заяви приймаються з 08 липня до 07 серпня
Творчі конкурси та вступні екзамени з 08 серпня до 21 серпня

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста):

0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта
0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини 6.010201 Фізичне виховання*
0202 Мистецтво 6.020204 Музичне мистецтво*
0202 Мистецтво 6.020205 Образотворче мистецтво*
0101 Педагогічна освіта 6.010103 Технологічна освіта

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. Практичний психолог.

0101 Педагогічна освіта 7.01010301 Технологічна освіта:
Кваліфікація: Вчитель технологій, профільного навчання (декоративно-прикладна творчість) і креслення.

0202 Мистецтво 7.02020501 Образотворче мистецтво*:
Кваліфікація: Вчитель образотворчого мистецтва, етики і естетики. Вчитель художньої культури.

0202 Мистецтво 7.02020401 Музичне мистецтво*:
Кваліфікація: Вчитель музичного мистецтва, етики і естетики. Вчитель художньої культури.

7.01020101 Фізичне виховання*:
Кваліфікація: Вчитель фізичної культури. Організатор туристичної роботи

0203 Гуманітарні науки 7.02030302 Мова та література (англійська, німецька)*:
Кваліфікація: Вчитель англійської і німецької мови та зарубіжної літератури.

0401 Природничі науки 7.04010201 Біологія*:
Кваліфікація: Біолог. Вчитель біології, екології та основ здоров'я. Організатор валеологічної служби в дошкільних, шкільних та реабілітаційних закладах освіти.

Заяви приймаються з 08 липня до 07 серпня. Фахове випробування з 08 серпня до 21 серпня.
Зарахування в інститут за результатами фахового випробування та середнього балу додатка до диплома.

Освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (перепідготовка):

0101 Педагогічна освіта 7.01010101 Дошкільна освіта:
Кваліфікація: Організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку.

Заяви приймаються з 08 липня до 07 серпня. Фахове випробування з 08 серпня до 21 серпня.

До заяви на ім'я ректора необхідно додати:
- документ державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, і додаток до нього, за особистим вибором оригінали або копії;
- сертифікат (сертифікати) зовнішнього незалежного оцінювання (для вступників на основі повної загальної середньої освіти), за особистим вибором оригінали або копії;
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- медичну довідку за формою 086-о або її копію;
- шість кольорових фотокарток розміром 3 х 4 см;
- документ, що дає право на пільги при вступі.

Свідоцтво про народження, паспорт, військовий квиток вступник пред'являє особисто.

УКРАЇНСЬКИЙ КОЛОРИТ МИСТЕЦТВА БАТИКА

Юлія ЯНЧУК

У приміщені нашого інституту була відкрита виставка творчих робіт студентів 51-Р групи спеціальності «Образотворче мистецтво», виконаних у техніці батик (художній розпис тканини). До уваги викладачів та студентів були представлені кращі роботи з навчального предмету «Художня обробка тканини». Цікаві кольорові поєднання, використання сольових ефектів продемонстрували Наталія Ковальчук, Тетяна Починок, Ірина Дмитрук, Віта Сотнічук, Дмитро Михащук, Тетяна Дудь, Олена Ягнич, Іванна Медвідь.

Саме слово «батик» – яванського походження і в перекладі означає «малювання гарячим воском». Йдеться про оригінальний спосіб прикрашання тканини шляхом нанесення візерунків розтопленим воском з наступним фарбуванням тих частин полотна, котрі залишались вільними від воску.

Багато народів по всьому світу з сивої давнини розвивали цей вид мистецтва. Жителі африканських країн Нігерії та Сінегала, використовують техніку» батик» ось уже на протязі 1500 років. Замість воску для нанесення візерунків на тканину вони використовували пасту у виді суміші з муки, маніоки, рису та квасців (або сульфату заліза), зварених разом. Стародавні зразки тканин, розписані у техніці

«батик», знайдені археологами у Західній та Центральній Африці, Єгипті, Близькому Сході, Середній Азії, Туреччині, Ірані, Індії, Китаї, Японії, Індонезії, островах Океанії. Вік цих зразків – близько 2000 років.

Найбільшого розквіту, рідкісної художньої довершеності та виключної технічної витонченості ця техніка досягла на Індонезійському острові Ява у XVII столітті н.е. В той час одяг, розписаний у техніці «батик», був своєрідним символом ієрархічних відмінностей в Індонезії. В залежності від візерунку, нанесеного на одяг, визначався соціальний статус людини, його положення у суспільстві, приналежність до певного стану.

Розробкою малюнків, нанесенням їх на тканину та першим нанесенням воску, займались тільки благородні, високого положення жінки у палаці султана. А трудомісткі заключні етапи (наступне нанесення воску та фарбування) виконували ремісники під пильним контролем наглядачів. Секрети виготовлення «батику» передавались із покоління в покоління впродовж довгого часу і не покидали стін палацу султана.

У XVII столітті Індонезія стала колонією Голландії, тому європейська культура внесла свій величезний внесок у розвиток батику. Проте відбувся і зворотній вплив: батик

став вливатися у культуру Європи. У 1900 році на Паризькій міжнародній виставці вперше були виставлені роботи, виконані у техніці «батик». У 80 – 90-і роки XX століття батик широко почав застосовуватися в оформленні інтер'єрів.

У наш час найбільшу популярність отримала техніка холодного батика, де замість гарячого воску використовують спеціальну суміш – «резерв». Для нанесення «резерву» на тканину використовується скляна трубочка, котра має загнутий кінчик і резервуар у середній частині для запасу резерву. У цій техніці розписувались не тільки панно, а й декоративні тканини, штори, завіси, одяг, серветки та багато іншого.

Студенти мистецького факультету опановують цю прадавню художню техніку, поєднуючи традиції далекого Сходу з українським багатогранним колоритом.

Отож побажаємо нашим митцям нових знахідок в освоєнні батика, творчої наснаги, реалізації всіх задумів та віри у свої сили та можливості.

"Замок" - газета КОГПІ ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво **ТР №422-22Р**, 05.12. 2006 р.
Індекс **96492**
Засновник і видавець: трудовий колектив КОГПІ ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
35427008001808
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор, відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК
Редактор-дизайнер
Сергій ЮРЧУК

Редактор відділу студентської молоді, оператор комп'ютерного набору і верстки
Валентина КАЩУК
Фотохудожник
Петро ДАНИЛЮК

Видрукувано у ТОВ "Буковинський видавничий дім" м.Чернівці, вул. Лесина, 31
Наклад 1400 прим.

Наша адреса: 47003, вул. Ліцейна, 1, м.Кременець, Тернопільська обл.